

Prostřední

Biblická dějprava

pro
katolické školy obecné.

Sepsal
Jan Doležel,
professor náboženství v Mor. Ostravě.

NOVÉ VYDÁNÍ.

Schválena od nejdůstojnějších ordinariátů v Olomouci, v Brně,
v Hradci Král., v Budějovicích, v Litoměřicích a od generálního
vikariátu v Těšíně.

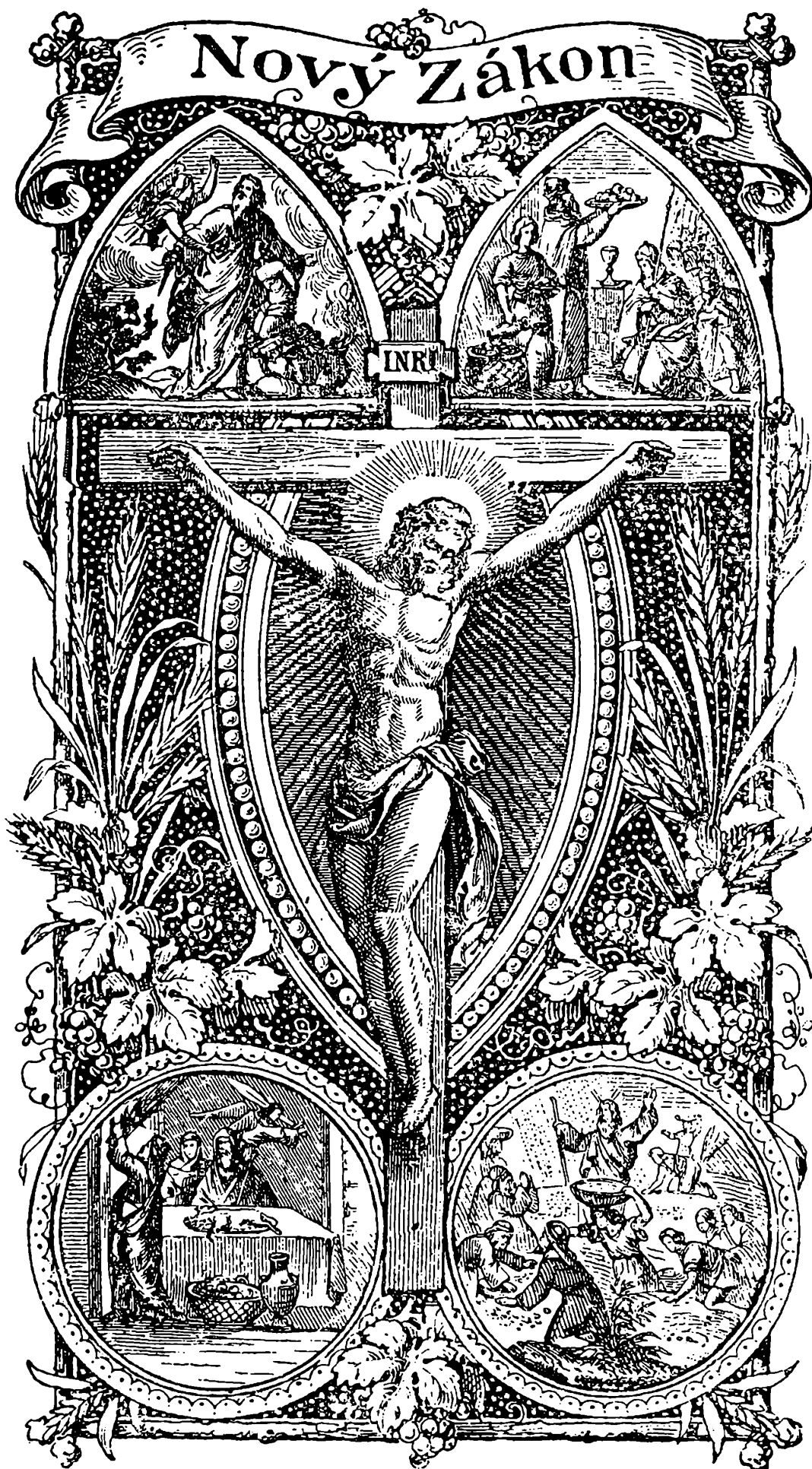
Se 100 obrázky.

Cena vázaného výtisku 40 h.

1910.

Tiskem a nákladem JULIA KITTLA v Moravské Ostravě.

Učebnice tato jest z velké dějepřavy spisovatelovy doslovně vyňata a pro školy až trojtřídní určena.

Je-li škola jedno- neb dvoutřídní probírá se učivo hvězdičkou (*) a křížkem (†) naznačené až v oddělení vyšším nebo v třídě druhé. Je-li však škola trojtřídní, probírá se v první třídě text neznamenaný, v druhé k tomu text hvězdičkou opatřený a ve třetí teprv text křížkem označený.

Císlice na konci titulů položené ukazují dotyčné paragrafy z dějepřavy velké.

Dějepis starého zákona.

I. D o b a p r a z j e v e n í.

1. Stvoření světa.

Na počátku stvořil Bůh nebe i zemi. Ale země byla pustá a prázdná, celá vodou pokrytá a tma byla na ní. I spořádal Bůh nebe a zemi za šest dní.

Prvního dne stvořil Bůh světlo. Druhého dne stvořil Bůh oblohu nebeskou. Třetího dne oddělil Bůh suchou zemi od vody a na suché zemi stvořil všelike rostliny. Čtvrtého dne stvořil Bůh slunce, měsíc a hvězdy. Pátého dne stvořil Bůh ryby ve vodě a ptáky v povětří. Šestého dne stvořil Bůh ostatní zvířata a na posledy lidi. Sedmého dne už nestvořil Bůh ničeho, ale požehnal dni tomu a posvětil jej.

— Bůh jest věčný a všemohoucí. —

2. Stvoření a pád andělů.

Na nebi stvořil Bůh a n d ě l y. Všichni byli dobří duchové. Bůh je stvořil, aby mu sloužili a v nebi na věky zůstali. Ale nezůstali všichni v nebi.

Někteří andělé zpyšněli a nechtěli Bohu sloužiti. Za to je Bůh odsoudil do pekla. Ti nás ke zlému svádějí a proto se nazývají zlí duchové nebo ďáblové. Prvnímu se říká satan (i lucifer i belzebub.)

Ostatní andělé zůstali dobří a sloužili Bohu. Za to je Bůh navždy ponechal v nebi. Andělům svým přikázal Bůh, aby nás opatrovali nebo

střežili. Andělé, kteří nás ostríhají, nazývají se andělé strážní. — Máme je ctiti, jich poslouchati a k nim se modliti.

Modlíváme se k andělu strážnému takto: Anděle Boží, strážce můj, rač vždycky býť ochránce můj! Mne vždycky řiď a napravuj! Ke všemu dobrému mne vzbuzuj! Ctnostem svatým mne vyučuj, ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj. Tělo, svět, ďábla přemáhám, na tvá vnuknutí pozor dávám, a v tom svatém obcování ať setrvám do skonání, po smrti pak v nebi věčně chválím Boha ustavičně. Amen.

— Bůh jest nejvyšš svatý a spravedlivý. —

3. Stvoření prvních lidí.

Když bylo všecko na zemi pro člověka upraveno, řekl Bůh: „Učiňme člověka k obrazu a k podobnosti svému. Ať panuje nade vší zemí“. A stvořil Bůh lidi.

První lidé se jmenovali Adam a Eva. Tělo Adamovo učinil Bůh z hlíny země. Ale nebylo hned živé. Vdechl mu Bůh duši a Adam byl živ. Tělo Evino učinil Bůh ze žebra Adamova, když spal.

Lidé skládají se z těla a z duše. Tělo jest smrtelné, ale duše jest nesmrtelná a Pánu Bohu podobná. Po smrti se tělo pochová a duše odchází na soud Boží. Soud ten se nazývá soukromý soud.¹⁾

4. Blaženost prvních lidí v ráji.

Adam a Eva přebývali v ráji. Ráj byla rozkošná zahrada, plná překrásných stromů, líbezných květín a rozličných zvířat.

První lidé žili blaženě v ráji. Směli s Pánem Bohem obcovati a všeho bez těžké práce užívat.

Tělo jejich bylo krásné a zdravé. Jako duše byla nesmrtelná, tak i tělo nemělo nikdy zemřít; bez smrti mělo do nebe přijíti.

¹⁾ Bůh zjeví duši při soudě tom, co učinila dobrého anebo zlého. Po soudě přichází duše buď do nebe, aneb do očistce nebo do pekla.

Nebe je místo, kde se duše na věky radují. Očistec je místo, kde se duše na čas trápí. Peklo je místo, kde se duše na věky trápí.

Do nebe přichází, kdo bez hříchu zemřel a tresty zasloužené vytrpěl. Do očistce přichází, kdo s malými hříchy zemřel anebo trestů zasloužených nevytrpěl. Do pekla přichází, kdo s těžkým hříchem zemřel.

Ale Pán Bůh chtěl je zkoušeti, zda-li jsou poslušni. Proto dal jim přikázání, neboť pravil Adamovi: „Ze všech stromů v ráji můžeš jísti

ovoce, ale ze stromu, který jest uprostřed ráje, nesmíš jísti. Budeš-li z něho jísti, zemřeš“.

— Bůh jest nejvyšš dobrotivý. —

5. Hřích prvních lidí.

Adam a Eva nezůstali poslušni. Jednoho dne přišla Eva k tomu zapovězenému stromu, který byl uprostřed ráje.

I uviděla na něm hada, z něhož mluvil ďábel (jeden z těch pyšných andělů, které Pán Bůh do pekla zavrhl). — Had tázal se Evy: „Proč nejíte s tohoto stromu ovoce?“ Eva řekla:

„Z každého stromu v ráji můžeme jísti, a z toho stromu, kterýž jest uprostřed ráje, zapověděl nám Pán Bůh, abychom nejedli. Nebo kdybychom jedli, tu bychom zemřeli.“ I řekl jí ďábel: „Vy nezemřete, ale budete jako Bůh“. — Eva uvěřila hadu, utrhla ovoce a jedla. I dala též Adamovi a Adam také jedl.

Takto učinili první lidé, co Pán Bůh nechtěl. Neposlechli Pána Boha. Učinili hřích. A ten hřích nazývá se prvotný.¹⁾

Hřích prvních lidí byl hřichem těžkým nebo smrtelným: 1. poněvadž nezachovali ani tak snadného přikázání; 2. poněvadž věřili více ďáblu než Bohu; 3. poněvadž chtěli samému Bohu rovni býti.

6. Pán Bůh trestá hřích prvních lidí.

Sotva se Adam a Eva dopustili hříchu, toho, báli a styděli se Boha. Proto se před ním ukryli v stromové rajske. Ale Pán Bůh věděl to hned, přišel do ráje a volal: „Adame kde jsi?“ Adam odpověděl: „Slyšel jsem hlas tvůj, ale bojím se tebe, proto skryl jsem se“. I řekl mu Bůh: „Pravda, že jsi jedl ze stromu, z kterého jsem ti jísti zapověděl?“ Adam vymlouval se a řekl: „Eva mi dala jísti.“ Eva řekla: „Had mne svedl a jedla jsem.“ — Tato výmluva nepomohla jim. Pán Bůh potrestal je jako pyšné anděly.

¹⁾ H ř í c h jest vědomé a svévolné přestoupení zákona Božího. Některé hřichy jsou malé neb všední, jiné pak jsou těžké neb smrtelné hřichy. Každého hříchu máme se chrániti, protože každý hřích Boha uráží a trestán bývá. Hřích všední bývá trestán tu na světě aneb v očistci, a hřích smrtelný tu na světě i v pekle.

Pán Bůh řekl hadu: „Že jsi to učinil, budeš zlořečený mezi všemi zvířaty a budeš se plaziti po zemi.“ Evě řekl: „Ty budeš mít mnoho starostí a bolesti s dětmi.“ Adamovi řekl: „Ty budeš těžce pracovati a oba zemřete.“

Na to dal jim Pán Bůh sukně z koží a vyhnal je z ráje. K ráji postavil anděla s ohnivým mečem, aby se tam první lidé více nevrátili.

Kromě toho měli Adam a Eva: 1. tělo neduživé a smrtelné; 2. rozum slabý a vůli ke zlému náchylnou; 3. duši hříchem poskvrněnou, která zasluhovala peklo.¹⁾

— Bůh jest všudy přítomen a vševědoucí. —

¹⁾ Hřích prvních lidí a jeho zlé následky dědí každý člověk. Jenom Panna Maria hříchu toho neměla. Proto že hřích prvotný dědíme nazývá se také hříchem dědičným.

7. Bůh slibuje Vykupitele.

Když první lidé opustili ráj, byli velmi nešťastni. Bůh přestal s nimi obcovati, a země jim nedávala žádného užitku. Aby se uživili, museli namáhavě pracovati a mnoho trpěti, až umřeli. Když pak umřeli, měli se do pekla dostat, proto že byli pro hřích svůj Bohu nemilými.

Také jejich děti a potomci měli se do pekla dostat, proto že všichni měli na duši hřích jejich. Bůh však nechtěl lidí peklem trestati. On slíbil již v ráji, že pošle Vykupitele, který je od hřichu a trestu pekelného vysvobodí.¹⁾ Tento Vykupitel neb Mesiáš jest Ježíš Kristus, Syn Boží. Ale Bůh ho poslal na svět až za čtyři tisíce let.

Za těchto čtyř tisíc let zdržovaly se duše nábožných zemřelých lidí v předpeklí a čekaly tam bez bolesti na slíbeného Vykupitele Ježíše Krista. Když pak jeho smrtí od hřichu byly očistěny, vstoupily do nebe.

— Bůh jest nejvyšš milosrdný. —

8. Kain a Abel.

Adam a Eva měli syny a dcery. Nejstarší synové byli Kain a Abel. Kain se stal rolníkem, Abel pak pastýřem. Kain byl zlý. Abel dobrý. Jednou chtěli Bohu poděkovati. I postavil každý oltář, položil naň dary a obětovali oba Hospodinu. Abel dal ovečku a Kain obilí a ovoce. Takové věci, které se Bohu darují, nazývají se oběti.

¹⁾ Řka pekelnému hadu: »Nepřátelství budiž mezi tebou a ženou. Ona (skrže potomka svého) potře hlavu tvou.«

Na obět Abelovu shlédli Bůh se zalíbením, ale na obět Kainovu ne. I hněval se Kain a záviděl bratrovi, tak že opadla tvář jeho. Pán Bůh ho varoval: „Proč se hněváš? Budeš-li dobře činiti, odplatím tobě; budeš-li však zle činiti, potrestám tě ihned. Potlač hněv svůj!“

Kain neuposlechl a hněval se ještě více. Konečně vylákal bratra na pole a tam ho zabil.

I zvolal naň Bůh: „Kaine, kde jest Abel, bratr tvůj?“ Kain odpověděl: „Nevím. Zda-li jsem já strážcem jeho?“ A Bůh řekl: „Co jsi to učinil? Krev bratra tvého volá ke mně, abych tě potrestal. Proto budeš zlořečený na zemi a budeš tulákem a poběhlíkem na zemi.“ Tu zvolal Kain: „Větší jest nepravost má, než abych odpuštění zasloužil. A kdo mne nalezně, zabije mne.“ Ale Bůh poznamenal Kaina, aby se ho každý varoval

a nikdo ho nezabíjel. Od té doby potuloval se Kain a neměl nikde pokoje.

* Abel byl od bratra svého ze závisti zabit a Pán Ježíš byl také od bratří svých, Židů ze závisti usmrcen. Abel tedy byl obrazem Pána Ježíše.

9. Potopa světa.

Místo dobrého Abela dal Bůh Adamovi a Evě jiného dobrého syna. Jmenoval se S é t h. Séth měl mnoho dětí a Kain také. Lidí přibývalo neustále a žili velmi dlouho, (někteří i přes devět set let).

Potomci Séthovi byli dobří a nábožní. Proto se nazývají synové Boží. Nejlepší byl H e n o c h. I vzal ho Bůh ze světa, aniž byl umřel. Potomci Kainovi byli bezbožní a od nich kazili se synové Boží, tak že později všichni lidé byli zlí.

Jenom Noe s manželkou a dětmi zůstali dobří. Proto ustanovil Bůh, že zahubí všechny lidi kromě rodiny Noemovy. I řekl jemu: „Učiň sobě z dříví otesaného archu (neb koráb)! Tři sta loket budiž dlouhá, padesát loket široká a třicet loket vysoká. Svrchu uděláš do archy okno, v boku dvěře a uvnitř učíniš spodní, druhé a třetí poschodí.“

Noe stavěl archu mnoho let a pořád lidi napomínal, aby se polepšili. Ale oni zůstali zlí. Tedy mu poručil Bůh: „Vejdi do archy s rodinou svou!“ Noe učinil tak a vzal ze všech zvířat po dvou do

archy Na to se protrhly všechny studnice a propasti a voda se rozlila po celé zemi. S oblaků pak lil se dešť po čtyřicet dní a nocí. Tu utíkali lidé z domů na střechy, na stromy a na hory. Avšak darmo utíkali. Voda vystupovala neustále, až byla o patnáct loket výše, než hory nejvyšší. I utopilo se všechno, lidé i zvířata. Jenom Noe a rodina jeho

se zachovali, proto že archa plula na povrchu vody. Toto zahynutí všech tvorů nazývá se potopa světa.

Vody stály na zemi bezmála půl roku. Potom však ubývalo vody a archa stanula na vysoké hoře. Ale minul rok, než byla země docela suchá. Tedy vyšel Noe z korábu i s rodinou svou a se zvířaty. Aby Bohu poděkoval, vystavěl z kamenů oltář a obětoval na něm oběti zápalné ze zvířat. Obět ta líbila se Bohu. I postavil duhu na oblacích, požehnal Noemovi a synům jeho a řekl: „Duha tato bude vám znamením, že již nepošlu potopu na (celý) svět.“

*) V arše byli zachováni lidé od záhuby časné a v církvi Kristově bývají zachováni od záhuby věčné. Archa tedy byla obrazem církve Kristovy.

10. Stavění věže babylonské. Modloslužebnost.

* Synové Noemovi, kteří s ním vyšli z archy, se nazývali Sém, Chám a Jafet.

† Potomci jejich za nedlouho rozmnožili se velmi. Žili pospolu jako veliká rodina a měli jednu řeč. Chtěl pak Bůh, aby se rozešli po celém světě. Oni však pravili: „Učiňme sobě město a věži, jejíž vrch by dosahoval k nebi, a oslavme jméno své, než se rozejdeme.“ A stavěli. Tu potrestal je Bůh pro pýchu jejich a pomátl jim řeč, tak že nerozuměli sobě. Ustali tedy od práce a město, jež stavěli, nazváno jest Babel, totiž zmatení. I rozešli se.

† Potomci Sémovi zůstali na místě otců svých v Asii, potomci Chámovi odebrali se do Afriky a potomci Jafetovi do Evropy. Čím déle byli rozděleni, tím více zapomínali na Boha a upadali v modloslužebnost. Někteří ctili slunce, měsíc a hvězdy za bohy. Jiní zas měli některé lidi a zvířata za bohy a modlili se k nim. Ještě jiní udělali sobě obrazy lidí nebo zvířat. a těmto modlám obětovali často i lidi, zvláště nevinné děti. Takové lidi nazýváme pohaný neb modláře.

II. Doba patriarchů.

11. Abrahám od Boha povolán.

Mezi potomky Sémovými žil muž nábožný a spravedlivý. Jmenoval se Abrahám a přebýval v městě Hárán. Tomu poručil Bůh, aby odešel do země Kanaan. Byla to země velmi bohatá. Proto se pravilo, že oplývá medem a mlékem. Abrahám odebral se do země Kanaan se svou manželkou Sárrou a svým bratrovcem Lotem, kteřížto byli také nábožní a přišel k městu Sichem. I řekl mu Bůh: „Tuto zemi dám tobě a potomkům tvým.“ — Pln radosti a díky postavil tu Abraham oltář a obětoval Bohu. Že zemi Kanaan slibil Bůh Abrahámovi a jeho potomkům, nazývala se zemí zaslíbenou.

† 12. Abraháмова mírumilovnosť a nezištnosť.

Abrahám měl mnoho služebníků a veliká stáda dobytka. Ale i Lot měl veliká stáda. I bývala často rozepře mezi pastýři obou o pastviny. Vida to Abrahám, řekl Lotovi: „Odděl se ode mne, prosím, aby nebylo sváru mezi námi, nebo bratři jsme. Půjdeš-li na levo, já půjdu na pravo; pak-li ty na pravo, já na levo“. I vyvolil si Lot bohatou krajinu okolo Jordánu a přebýval v Sodomě, Abrahám pak v Hebronu.

Po čase vtrhli cizí králové do měst Sodomy a Gomorrhhy, pobrali všecko, zajali též Lota a odvedli ho i s čeledí a statkem jeho. Uslyšev to Abrahám, hnál se s pastýři svými za nepřáteli, porazil je, odňal jim pobraný statek a vysvobodil všecky zajaté. Když se vracel, vyšel mu naproti Melchisedech, král salemský, s králem sodomským. Melchisedech byl spolu knězem Nejvyššího. I požehnal Abrahámovi, a obětoval na poděkování Bohu chléb a víno. Král pak sodomský řekl Abrahámovi: „Dej mi lidi, které jsi vysvobodil, a ostatní vezmi sobě.“ Ale Abrahám nechtěl ani dost málo podržeti a vydal všecko.

Melchisedech byl obrazem Pána Ježíše, a obět jeho obrazem oběti mše svaté. Neb i Pán Ježíš jest knězem a králem a obětuje při mši svaté ve způsobě chleba a vína sebe sama Otci nebeskému.

13. Abraháмова pohostinnosť.

Jednoho dne seděl Abrahám o polednách u stanu svého pod stromem a viděl tři muže přicházeti k sobě. I běžel jim hned naproti, poklonil se a prosil jich, aby si odpočinuli. Zatím donesl z domu másla a mléka i chleba a tele k jídlu

přípravené a posluhoval jim. Když pojedli, řekl nejvzácnější z nich Abrahámovi: „Za rok bude manželka Tvá Sára míti syna!“ Tu teprve poznal Abrahám, že to byl sám Bůh a dva andělé s ním v podobě cizinců.

14. Zkáza Sodomy a Gomorrh.

(14.)

Obyvatelé Sodomy a Gomorrh byli bezbožní velmi. I řekl Bůh: „Hříchy Sodomských a Gomorrských jsou příliš těžké a volají ke mně o pomstu.“

I ulekl se Abrahám, kterýž i nešlechtné bližní své upřímně miloval a v zaražení svém stál dlouhou chvíli před Hospodinem. Pak osmělil se blíže přistoupiti k Hospodinu a řekl: „Zdali zahubíš spravedlivého s bezbožnými? Bude-li padesáte spravedlivých v Sodomě, neodpustíš-li městu pro padesáte spravedlivých?“ Hospodin odpověděl: „Jestliže naleznu v Sodomě padesáte spravedlivých, odpustím pro ně všemu městu“. I řekl Abrahám: „Že jsem jednou počal, budu dále mluvit ku Pánu svému, ačkoliv jsem prach a popel. Což, kdyby bylo bez pěti padesáte spravedlivých, zkazíš-li všecko město?“ I odpověděl Hospodin: „Nezkazím, jestliže tam najdu čtyřiceti pět spravedlivých“. A tak prosil Abrahám dále, až pak už jen deset spravedlivých jmenoval. I slíbil mu Hospodin, řka: „Nezahladím města pro těch deset spravedlivých“. Po té rozmluvě odešel Hospodin, a Abrahám navrátil se k stanu svému.

Avšak ani deset spravedlivých nebylo nalezeno v Sodomě. Proto se odebrali ti dva andělé, kteří jsou s Hospodinem u Abraháma byli, do Sodomy k Lotovi spravedlivému a řekli jemu: „Vyveď všechny, kteří tvoji jsou, z města tohoto, neb za-

nladíme místo toto.“ Lot však zdržel se až do rána, tedy nutili jej andělé řkouce: „Vstaň a vezmi ženu svou a dvě dcery své, abyste spolu nezhynuli s nešlechetným městem.“ Když pak ještě

váhal, vyvedli jej andělé s rodinou jeho za město a pravili: „Neohlédejte se nazpět, ale pospíchejte ku předu!“ I vycházelo právě slunce, a tu padal oheň s sírou na Sodomu a Gomorrhru, a spálil se i s obyvateli jejich na prach a popel. Lot zatím s dcerami doběhl města Segor. Ale žena jeho dívala je nazpět a obrácena jest v solný sloup.

†15. Abraham obětuje syna svého Isáka. (15.)

Za rok na to dostala Sára syna. Abraham nazval jméno jeho Isák a měl ho velmi rád. Ale když pacholík dorostl, řekl Bůh Abrahamovi:

„Vezmi syna svého a jdi na horu Moria a tam mi ho obětuj v obět zápalnou!“ Abraham uposlechl a šel.

Třetího dne přišli k hoře Moria a vystupovali vzhůru. Abraham vzal s sebou nádobu s ohněm a meč, a Isák nesl na ramenou obětní dříví. Cestou pravil Isák: „Otče! Zde je sice oheň a dříví, ale kdež jest obět zápalná?“ Abraham odpověděl: „Bůh opatří sobě obět zápalnou, synu můj.“

Když dostoupili vrchole hory, vzdělal Abraham z kamenů oltář a narovnal svrchu dříví. Pak položil Isáka svázaného na oltář a zdvihl meč, aby ho zabil. Tu však zadržel ho anděl s nebe a pravil: „Abrahame, nečin pacholeti nic zlého; nyní jsem poznal, že Boha se bojíš a více ho miluješ, nežli syna.“ I pozdvihl Abraham oči a uviděl za sebou skopce, který v trní vězel za rohy. Toho

obětoval v obět zápalnou místo syna. Anděl pak volal podruhé s nebe: „Toto praví Bůh: Že jsi neušetřil syna svého pro mne, požehnám tobě a rozmnožím potomky tvé jako hvězdy nebeské a jako písek na břehu mořském; a v jednom z potomků tvých požehnání budou všichni národové země.“

Isák byl obrazem Spasitele, jenž také byl od Otce nebeského na smrt vydán a sám sobě nesl na kříži obětní dřevo, totiž kříž.

† 16. Isákovi synové Esau a Jakob.

(17. a 18.)

Isák měl dva syny. První se jmenoval Esau, druhý Jakob. Esau byl divoký a na těle chlupatý,

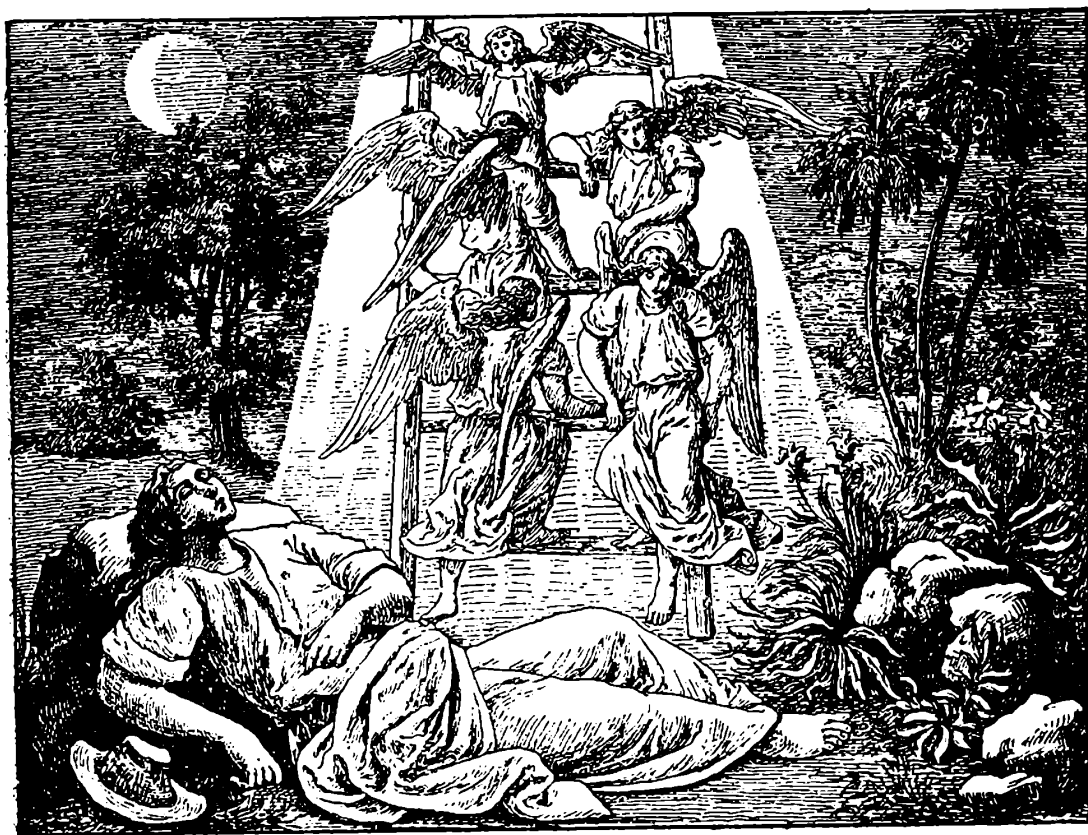
Jakob mírný a tichý. Když dorostli, stal se Esau lovcem zvěře a rolníkem, Jakob pastýřem. Otec

miloval více Esaua, proto že rád jídal pokrmý z lovu jeho. Matka Rebeka však milovala více Jakoba, proto že jí Bůh řekl, že bude nad staršího povýšen. A tu ze strachu, aby Jakob proti vůli Boží pod Esaua snížen nebyl, přemluvila Jakoba, aby se za Esaua vydával. I připravila dva kozelce na způsob zvěřiny, oblekla Jakoba v nejlepší šaty Esauovy a obvinula ruce a hrdlo jeho kožkami kozelčími. Jakob pak vzal krmi připravenou, poklekl před otcem a prosil za požehnání. Isák pojedl a položiv ruce své na hlavu Jakobovu, žehnal jemu řka: „Dejž tobě Bůh hojnost obilí a vína; buď pánem bratra svého, a národové ať tobě slouží!“

Esau když poznal, že Jakob místo něho dostal požehnání, nenáviděl bratra svého a hněval se na něho. I řekla matka Jakobovi; „Utec, synu můj, k bratru mému Labanovi do Haran, a pobuď tam, až by se upokojil hněv bratra tvého.“ A Jakob šel. I stalo se, že ho v širém poli zastihla noc. Umdlén jsa cestou, podložil si kámen pod hlavu a usnul. Tu viděl ve snách žebřík, stojící na zemi, jehožto vrch se dotýkal nebes, a anděly Boží sestupující a vystupující po něm. Nejvýše byl Hospodin Bůh, kterýžto řekl jemu: „Já jsem Hospodin, Bůh Abrahámův a Isákův. Zemi, na které spíš, dám tobě a potomkům tvým. Budou jako prach země rozmnoženi a v jednom z potomků tvých budou požehnána všechna pokolení země.“ — Jakob procitnul ze sna, a lekaje se zvolal: „V pravdě jest Bůh na tomto místě, a já jsem nevěděl. Jak hrozné jest místo toto! Toť jest dům Boží a brána nebeská.“

Když se rozednilo, vzal Jakob kámen, na kterém spal, a zasadil jej na znamení památné. Pak nalil naň oleje a nazval to místo Bethel, to

jest dům Boží. Také slíbil, že tu vzdělá oltář a obětovati bude, jestliže se šťastně navrátí. Na to se ubíral dále, až přišel ke strýci svému Lábanovi, kterýž ho s radostí přijal. U něho pobyl dvacet let, vzal si dcery jeho za manželky, napřed Liu, potom Rachel, a stal se velmi bohatým.

Abraham, Isák a Jakob nazývají se patriarchové
neb arciotcové.

17. Josef od bratří svých prodán.

(20.)

Jakob měl dvanácte synů. Nejlepší z nich byl Josef. Proto měl jej otec velmi rád a koupil mu krásný šat rozličných barev. I záviděli mu bratři a hněvali se na něho. Když měl Josef šestnácte let, pásł s bratřími stáda. Tu viděl, že se dopustili

skutku velmi zlého, a žaloval na ně otci. Proto ho i nenáviděli bratři a žádný s ním ani laskavě nepromluvil.

Jednou měl Josef podivný sen, který vypravoval bratřím. „Slyšte, pravil, sen můj! Zdálo se mi, že jsme vázali na poli snopy. A tu snop můj povstal a stál, a snopové vaši klaněli se snopu mému.“ I odpověděli bratři: „Zda-li králem naším býti chceš (a budeš před námi státi a my tobě se klaněti)?“ A nenáviděli ho tím více. Ještě jiný sen měl Josef: „Zdálo se mi, pravil otci a bratřím, jakoby slunce, měsíc a jedenácte hvězd klanělo se mi.“ I řekl mu otec: „Zda-li já a matka tvá i bratři tvoji máme se tobě k zemi klaněti?“

Jednou odešli bratři se stády svými daleko od domu a Josef zůstal doma u otce. I poslal ho otec za nimi, aby pohlédl, jak se daří jim a stádům

jejich. A Josef šel. Sotva ho uviděli bratři, chtěli ho zabít. Ale nejstarší bratr Ruben řekl: „Nezabíjejte ho! Vhodte ho raději do této jámy!“ To pak řekl, aby ho mohl později vysvobodit. Když tedy přiblížil se Josef, svékli ho bratři s barevného šatu a spustili ho do jámy, v níž nebylo vody. Šli pak tudy cizí kupci a vezli rozličné zboží do Egypta. I řekl bratr Juda: „Co nám prospěje, zabíjeme-li bratra? Lépe jest, aby byl prodán.“ Vytáhli tedy Josefa z jámy a prodali ho kupcům za dvacet stříbrných peněz. Josef prosil a plakal, ale marně; cizí kupci odvedli ho do Egypta.

Ruben při tom nebyl. Když později přišel a pohlédl do jámy, pravil smutně: „Chlapce tu není, kam nyní půjdu?“ Bratři pak zabili kozelce a smočili v krvi jeho šat Josefův. Potom poslali šat otci a vzkázali jemu: „Tento šat jsme našli; pohleď, není-li to šat syna tvého.“ Jakob šat ihned poznal a žalostně zvolal: „Zvěř divoká sežrala Josefa mého.“

A oblekl se v roucho smutečné a oplakával ho po dlouhý čas. Kdykoli pak chtěli ho ostatní synové těšiti, vždy říkával: „Neuvidím ho již, ale sestoupím k němu s pláčem do hrobu.“

18. Josef v domě Putifara. (21.)

Kupci nepodrželi koupeného Josefa pro sebe. Prodali jej v Egyptě Putifarovi, knížeti vojska královského. Josef i tam Bohu sloužil a zlého se varoval. I žehnal Bůh jemu, a pro něho i Putifarovi. Proto ho měl Putifar velmi rád a ustanovil jej správcem domu svého. Později stal se Josef i vladařem v celé zemi egyptské.

* Bylo mu však mnoho přetrpěti, než se vladařem stal. Kdysi sváděla ho žena Putifarova

ke hříchu. Ale Josef řekl jí: „Kterak mohu to zlé učiniti a zhřešiti proti Bohu svému?“ A odešel. I rozhněvala se Putifarova žena a žalovala muži na něho. Putifar se ho ani neotázal a dal jej nevinného ihned zavřít do žaláře.

*** 19. Josef v žaláři. (22.)**

Bůh neopustil Josefa ani v žaláři. On způsobil, že si ho žalárník zamiloval a jej dozorcem vězňů učinil. V žaláři byli také kralův číšník a pekař. Ti vyprávěli kdysi z rána Josefovi, jaké sny té noci měli. Číšník pravil: „Viděl jsem před sebou vinný kmen, z něhož vyrostly tři ratolesti plné hroznů. Já jsem ty hrozny do králova koflíku vytlačil a jemu píti dal.“ I řekl mu Josef: „Sen tvůj dobrý jest; za tři dni povolá tě král a zase mu budeš sloužiti. Tehdy vzpomeň si na mne a řekni králi, že nevinně trpím.“ Na to vypravoval pekař: „Zdalo se mi, že nesu na hlavě tři koše mouky a pečiva, z něhož mi ptáci brali a odlétali.“ Tomu řekl Josef: „Sen tvůj zlý jest; za tři dni dá tě král oběsiti a ptáci budou trhati maso tvé.“ I stalo se, jak byl Josef předpověděl. Po třech dnech slavil král narozeniny své a rozpomenuv se obou vězňů, dal číšníka zavolati, pekaře pak oběsiti. Číšník se radoval, ale na Josefa zapomněl.

20. Josef povýšen. (23.)

* Josef byl dvě léta v žaláři. Po dvou letech měl král podivný sen. Zdalo se mu, že stojí nad řekou, z nížto vystupovalo sedm krav tučných a krásných. Po nich vyšlo z řeky jiných sedm krav hubených a ty sežraly těch sedm krav tučných. Tu se probudil král. Usnul však zase a měl jiný

sen. Zdálo se mu, že vyrostlo z jednoho stébła sedm klasů plných. Hned pak za nimi vyrostlo sedm klasů prázdných, a ty pohltily těch sedm klasů plných. I probudil se znovu král. A když bylo ráno, poslal ke všem hadačům a mudrcům egyptským, i vypravoval jim sny své. Ale nebylo žádného, kdo by je byl vyložil.

* Tu si vzpomněl číšník onen, že mu Josef sen jeho dobře vyložil, a řekl to králi. I poručil král, aby přiveden byl Josef, a řekl jemu: „Měl jsem sny, a není, kdo by mi je vyložil. Slyšel pak jsem, že ty umíš sny dobře vykládati.“ Josef odpověděl: „Nikoli já, ale Bůh můj může ti dáti žádoucí odpověď.“ Vypravoval tedy král oba sny své.

I řekl mu Josef: „Těmito sny oznamuje tobě Bůh, co chce učiniti. Sedm krav tučných a sedm klasů plných znamená sedm let úrodných. Sedm pak

hubených krav a sedm klasů prázdných znamená sedm let neúrodných. Neúroda přijde po úrodě a stráví všecku hojnost. I bude hlad v celé zemi. Protož postarej se králi, aby nadbytek z obilí skládal se do obilnic a choval k letům neúrodným.“

Král (Farao) řekl jemu: „Hle, ustanovuji tě nade vší zemí egyptskou a rozkazů tvých ať poslouchá všecken lid.“

Potom sňal prsten z ruky své a dal jej na prst Josefův, oblekl ho v roucho kmentové a vložil zlatý řetěz na hrdlo jeho. Aby ho pak všichni ctili a před ním se ukláněli, dal ho voziti ve voze královském.

I přišlo sedm let úrodných po sobě. Josef dal zbývající obilí po všech obcích shromažďovati. Bylo ho nad míru mnoho. Potom přišlo sedm let neúrodných a rozmohl se hlad po celém Egyptě i

všech zemích. Tu otevřel Josef obilnice a stodoly a opatřil celou zemi obilím. I přicházeli odevšad lidé do Egypta, nakoupit obilí.

21. Bratři Josefovi jdou do Egypta.

(24.)

V zemi Kanaan povstal také veliký hlad. Proto řekl Jakob synům svým: „Jděte do Egypta a nakupte tam obilí!“ I vydali se všichni na cestu. Jenom nejmladšího Benjamina podržel otec u sebe doma. Když přišli do Egypta k Josefovi, nepoznali ho, ale on je poznal. Nedal se však znáti a stavěl se k nim jako cizí.

* Pravil jim na oko přísně: „Odkud jste přišli? Jste jistě vyzvědači a chcete jen shlédnouti zemi.“ Uleknutí odpověděli oni: „Nikoli pane! Jsme pokojní lidé a přišli jsme nakoupit obilí. Dvanácte jest nás. Nejmladší jest doma s otcem a druhého staršího již není na živě.“ Josef řekl: „Jste-li pokojní lidé, nechť jeden z vás zůstane zatím v žaláři. Ostatní odejděte s obilím domů a bratra svého nejmladšího přiveďte ke mně“. I zarmoutili se bratři a pravili vespolek: „Zasloužili jsme, co trpíme, neboť jsme se provinili proti bratru svému.“ Domnívali se, že jim Josef nerozumí, proto že skrze tlumočníka mluvil k nim. On však rozuměl jim, a odvrátiv se, zaplakal. Ale aby je zkusil, dal před očima jejich Simeona svázati a odvésti.

Služebníkům svým pak rozkázal, aby naplnili pytle jejich obilím a vložili peníze každého do pytle jeho, a kromě toho aby jim dali potravu na cestu. I stalo se tak a bratři ubírali se domů.

* Doma vyprávěli otci svému všechno, co se jim přihodilo. Když pak vysypali obilí, našel každý při vrchu pytle zavázané peníze své. Tu se ulekli

všichni. A Jakob řekl: „Vy mne připravíte o všechny děti, Josefa není naživě. Simeon sedí ve vězení a nyní i Benjamína odvésti chcete? Nepustím ho s vámi do Egypta. Kdyby se mu co zlého přihodilo, žalostí bych umřel.“

22. Benjamin jde s bratřími do Egypta.

(25.)

Když bylo obilí z Egypta přinesené ztráveno, řekl opět Jakob synům svým: „Jděte a nakupte zas obilí!“ Vydali se tedy bratři na cestu a vzali s sebou i nejmladšího Benjamína, jehož Juda s těžší na otci vyprosil. Jakmile došli k Josefovi, uvedl je správce do domu. I ulekli se bratři a mysleli, že uvrhne je do žaláře pro ty peníze, které našli v pytlích svých. Ale on řekl: „Nebojte se!“ (a přivedl jim Simeona). Brzy na to přišel k nim i Josef, pozdravil je laskavě a tázal se jich: „Žije-li ještě a je-li zdrav starý otec váš?“ Oni odpověděli: „Jest živ a zdrav.“ Uviděv pak Benjamína, řekl Josef: „Tento-li jest bratr váš nejmladší? Bůh ti požehnej, synu můj!“ A odešel, poplakal; nebo se pohnulo srdce jeho. Po chvíli se Josef vrátil a vystrojil bratřím hostinu. Potom posadil každého ke stolu podle stáří jeho, čemuž se všichni divili. A každý dostal z pokrmů díl, Benjamin však pětkrát tolik.

* Josef se chtěl ještě přesvědčiti, zdali bratři jeho dokonale se polepšili. Proto rozkázal správci svému: „Naplň pytle jejich obilím a polož peníze každého svrchu do pytle; nejmladšímu pak polož do pytle mimo to i stříbrný koflík můj.“ I stalo se tak, a druhého dne ráno odešli zase bratři. Sotva byli za městem, zavolal Josef správce a poručil jemu: „Jdi a hoň ty muže a řekni jim, že ukradli můj koflík.“ Šel tedy správce a dohoniv jich, pravil:

„Velmi zlou věc jste učinili; nebo jste ukradli koflík pána mého.“ I ulekli se bratři a rozvázali spěšně pytle své, a nalezen jest koflík v pytli Benjaminově. Tedy zarmoutili se velmi a vrátili se k Josefovi nazpět. Když přišli k němu, řekl jim Josef: „Kdo ukradl koflík, ať jest otrokem mým; vy ostatní odejděte k otci svému.“ Tu odpověděl Juda: „Pane, přijdeme-li bez Benjaminu, zemře otec náš a na nás bude vina. Protož raději já budu otrokem tvým, a on nechť se navrátí s bratry svými.“

23. Josef oznamuje se bratrům. (26.)

Josef se nemohl déle zdržeti, aby se jim nedal poznati. Proto rozkázal, aby cizí vyšli. A zaplakav

hlasitě, zvolal: „Já jsem Josef! Žije-li pak ještě otec můj?“ Tedy zalekli se bratři a báli se trestu

Ale Josef řekl jim: „Nebojte se! Já jsem bratr váš, jehož jste prodali. Bůh mne poslal před vámi do Egypta, abyste pokrmů měli a živi býti mohli. Pospěšte nyní k otci mému a přiveďte ho ke mně.“ Pak líbal Josef všechny bratry své a dal jim vozy a mnoho darů na cestu.

24. Jakob v Egyptě. (27.)

Když se bratři Josefovi navrátili k otci svému, zvěštovali jemu: „Syn tvůj Josef žije a jest pánem v zemi egyptské.“ Ale Jakob nechtěl jim uvěřiti, až mu všechno pověděli a dary Josefovy ukázali. Tu

zaradoval se a pravil: „Dostí mám na tom, že Josef žije; přijdu a uvidím ho, prve než umru.“ A vydal se hned na cestu s rodinou a se vším, co měl. Bylo jich na sedmdesáte osob.

* Na hranicích země Kanaan obětoval Jakob Pánu Bohu, a Bůh řekl mu v noci ve snách: „Neboj se a jdi do Egypta! Já tam z potomků tvých učiním národ veliký a vyvedu je zase odtud.“

Josef jel otci svému naproti až na hranice země egyptské. A uviděv ho, vyskočil z vozu, padl mu okolo krku a plakal radostí. I řekl otec Josefovi: „Nyní už rád umru, když jsem tě zas viděl.“ Od té doby přebýval Jakob v nejkrásnější krajině egyptské a žil ještě sedmnácte let.

* Umíraje, řekl Jakob Josefovi: „Hle, já umírám, ale Bůh bude s vámi a přivede vás nazpět do země otců vašich.“ Potom povolal ostatní syny své k sobě a udělil všem poslední požehnání. Judu pak požehnal požehnáním největším a zvěstoval jemu: „Judo, tobě se kořiti budou bratři tvoji. Nebude odňata berla od Judy, dokud nepřijde, který má poslán býti, a ten bude očekávání národů!“¹⁾ Konečně přikázal Jakob synům svým: „Pochovejte mne s otci mými v zemi kananejské!“ A dokonav řeči své, zemřel.

Po Jakobovi umřel za mnoho let i Josef, maje sto deset let. Když se přibližoval konec života jeho, řekl bratřím svým: „Po smrti mé navštíví vás Bůh a uvede potomky vaše do země, kterou zaslíbil otcům vašim; tam vezměte pak odtud kosti mé s sebou!“ Na to skončil. I pomazali ho vonnými mastmi a vložili jej do rakve drahocenné.

* Josef byl obrazem Spasitele, jenž také byl od bratří svých, židů, nenáviděn, prodán, nevinně obžalován a žalářován, jim odpustil a po utrpení svém nejvyšší moci došel.

¹⁾ Ty, Judo, budeš panovati bratřím svým a potomkové tvoji potomkům jejich, až přijde na svět zaslíbený Mesiáš.

III. Doba Mojžíšova.

25. Mojžíš od smrti zachráněn. (29.)

Po smrti Josefově zůstali bratři jeho a jich děti v Egyptě. I přibývalo jich neustále, až z potomků jejich povstal velký národ. Říkali mu národ israelský. Tehdá byl nový král (Farao) v Egyptě. Ten rozkázal lidu svému: „Každého chlapce, který se narodí israelským, vhodte do řeky!“

Jedna matka israelská měla krásného chlapčka a skrývala ho tři měsíce. Ale když ho déle tajiti nemohla, vzala košík ze sítí a omazala jej klím a smolou. Potom položila tam dítě a postavila košík s dítětem do rákosí na břehu řeky. Sestra dítěte stála zatím nedaleko, aby viděla, co se s ním stane. I přišla tam dcera Faraonova se

služkami, aby se myla. Jakmile dítě uviděla, chtěla je vzíti. Ale sestra dítěte přiběhla a pravila jí: „Já znám matku, která by ti to dítko vychovala. A hned běžela pro svou matku.

Tedy vzala dcera Faraonova dítě a dala je vychovati vlastní matce jeho, které neznala. Když pak dorostlo dítě, dovedla je matka k dceři Faraonově. Ta přijala pachole za syna a nazvala jméno jeho Mojžíš.

Mojžíš bydlel potom v domě krále egyptského a byl vychován ve všelikém umění a moudrosti. Ale když v muže dorostl, viděl trápení lidu israelského a to jej bolelo velmi. I zastával se beze strachu utiskovaných bratrů svých. Slyše to Farao, chtěl Mojžíše zabiti. On však prchl do země madianské, bydlel u kněze Jethra po čtyřicet let a pásł mu ovce.

26. Hořící keř. (30.)

Israelitům vedlo se v Egyptě čím dále tím hůře. Proto ustanovil Bůh, že je vysvobodí. Jednoho dne pásł Mojžíš stádo své pod horcu Horeb. I uviděl u ní keř, který hořel a přece neshořel. Mojžíš se tomu divil a přistoupil blíže. Ale Bůh naň volal: „Nepřistupuj sem a sezuj obuv z nohou svých; neb místo, na kterém stojí, země svatá jest. Já jsem Bůh otců tvých. Jdi k Faraonovi a vyved' lid můj z Egypta!“

* Ale Mojžíš počal se vymlouvati řka: „Kdož jsem já Pane, abych se toho odvážiti směl?“ Bůh ho těšil: „Já budu s tebou.“ Možíš pravil: „A co mám lidu říci, bude-li se tázati, kdo mne poslal?“ Bůh odpověděl: „Řekni jim, že tě poslal Bůh, který byl a bude vždy.“ Ale Mojžíš namítal: „Neuvěří

mi oni a řeknou, že neukázal se mi Hospodin.“
I řekl mu Bůh: „Hůl, kterou držíš v ruce vrhni
na zem!“ —

Mojžíš to učinil, a hůl obrácena jest ihned
v hada, tak že Mojžíš strachem utíkal. Bůh pak
řekl jemu: „Vztáhni ruku svou a chyť hada!“ —

Mojžíš uchopil ho, a had zase obrácen jest v hůl.
„Znamení toto“, pravil Bůh, „učiniš před israel-
skými a uvěří tobě.“

Mojžíš se ještě vymlouval: „Prosím, Pane,
nejsem výmluvný, mám neohebný jazyk.“ I řekl
mu Bůh: „Aron, bratr tvůj, výmluvný jest; on
bude mluvit za tebe k lidu.“

27. Mojžíš a Aron v Egyptě. (31.)

Mojžíš uposlechl a odebral se do Egypta. Když
tam přicházel, vyšel mu bratr jeho Aron z rozkazu
Božího naproti I vešli oba k Faraonovi a řekli jemu:

„Toto praví Bůh israelský: Propust lid můj, ať mi obětuje na poušti.“ Ale Faraó odpověděl hrdě: „Neznám Boha vašeho a israelských nepropustím.“ A toho dne rozkázal úředníkům svým, aby trápili ještě více lid israelský. Tedy řekl Bůh Mojžíšovi: „Rci Aronovi, ať vezme hůl a vrhne ji před Fa-

raonem a hůl obrátí se v hada.“ I vešli Mojžíš a Aron opět k Faraonovi. Aron vzal hůl svou a povrhl jí před Faraonem a služebníky jeho, a obrácena jest v hada. Faraó se ulekl a přece se neobměkčil. Proto přišly hrozné tresty na Egyptské.

28. Soužení Egyptských. Odchod z Egypta. (32.)

† Desaterým trestem pokutoval Bůh Egyptské Jeden trest byl horší druhého. Nejprv se obrátily

všecky vody v krev. Pak se ukázaly žáby a vlezly všude, i do příbytků a na pokrmy. Potom se obrátil prach země v komáry na lidech i na hovadech. Na to přišly mouchy přeoobtěžné. Pak poslal Bůh mor na dobytek. Potom sypal Mojžíš popel vzhůru do povětří a učinění jsou v ředové na lidech i na

hovadech. Pak vztáhl Mojžíš hůl svou k nebi, a přišlo krupobití a potlouklo všeliké byliny polní. Na to ukázaly se kobylky a pohubily všecku zeleň na stromech a bylinách. Staly se také přehrozné tmy po tři dny, tak že neviděl jeden druhého a proto se nemohl žádný z místa hnouti.

Poslední trest byl nejhorší. Bůh poslal anděla, který všecko prvorozené po celém Egyptě téže noci usmrtil. K Israelitům se však anděl smrti nepřiblížil, proto že měli z rozkazu Božího dvěře domů

svých pokropeny krví beránka, jehož té noci požívali.

† Rozkázal jim totiž Bůh : „Čtrnáctého dne měsíce tohoto k večeru ať zabije každý hospodář beránka bez poskvrny a nezlomí jemu kostí a po-
maže krví dveře domu svého. V noci pak budete všichni pečené maso jeho jísti s přesnými chléby. A jsouce již přepásáni a obuti a držíce hole v rukou budete jísti beránka pospěšně. Nebo bítí budu všecko prvorozené v zemi egyptské Vás však mine anděl smrti, uzří-li krev na domech vašich, a potom vás vyvedu z Egypta.“ A stalo se tak.

I povstal veliký pláč a nářek pro ty mrtvé po vší zemi. Tu teprv pustil Farao lid israelský, a oni vyšli hned. Bylo jich velmi mnoho ; jenom branných mužů šestkrát sto tisíc.

•Beránek ten byl obrazem beránka Božího, Ježíše Krista, jenž byl zabit a nezlomeno mu kostí, jehožto krví byli jsme vysvobozeni od záhuby věčné a jehož tělo požíváme ve svátosti oltářní.

29. Přechod rudým mořem. (33¹).

Bůh sám ukazoval Israelským cestu, kterou měli jíti ; neboť je předcházel za dne ve sloupu oblakovém a v noci ve sloupu ohnivém. Takto došli až k rudému moři a tam sobě odpočinuli.

Farao zatím litoval, že je propustil I sebral vojsko své, pustil se za nimi a dohonil jich večer u moře. Tu se lekli náramně Israelští. Ale Mojžíš vztáhl z rozkazu Božího ruku svou proti moři. A hle, moře se rozstoupilo, voda stála jako zeď po pravé straně i po levé, a horký vítr vysušil cestu. I prošli Israelští moře po suchu. Vojsko Faarao novo nemohlo však po celou noc přistoupit k Isra-

elským : neboť sloup oblakový postavil se mezi ně a Egyptské. Byl pak ke straně Egyptských temný, jenom ke straně Israelských jasný, aby viděli. Teprv ráno hnali se Egyptští za nimi. Ale tu vztáhl opět Mojžíš ruku svou proti moři. I srazily se vody s obou stran a v nich se potopilo celé vojsko Faraonovo, tak že se nezachránil ani jediný z nich.

† Přechod rudým mořem byl obrazem sv. křtu. Jako jenom přechodem tím vyvázli Israelité z moci Faraonova a mohli se dostat do země zaslíbené, tak jenom křtem sv. vybaveni býváme z moci ďáblovy a můžeme se dostat do vlasti nebeské.

30. Zázraky Boží na poušti. (34.)

Od rudého moře hnul se Mojžíš s lidem Israelským, a přišli na poušť, kdež daleko široko potravy nebylo. I reptali proti Mojžíšovi, že je tam

vyvedl, aby je umořil hladem. Tedy seslal jim Bůh za pokrm křepelky a bílý chléb, manna zvaný.

† Křepelky přiletěly večer a přikryly všecko ležení Israelských, tak že je bez obtíže chytali. Ráno pak, když rosa ustoupila, ukázalo se na poušti cosi drobného, malá, to a bílá zrnka, která

přikryla povrch země jako jinovatka. To když uzřeli Israelští, pravili vespolek „Man hu?“ čili: „Co jest to?“ A Mojžíš řekl jim: „To jest chléb, který Hospodin dal vám k jedění. Ať nazbírá každý z něho na den míru „gomor“, (asi čtyř litrů). I sbírali denně a nasbírali jiný více jiný méně; ale když měřili mannu, neměl ani ten ani onen více, nýbrž právě tolik měl, kolik snísti mohl. Někteří pak z toho zůstavili sobě na jitro, ale to shnilo jim. Co však nasbírali v pátek na sobotu, neshnilo

jim, proto že v sobotu nedal Bůh manny. Manna měla chuť bílého chleba s medem, a Bůh jí živil Israelské, až se dostali do země zaslíbené.

Jindy zase nedostávalo se Israelitům vody. Proto reptali opět proti Mojžíšovi. I řekl mu Bůh: „Vezmi hůl do ruky a jdi na horu Horeb. Tam udeř na skálu a vyjde voda“. Mojžíš učinil tak a hned vyrazil ze skály hojný pramen vody.

Manna byla obrazem nejsvětější svátosti oltářní, v nížto Pán Ježíš, pravý to chléb nebeský, každého dne při mši svaté s nebe sestupuje a duši naši krmí.

31. Bůh dává přikázání s hory Sinai.

(35.)

Třetího měsíce po vyjítí z Egypta přišli Israelité k hoře Sinai a postavili tam sobě stany. Mojžíš pak vystoupil na horu. I ukázal se mu Bůh a řekl jemu:

*„Zvěstuj Israelským: Budete-li mne poslouchati, budete mým **národem vyvoleným**“. Mojžíš oznámil lidu slova Hospodinova a všecken lid odpověděl jedním hlasem: „Všecko učiníme, co mluvil Hospodin“. A když zase vystoupil Mojžíš na horu, řekl mu Bůh:

„Jdi k lidu a přikaž jim, ať se posvětí dnes a zítra; ať vyperou roucha svá a jsou hotovi ke dni třetímu. Učiň také zábradlí okolo hory, aby nikdo nevystoupil na ni. Ale když zavzní zvuk trub, tu ať přistoupí k hoře.“ I stalo se.

Když bylo ráno třetího dne, počalo hrozně hřímati a se blýskati. Celá hora se kouřila a byla jako v plameni. Také zazníval zvuk trub víc a více, až

se lid v ležení zhrozil a strachem třásl. Tu přivedl Mojžíš lid pod samu horu a Bůh oznamoval lidu desatero přikázání.

Zní krátce takto:

1. V jednoho Boha věriti budeš.
2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.
3. Pomni, abys den sváteční světil.
4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi.
5. Nezabiješ.
6. Nesesmilníš,
7. Nepokradeš.
8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.
9. Nepožádáš manželky bližního svého.
10. Aníž požádáš statku jeho.

* Veškeren lid stál dole hrůzou se třesa a sliboval znovu: „Všecko učiníme, což mluvil Hospodin.“ Aby lid v dobrém úmyslu ještě více utvrdil, vzdělal Mojžíš u hory oltář a obětoval na něm Hospodinu oběti. Krví obětní pokropil lid a řekl: „Tato jest krev úmluvy, kterou učinil Hospodin s vámi o přikázáních svých.“

Na to vystoupil Mojžíš opět na horu a byl tam bez jídla čtyřicet dní a nocí, rozmlouvaje s Bohem. A když dokonat Bůh řeči své, dal Mojžíšovi dvě desky kamenné, na nichž psáno bylo desatero přikázání.

32. Zlaté tele. (36.)

† Zatím, co byl Mojžíš na hoře, ulil sobě lid ze zlata tele a vzdělal před ním oltář. Potom teleti obětovali oběti, jedli a pili, hráli a tancovali po způsobu pohanů. Když sestupoval Mojžíš s hory, nesa dvě desky přikázání v rukou svých a uzřel tele i tance, rozhněval se velmi a udeřil deskami o zem, až se rozrazily. Na to spálil tele, a koho při modloslužbě ještě dopadl, dal usmrtiti. (I bylo takových na tři a dvacet tisíc).

† Druhého dne vrátil se Mojžíš na horu a prosil Boha vroucně za hříšný lid. Bůh odpustil lidu a rozkázal Mojžíšovi, aby vytesal nové dvě desky. Mojžíš učinil tak, a Bůh napsal na ně desatero přikázání. Když pak sestupoval Mojžíš s hory, drže v rukou dvě kamenné desky přikázání Božích, zářila tvář jeho, tak že se Israelité báli blízko přistoupit k němu.

* Desky kamenné s desaterem přikázání a nádoba s mannou byly do archy úmluvy vloženy a tam uschovány. Archa úmluvy byla dřevěná,

bohatě pozlacená. Víko měla docela zlaté a na něm dva anděly podobně ze zlata. — Archa úmluvy stála ve svatém stánku, kdež se také odbyvaly služby Boží.

† 33. Vyzvědači. (39.)

Druhého roku po odchodu z Egypta přišli Israelité do Kadesu, na hranicích země kananejské.

I poslal tam Mojžíš dvanácte mužů, aby ji prozkoumali. Po čtyřiceti dnech vrátili se tito vyzvědači, a dva z nich, Josue a Kaleb, chválili onu zemi, že úrodná jest. Také ukazovali ovoce její: jablka, fíky a hrozen veliký, jež odtud na sochoře donesli. Ostatní však lidu namlouvali, že nezdavá jest země ta a že tam bydlí obrové, jichžto nelze

přemoci Tu počal lid proti Mojžíšovi a Aronovi hlasitě rep'ali a již se chystal nazpět do Egypta. Za pokutu zemřeli hned oni vyzvědači, kteří zhaněli zemi, a Bůh řekl: „Na poušti této zemřete a do země zaslíbené nevejdete kromě Josua a Kaleba. Ale děti vaše uvedu tam po čtyřiceti letech.“

Jsraelité zůstali v Kadesu delší čas. Jedné soboty našli člověka sbírajícího dříví. I přivedli ho k Mojžíšovi a Aronovi. Ti nevěděli, co s ním počítí. Proto jej zavřeli do žaláře, až by Hospodin nad ním vynesl soud. A Hospodin řekl Mojžíšovi: „Ať umře člověk ten; nechť ho ukamenuje všecken zástup.“ Vyvedli ho tedy a ukamenovali.

† 34. Měděný had. (41.)

Prvního měsíce čtyřicátého roku nedostávalo se Israelitům zase vody a oni reptali opět. I poručil Bůh Mojžíšovi: „Jdi k blízké skále a mluv k ní a ona dá vody.“ Ale Mojžíš přišed s bratrem ku skále, pochyboval a pravil: „Slyš odbojný lide! Zdali budeme moci vyvésti vodu z této skály?“ A rozhorlen, udeřil do ní dvakráte holí. I vyšly vody velmi hojné, ale Bůh řekl jim: „Že jste mi docela neuvěřili, nevedete lidu toho do země, kterou dám jim a potomkům jejich.“

Ke konci putování svého, přišli Israelité k hoře Hor. Tam zemřel Aron. Brzy na to reptali ještě jednou a stěžovali sobě na obtížné cestování. — I potrestal je Bůh, seslav mezi ně jedovaté hady, jichžto uštknutím umírali mnozí. — Tedy prosili Mojžíše, aby se přimluvil za ně u Boha, aby jich sprostil hadů. A Mojžíš se modlil za lid. I řekl mu Bůh: „Udělej hada měděného a vyzdvihni jej na kůl; kdož by uštknut jsa pohlédl naň, uzdraven

bude.“ Dal tedy Mojžíš ulíti hada měděného a kdo z raněných naň hleděl a hříchů svých litoval, byl uzdraven

Měděný had byl obrazem ukřižovaného Spasitele, jenž hojí rány duše naší, hledíme-li naň s důvěrou a srdcem zkroušeným

† 35. Mojžíšova smrt. (43.)

Mojžíš umřel také na poušti Když se blížil konec života jeho, řekl mu Bůh: „Polož ruku svou na Josua přede vším lidem, aby od té doby poslouchali ho všichni Israelští!“ Mojžíš učinil tak a od toho času stal se Josue vůdcem lidu.

Na to předpověděl Mojžíš z vnuknutí Božího Spasitele světa, řka: „Proroka jako mne vzbudí

vám Hospodin, Bůh váš; toho poslouchejte!“ A požehnáv naposled všem, vstoupil na horu Nebo. Odtud ukázal mu Bůh zemi Kanaan a řekl jemu: „Tatoť jest země, kterou jsem slíbil Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi. Viděť

jsi ji, ale do ní nevejdeš!“ I plesal Mojžíš radostí, že ji spatřil a děkuje Bohu, zemřel. Lid israelský truchlil a oplakával ho po třicet dní.

Po smrti Mojžíšově uvedl Josue národ israelský do země zaslíbené. Byl tam lid mocný a měl silně opevněná města. Ale Israelité vybojovali za nedlouho celou tu zemi pomocí Boží. Josue rozdělil ji losem mezi potomky synů Jakubových

Mojžíš byl obrazem Spasitele, jenž také úkladům královým ušel, lidi z otroctví vysvobodil, vůli Boží hlásal a božské poslání své svatostí života, proroctvími a zázraky potvrdil. —

IV Doba soudců.

† 36. Vzbuzení soudců. (45.)

Israelité, kteří vešli do země zaslíbené, sloužili Bohu. Ale potomci jejich stávali se modláři a dopouštěli se nepravostí, protože se spojovali s pohany. —

I vydal je Bůh pokaždé za trest do moci nepřátel jejich.

Když pak zase k Bohu se obrátili, vzbudil Bůh mezi nimi udatné muže, kteří je z moci nepřátel vysvobodili, — Takto střídalo se ustavičně po tři sta let jejich modlářství a trest jejich, obrácení a vysvobození Bohem vzbuzenými reky. Rekové tito nazváni byli i s o u d c o v é, proto že lid dle zákona Božího soudili. nejslavnější soudcové byli G e d e o n a S a m s o n.

† 37. Ruth a Booz. (49.)

Za doby soudců povstal v zemi hlad veliký. I odešel z Betléma člověk chudobný, jménem Elimelech s manželkou Noemi a dvěma syny do krajiny moabské. Po čase umřel Elimech a Noemie zůstala tam s oběma syny, kteří pojali moabské dívky za manželky, Orfu a Ruth. Po desíti letech umřeli tam i synové. Tu vstala Noemi, aby se vrátila domů. Ale Ruth jí nechtěla opustiti a šla s ní.

Když přišly do Betléma, žal se právě ječmene. I vyšla Ruth na pole, aby sbírala klasy po žencích a takto svou tchýni živila. Bylo to pole bohatého muže, jménem Booz. Přišel Booz a vida, že Ruth sbírá klasy, nebránil jí v tom, nýbrž poručil ještě.

svým žencům, aby schválně klasů něco při vázání nechávali, by tím více nasbírala. Po žních pak vzal si ji Booz za manželku. Bůh požehnal sňatku tomu

a daroval jim syna jménem Obed. Obed byl otcem Isaia a Isai zas otcem Davida, z jehož rodiny vzešel Spasitel.

† 38. Heli a Samuel. (49)

Za časů nejvyššího kněze Heli, jenž také soudcem v Israeli byl, žili dva nábožní manželé. Jmenovali se Elkana a Anna. Anna neměla dětí a proto se rmoutila velmi. I šla ke stánku Božimu, jenž byl v Silo. Tam učinila slib, řkouc: „Pane, jest-li mi dáš syna, věnujím ho tobě po všechny dny života jeho.“ Bůh vyslyšel

prosbu její a dal jí syna jehož nazvala Samuel. Když měl Samuel tři léta, přivedla ho matka jeho k nejvyššímu knězi Heli do Silo. Heli vložil ruku svou na hlavu malého Samuele a požehnal jemu. Od té doby přísluhoval Samuel ve stánku svatém, rostl a líbil se Bohu i lidem.

Heli měl dva syny jménem Ofny a Finees. Ti byli zlí a kazili příkladem svým i lid. Ba oni zneuctili i svatyně a obětí. Otec je měl trestati, ale netrestal. Jenom jich napomínal: „Nečiňte toho! Nebo zhřešíte-li proti bližnímu, můžete Boha udobříti obětmi. Znevážíte-li však i svatyně a obětí, kde a čím usmíříte Boha? Že Heli synů svých netrestal, byl on sám potrestán i se syny svými. To jest:

Mladý Samuel, milý Bohu i lidem, byl obrazem pačolete Ježíše.

V. Doba králů

† 39. Král Saul. (50.)

Když Samuel sestárl, řekli mu starší israelští: „Ustanov nám krále, jakož národové mají.“ I nelíbila se ta řeč Samueli, proto že chtěl, aby Bůh zůstal jejich králem. Bůh však řekl jemu: „Uposlechni hlasu jejich, ale předpověz jim práva, jaká bude míti král nad nimi.“

Téhož času přišel k Samueli muž z pokolení Benjaminova, jménem Saul. Byl velmi sličný a udatný a od ramene vzhůru převyšoval veškeren lid. Když na něj Samuel pohlédl, řekl mu Bůh: „Tenť jest, kterého pomazeš za kníže nad lidem svým.“ Vzal tedy Samuel nádobu s olejem, vylil jej na hlavu Saulovu a řekl: „Aj, pomazal tebe Hospodin za kníže nad lidem svým.“ Později

svolal Samuel i lid, a představil jim Saula, řka: „Tu vidíte, koho vyvolil Hospodin. Není mu podobného ve všem lidu.“ I vzkřikl veškeren lid: „Živ buď král náš!“

Saul kraloval a Bůh mu dával vítězství nad nepřátely. Později však prohřešil se proti Bohu. Obětoval totiž oběť zápalnou, což příslušelo jenom kněžím. Také měl z rozkazu Hospodinova Amalekity, kteří lstivě přepadli Israelské, když vystu-

povali z Egypta, zahubiti, ale nesměl ničeho vzítí z věcí jejich. Ale Saul nešetřil daného rozkazu a zachoval nejlepší stáda jejich pro sebe a předstíral, že — obětovati je míní Hospodinu. I řekl mu Samuel: „Lepší jest poslušenství, než oběti. Že jsi Boha neposlechl, již nebudeš králem.“

† 40. Davidův boj s Goliášem. (52.)

Místo Saula vyvolil Bůh D a v i d a, jenž v B e t l é m ě narozen byl, a dal ho Samuelem za krále pomazati.

Toho času povstali Filistíni k boji proti Israel-ským. Mezi Filistíny byl obr, jménem Goliáš zvýší šesti loket a silně ozbrojený Ten vyšel ze stanů Filistinských a volal proti vojskům israelským: „Vy-

beřte ze sebe muže, nechť sestoupí k souboji se mnou. Porazí-li mne, budeme vašimi služebníky; pak-li já porazím jej, budete vy nám sloužiti.“ Potom ještě se chlubil: „Dnes jsem zhaněl vojska Israelská.“ Tak činíval ráno i večer po čtyřicet dní. Saul a všichni Israelité báli se příliš.

David se o tom dověděl, když navštívil bratry své v táboře vojenském, I šel k Saulovi a nabídl

se, že bude proti Goliášovi bojovati. — Saul pravil: „Nemůžeš bojovati proti Filistinu tomuto; nebo mládeneček jsi, on pak muž bojovný od mladosti své.“ Ale David odpověděl: „Hospodin vysvobodí mne z ruky Filistina tohoto.“ Pravil tedy Saul: „Jdi, a Hospodin budiž s tebou.“

Na to oblékl Saul Davida v odění své; ale David nemohl se v něm hnouti, a proto složil zase odění to. Pak vybral sobě pět kamenů hladkých z potoka, vložil je do mošny pastýřské, a prak svůj v ruce nesa, šel proti Filistinovi. Tento pohrdal jím řka: „Zdali jsem pes, že přicházíš proti mně s holí? Pojď ke mně a dám tělo tvé ptákům nebeským a zvířatům zemským.“ David řekl: „Ty přicházíš ke mně s mečem, kopím a štítem, ale já přicházím ve jménu Božím, jehož jsi zhaněl; Bůh pak dá tebe v ruce mé a zabije tebe, aby poznala všecka země, že jest Bůh v Israeli.“ Tedy vstal Filistin a přibližoval se; ale David vyňal z mošny své kámen, nasadil jej do praku a otočiv prakem, uhodil Filistina kamenem v čelo, že ihned padl na tvář svou k zemi. Na to přiskočil a vzav meč jeho, stal mu hlavu.

Vidouce Filistini, že padl nejsilnější z nich, dali se na útěk. Israelité honili je, a zahnali je ze země. Pobili jich mnoho.

† 41. Davidova zbožnost. (54.)

Po smrti Saulově vyvolen byl David i od lidu za krále a obral si Jerusalem za sídlo své. On přemohl všechny nepřátele Israelských a pečoval o blaho lidu svého. Ještě více pečoval však o čest a slávu Boží. Proto dal na hoře Sionu u Jerusalema nádherný stánek Boží postavit a do něho archu úmluvy s největší slávou přenést. Průvodu toho účastnili se kněží ve slavnostním rouše, kní-

žata israelská, odění nachovým šatem a veškeren lid za radostného zpěvu a hudby. David sám kráčel před kněžími, hraje na harfu zpívaje.

David rozdělil také kněží na 24 tříd, aby střídavě službu svatou konali, a vyvolil z levitů čtyři tisíce zpěváků, aby po pořádku ku chvále Boží zpívali a hráli. A poněvadž byl sám od

mladosti své zvyklý Boha zpěvem oslavovati, složil ku chvále Boží též písně svaté, zvané žalmy. Ve všem pak jednal podle vůle Boží. I požehnal Bůh Davidovi a přislíbil jemu: Vz bu-
dím tobě potomka a upevním trůn krá-
lovství jeho až na věky. Já budu jemu
za otce a on mi bude za syna.“

Potomek tento byl Vykupitel světa.

David měl i dar proroctví. Zejména proro-
koval o utrpení a vzkříšení Mesiášově, uváděje
ho takto mluvícího: „Zbodli ruce mé i nohy mé
a zčetli kosti mé. Rozdělili sobě roucha má a
o můj oděv metali los. — Nenecháš (o Bože)

duše mé v hrobě, aniž dáš svatému svému viděti
porušení.“

✠ 42. Absolonova vzpoura. (55.)

David měl syna, jménem Absolona. Byl
to muž nejkrásnější v Israeli. Ale byl velmi
pyšný a toužil po trůně královském. Aby se tedy
lidu zalíbil, stával každého rána u paláce krá-

lovského a lichotil všem, kdož tam vcházeli. Když pak srdce jejich naklonil, dal se provolati králem a táhl s vojskem proti vlastnímu otci. To bylo zlo veliké před Bohem a proto potrestal ho Bůh. Vojsko jeho bylo v lese pobito; on sám pak jeda na mezku, zachytil se za dlouhé vlasy své na stromě. A tu přišel vojevůdce Davidův a probodl jej kopím.

Když se o tom dověděl David, plakal hořce a zvolal: „Synu můj Absolone! O kéž bych já byl místo tebe umřel!“

✠ 43. Davidova smrt. (56.)

Když se blížil Davidovi konec života jeho, svolal všechna knížata a přední muže israelské a

řekl jim : „Myslil jsem, abych vystavěl Bohu chrám a připravil jsem všecky věci ke stavění. Ale Bůh řekl mi Nikoliv ty, nýbrž syn tvůj Šalomoun vystaví mi dům. Nyní tedy napomínám vás: Ostříhejte všech přikázání Hospodina, Boha našeho! Ty pak Šalomoune, synu můj, poznej Boha svého a služ jemu myslí volnou. Vystav Hospodinu chrám a on bude s tebou.“

Na to v pokoji zemřel.

David byl obrazem Spasitele, jenž také v Betlémě se narodil, za mládí ve skrytosti žil, nejhoršího nepřítele přemohl a králem a prorokem byl.

✠ 44. Král Šalomoun. (57.)

Po smrti Davidově panoval syn jeho Šalomoun. I on sloužil Bohu a stal se králem nejbohatším, nejslavnějším a nejmodřejším.

Jakmile dosedl na trůn, ukázal se mu Hospodin v noci ve snách a řekl: „Zádej, začkoli chceš, abych tobě dal.“ Šalomoun odpověděl: „Hospodine, tys učinil, abych kraloval lidu tvému, já pak ještě jsem slabý a nezkušený mládenec. Dej mi tedy moudrost, abych uměl dobře souditi a řídit lid tvůj.“ I řekl mu Bůh: „Že jsi neprosil za bohatství, slávu a dlouhý věk, nýbrž za moudrost, hle, dal jsem tobě srdce moudré a rozumné, že tobě rovno nikoho nebylo, aniž bude. Ale i to, zač jsi neprosil, dám tobě, totiž bohatství a slávu. A budeš-li ostříhati přikázání mých, jako otec tvůj, prodloužím i života tvého.“

† 44. Stavění chrámu Jerusalemského.

(59.)

Ve čtvrtém roce panování svého počal král Šalomoun po způsobu svatého stánku stavěti nádherný chrám v Jerusalemě na hoře Moria. Mnoho tisíc dělníků pracovalo na něm a sedm let stavěno. Samého vzácného dříví a kamene a velmi mnoho stříbra a zlata užilo se ku stavbě té. — I podlaha byla ze zlatých plechů a nářadí posvátné zhotovené bylo téměř všecko z ryzího zlata. Okolo chrámu bylo dvoje nádvoří, zevní pro lid a vnitřní pro kněze. V nádvoří neb v síni kněží stál oltář obětní a veliké umývadlo pro kněze.

Když byl chrám vystavěn a archa Páně do něho přenesena, naplnil jej ihned oblak Hospodinův. I padl Šalomoun před oltářem na kolena a modlil se, řka: „Hospodine, Bože israelský! Vyslyš prosbu služebníka svého a lidu svého, začkoli tě prositi budou na místě tomto. Zhřeší-li kdo a bude-li tu pokání činiti, milostiv buď jemu!

Bude-li zavřeno nebe a nedáš-li deště, zhubí-li kobylinky zemi, vznikne-li hlad a mor aneb jiná rána a nemoc, lid pak tvůj pozdvihne rukou svých k tobě v domě tomto, smiluj se nad nim a učiň každému vedle potřeby jeho “ Bůh vyslyšel modlitbu Šalomounovu a řekl jemu: „Po-

světil jsem domu tohoto a srdce mé bude tu vždy nakloněno, vyhověti prosbám lidu mého.“ Když pak ve chrámě tom ponejprv obětovaly se oběti, sestoupil oheň s nebe a strávil je. Takto ukázal Bůh, jak milá mu byla svatyně ta.

Nádherný chrám Šalomounův byl slabým toliko obrazem našich chrámů, kde sám Pán Ježíš u viditelném způsobě chleba přebývá a přehojných milostí nám rozdává.

Salomoun nezůstal dobrým a konec jeho byl smutný. Když sestárl, pokazil se tak, že již pravého Boha ani nectil a lid utiskoval. I houřil se lid proti němu a rozbroje trvaly až do jeho smrti.

Když Šalomoun umřel, rozdělena říše jeho a povstalo z ní dvoje království: judské a israelské. Hlavním městem království judského byl Jerusalema a království israelského město Samari.

† 46. Vzbuzení proroků. (61.)

Časem pokazili se obyvatelé obou království. I vyvolil z nich Bůh nábožné muže, aby lid poučovali a k pokání napomínali. Těmto mužům dal Bůh moc, zázraky činiti, aby se poznalo, že od něho poslání jsou. A zjevil jim i mnohé budoucí věci, kteréž oni předpovídali čili prorokovali. Proto je nazýváme proroky. Takovýchto proroků bylo mnoho v království israelském a judském. Někteří proroctví svá napsali. Nej přednější z těchto jsou Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel.

Proroci předpovídali obzvláště o budoucím Mesiáši:

1. Že přijde, až bude berla odňata od Judy, až totiž přestanou potomci Judovi kralovat.

2. Že veřejně vystoupí za 483 let po rozkazu k opět-nému vystavění Jerusalema.

3. Že se narodí v Betlémě z panny z pokolení Judová a z královského rodu Davidova.

4. Že bude králem, knězem a prorokem a že slavně pojede do Jerusalema.

5. Že bude za 30 stříbrných prodán, posmíván, uplván, rouhán, odsouzen, bičován, na rukou a nohou zboden, žlučí a octem napájen, a o roucho jeho metán los.

6. Že vstane z mrtvých, vstoupí na nebesa a sešle Ducha svatého.

† 47. Prorok Eliáš. (62).

Jedním z prvních proroků v království israelském byl Eliáš. Eliáš žil za panování krále Achaba, který byl bezbožnější všech králů předešlých. — Achab nectil ani pravého Boha a zavedl i hnusnou modloslužbu. Postavil modle Bálovi chrám, povolal 450 kněží Bálových a kněží Hospodinovy dal usmrtiti. I přišel k němu Eliáš

a pravil: „Živť jest Hospodin, že nebude za těchto let ani rosy ani deště.“ — Tedy rozhněval se král a chtěl jej zabít. Ale Eliáš skryl se před ním u potoka Karith zvaného a krkavci z rozkazu Božího přinášeli mu denně chléb a maso.

Když nepršelo již tři léta a šest měsíců, přišel Eliáš z rozkazu Božího opět ke králi a řekl: „Shromáždí na hoře Karmelu veškeren lid israelský i kněze Bálovy.“ Achab učinil tak. Eliáš přistoupiv k lidu, řekl: „Dokavad budete nerozhodni na dvě strany? Je-li Hospodin pravý Bůh, následujtež jej samého; je-li však Bál bohem, následujtež toho!“ A neodpověděl mu lid ani slova. I řekl opět Eliáš: „Já jsem sám jediný a kněží Bá'ových jest čtyři sta a padesáte. Nechť jsou nám dáni dva býci; kněží Bálovi ať obětují jednoho a já druhého. Bůh pak, který sešle oheň na oběť, ten ať jest pravým Bohem.“ A lid s radostí na to svolil.

Tedy oblékli se kněží Bálovi svátečně, položili býka na oltář a poskakující okolo něho, volali od rána až k večeru: „Bále, vyslyš nás!“ Ale Bál nevyslyšel modlitby jejich. Na to obětoval Eliáš druhého býka a modlil se. I spadl oheň s nebe a spálil oběť zápalnou i oltář. Uviděv to lid, padl na tvář svou a volal: „Hospodin je Bůh!“ Potom vstoupil Eliáš na vrch hory Karmelu a tam se modlil. — A hle, ukázala se mračna a vydatný déšť zvlažil vypráhlou zemi.

† 48. Prorok Eliseus.

Po vůli Boží ustanovil Eliáš nástupcem svým nábožného Elisea. Potom vzat jest do nebe u vichru velikém na voze ohnivém. I spadl s něho p'ášť, kterýžto když zdvihl Eliseus, přešla divotvorná moc Eliášova na něho.

Jednou šel Eliseus do Bethel, kdež se Israelité klaněli zlatému teleti. I posmívali se mu rozpustilí chlapci, že měl lysou hlavu a volali

za ním: „Vstupuj lysý!“ Eliseus se ohléd a pohrozil jim ve jménu Božím. A Bůh potrestal ihned rozpustilost jejich. Nebo vyšli z lesa medvědi a roztrhali dva a čtyřicet chlapců.

Eliseus činil ještě jiné zázraky a byl Bohem oslaven i po smrti. Neb když do hrobu jeho položili mrtvého, ožil týž okamžitě, jakmile se dotknulo tělo jeho kostí Eliseových.

† 49. Prorok Jonáš. (65.)

Po smrti Eliseově poslal Bůh proroka J o n á š e do pohanského města Ninive, řka jemu: „Jdi do Ninive a kaž tam pokání bezbožným obyvatelům jeho!“ Ale Jonáš chtěl Bohu ujíti a vstoupil na

loď, která se plavila do Španěl. Bůh však poslal bouři tak velikou, že se loď zmitala a plavci byli v nebezpečí zahynutí. Vidouce to, pravili vespolek: „Pojďte a vrhněme losy, abychom zvěděli, pro koho to neštěstí na nás přišlo.“ I metali losy a los padl na Jonáše. On se také přiznal ke hříchu svému a pravil: „Vrzte mne do moře! Vím zajisté, že pro

mne přišla bouře tato na vás.“ Tedy uvrhli jej do moře, a hned přestala bouře. Ale Jonáš nezahynul. Bůh poslal rybu velikou, která ho pohltila a za tři dny zase na břeh moře vyvrhla. Tu řekl mu po druhé Bůh: „Jdi do Ninive a kaž tam pokání!“ Šel tedy Jonáš do Ninive a jda jednoho dne městem, volal: „Ještě čtyřicet dní a město vyvráceno bude!“ I oblékli se obyvatelé v šaty kajícné, modlili se a postili. — Král také oděl se rouchem kajícným,

posypal hlavu popelem a dal rozhlásiti: „Každý odvrát se od zlé cesty své; kdož ví, neodpustí-li nám Bůh, že nezahyneme.“ A Bůh smíloval se nad nimi a odvrátil neštěstí, kterýmžto jim hrozil.

Jonáš, jenž tři dni v břiše velryby zůstal a živý vyšel, byl obrazem Spasitele, jenž tři dni v hrobě ležel a z mrtvých vstal.

† 50. Zkáza království israelského.

(66.)

Bůh nepřestával obyvatelům říše israelské posílati proroků. Ale nadarmo jich napomínali proroci a vyhrožovali jim trestem Božím. Oni se nepolepšili. Proto je Bůh potrestal. Král assyrský Salmanassar dobyl hlavního města jejich Samaří, a odvedl většinu jich do Assyrie, odkud se již nikdy nevrátil. Tak přestalo království israelské.

Na místě odvedených Israelitů usadili se pohané a spojili se s těmi, kteří tam pozůstali, v jeden národ. I nazváni jsou Samarští nebo Samaritáni.— Náboženství Samarských byla směsice obyčejů pohanských a židovských. Proto byli od obyvatelů království judského čili od židů vždy nenáviděni

† 51. Tobiáš. (67.)

Mezi zajatými v Assyrii žil muž nábožný a spravedlivý. Jmenoval se T o b i á š. Tobiáš již od mladosti své příkázání Boží věrně zachovával a spolku s bezbožnými se varoval. Tak jednal též v zajeí mezi pohany a prokazoval i skutky milosrdné spoluzajatým krajanům svým. Slabé utvrzoval u víře, zarmoucené těšil, lačné krmil, nahým

oděv dával a mrtvoly těch, které nový král Senacherib usmrtiti dal a nepohřbené nechati poručil, v noci pochovával. Stalo pak se, že Bůh Tobiáše zkoušel a dopustil, že oslepl. Bylo to neštěstí veliké, ale on nenaříkal a nereptal proti Bohu.

Toho času poslal Tobiáš syna svého do Rages v Medii, aby tam starý dluh vyzdvihl a přinesl. I připojil se k němu z rozkazu Božího archanděl Rafael, aby ho provázel na cestě. Mladý Tobiáš nevěděl, že to anděl byl. — U večer prvního dne přišli k řece Tygris a Tobiáš si tam chtěl umýti nohy. Tu se náhle ukázala ryba veliká a chtěla ho pohltiti Tobiáš vzkřikl: „Dává se do mne!“ Ale anděl mu řekl: „Popadni ji a táhni ji k sobě!“ I vytáhl ji Tobiáš na sucho. A dále mu řekl anděl: „Vykučeji ji, ale žluč schovej sobě, neb jest

k lékařství užitečná. Tobiáš uposlechl. Potom přišel do města, kde měl příbuzného, jménem Raguele. U toho zůstal čtrnácte dní a vzal si dceru jeho Sáru za manželku. Anděl zatím zašel do Rages a přinesl půjčené peníze.

Když se navrátili z cesty domů, vyňal Tobiáš rybí žluč a pomazal jí oči svého otce. A hle, za půl hodiny prohlédl otec. — I prosili otec i syn anděla „Vezmi sobě za odměnu polovici všech přinešených věcí.“ On však řekl: „Modlitba s postem a s almužnou lepší jest nežli poklady zlata schovávati. Ale kdož činí hřích a nespravedlnost, nepřátelé jsou duše své. Když jsi s p'áčem se modlíval a mrtvé pochovával, já jsem obětoval modlitby tvé Pánu. A že jsi byl příjemný Bohu, zkoušel tě a mne poslal, abych tě uzdravil; neb já jsem anděl Rafael, jeden ze sedmi, kteří stojíme před Hospodinem. Protož dobrořečte Bohu, jenž vám prokázal milosrdenství své“ To řekl a zmizel. Oni pak u veliké radosti chválili Boha.

† 52. Zkáza království judského.

(72.)

Také obyvatelům království judského posílal Bůh proroky, kteří je k pokání napomínali a jim Vykupitele předpovídali. — Byli to zejména Joel, Micheáš a Isaiáš.

Napomínání všech proroků bylo marné; mezi lidem šířila se víc a více modloslužebnost a nepravost. Ba proroci byli pronásledováni a někteří usmrceni. Tu předpověděl prorok Jeremiáš lidu trest, řka: „Jho železné vloží Hospodin na bedra vaše a králi babylonskému sloužiti budete.“ A stalo se.

Nabuchodonosor, král babylonský, přitáhl s velkým vojskem k Jerusalému a dobyv města, odvedl do Babylonu lid i krále jeho Sedekiáše, jemuž vyloupal oči. Město a chrám, z něhož

všecky nádoby posvátné pobral, ohněm poplenil a zbořil. Hrozný byl pohled na zříceniny města a chrámu. Prorok Jeremiáš, jenž tuto zkázu viděl, bolestnými žalozpěvy ji oplakával.

VI. Doba zajetí babylonského.

✠ 53. Daniel a jeho tři přátelé. (74.)

Jedinou útěchou židů zajatých bylo, že král Nabuchodonosor dosti mírně s nimi nakládal a

některé mládence z knížecích rodin i ke službě své povolal. Mezi těmito byli: Ananiáš, Misael, Azariáš a Daniel. I nařídil jim král stravu z pokrmů svých a z vína, které on sám píval. Ale Daniel prosil nejvyššího komorníka, aby jim dával jenom vaření ze zelin a vody, nechtěje se poskvrniti pokrmem zapovězeným. Ten však odpověděl: „Bojím se, že by tváře vaše hubenější byly, než jiných mládců, a tu by mne král smrtí potrestal.“ Jemužto řekl Daniel: „Zkus nás po deset dní! — I zkusil jich. Po desíti pak dnech byly tváře jejich krásnější a plnější, než všech jiných mládců. Tedy dával jim komorník i dále vaření toho.

† 54. Tři mládenci v peci ohnivé. (76.)

Nabuchodonosor dal postaviti sochu zlatou a poručil všemu lidu: „Klaňejte se, padnouce soše zlaté! Kdo by se neklaněl, uvržen bude do pece ohnivé.“ Všichni uposlechli, jenom ne tři přátelé Danielovi. Daniel sám nebyl přítomen. Král ty tři mládence předvolal a řekl jim: „Klaňejte se soše, kterou jsem učinil. Nebudete-li se klaněti, uvržení budete do pece ohnivé.“ Mládenci odpověděli: „Bůh náš může nás vytrhnouti z pece ohnivé. A kdyby i nechtěl, soše zlaté klaněti se nebudeme.“

I rozhněval se král a rozkázal, aby pec ohnivá sedmkrát více, než obyčejně zapálena byla. Potom poručil nejsilnějším mužům z vojska, aby ty tři mládence svázali a oblečené v šaty, uvrhli do pece. A stalo se tak. — Ale anděl Páně sestoupil k mládcům a vyrazil plamen z pece, jenžto spálil muže, kteří mládence tam hodili.

V peci pak učinil anděl chládek, jako v čas večerní. Oheň se mládenců samých nedotekl; toliko provazy, jimiž svázáni byli, strávil. I počali všichni tři jako jedněmi ústy chváliti a oslavovati Boha.

Tedy ustrnul král a řekl dvořanům svým: „Zdali jsme neuvrhli tři mužů svázaných do ohně? A nyní vidím čtyři muže rozvázané, na nichžto není žádného porušení, a čtvrtý je krásný a velebný, jako syn některého boha.“ Přistoupiv pak ke dveřím pece, volal: „Služebníci Boha nejvyššího, pojdte ven!“ I vyšli hned a všichni se přesvědčili, že jim oheň neuškodil, ba že ani vlas hlavy nebyl popálen. Vida div takový, zděsil se Nabuchodonosor a zvolal: „Požehnaný Bůh jejich, který poslal anděla svého a vysvobodil služebníky své. Protož dávám tohoto dne rozkaz, aby každý, kdo by se Bohu tomuto rouhal, zahynul; nebo není jiného Boha, který by mohl tak vysvoboditi!“ Tři mládence pak povýšil k velikým důstojenstvím.

VII. Doba po zajetí babylonském.

† 55. Návrat ze zajetí. (81.)

Když minulo v zajetí sedmdesáte let, obrátili se židé opět k Bohu, jsouce sužováni od Babylonských a napomínáni od proroků, zvláště od Daniele a Ezechiele. Proto vnukl Bůh králi Cyrovi, aby je propustil. Cyrus vydal tedy rozkaz, aby se navrátili do své vlasti. I vrátili se hned, vedeni knížetem Zorobabelem a nejvyšším knězem Josuem a stavěli zbořený chrám jerusalémský. Kněží a levité stáli při stavbě v rouše svém s troubami a cymbály, oslavující Hospodina a

veškeren lid jásal radostí. Když dostavěli chrám, posvětili ho a zřídili v něm zase služby Boží podle zákona Mojžíšova. Později vystavěli také znovu město Jerusaleém. — Ezdráš a Nehemiáš snesli v jedno roztroušené knihy zákona, zřídili po celé zemi synagogy neb školy, v nichžto představení rabínové třikráte za týden lid v náboženství vyučovali. Tak se mohli všichni židé dovědět, co proroci o Mesiáši předpověděli.

Toho času poslal Bůh židům proroky Aggea a Zachariáše. Ti předpověděli, že Mesiáš slavně do Jerusaleéma pojede a v novém chrámu se objeví.

Poslední prorok byl Malachiáš.

Za jeho času byli židé i jejich kněží zase nedbalí ve službě Boží. — I vytýkal jim to prorok

a kněží řekl: „Nemám zalíbení ve vás, dí Hospodin, a darů nepřijmu z ruky vaší; neb od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy, a na každém místě obětována bude jménu mému obět čistá.“

† 56. Židé ve vlasti.

Za vlády perských králů požívali židé dlouhý čas pokoje. Smutnější časy nastaly jim, když se

rozpadla veliká říše perská. Ale i tu dával jim Bůh důkazy své lásky. Obzvláště vnukl nábožnému synu Syrachovů, aby napsal knihy krásných průpovědí, kterými by lid k moudrosti a mravnosti napomínán byl. Některé z těchto průpovědí jsou: „Počátek moudrosti jest bázeň

Boží. Požehnání otcovo utvrzuje domy dítek, zlořečení matčino vyvrací je ze základu. Použij času, a jako před hadem utíkej před hříchem. Ve všech skutcích pamatuj na poslední věci své a na věky nezhřešíš.“

Nejhůře vedlo se židům ve vlasti, když přišli pod vládu syrského krále Antiocha. Antioch dal knihy zákona Božího roztrhati a spáliti, a vyhrožoval smrtí každému, kdo by ostříhal zákona Mojžíšova. I byli mnozí, kteří z bázně zapřeli svou víru.

Za času krále Antiocha žil v zemi judské kněz, jménem Mathatiáš s pěti syny svými. Ten vida, že Antioch i modloslužbu zavádí, bojoval s nepatrným počtem zbožných mužů proti nepřátelům víry a bořil všude oltáře modlářské. Po smrti Mathatiáše stal se syn jeho Judas vůdcem lidu židovského. Byl pak Judas v boji silný a hrozný jako lev, pročež taky nazván jest Makabejský, totiž kladivem tlukoucí.

Ačkoli měl málo vojska, zvítězil přece ve mnohých bitvách nad nepřáteli pomocí Boží.

† 57. Poslední čas před Kristem Pánem.

Po smrti Judově byli bratři jeho jeden po druhém vůdci lidu. I oni vyznamenali se slavnými činy. Ale nástupci jejich páchali mnoho zlého a svedli i lid.

Zatím minulo čtyři tisíce let od stvoření světa a přiblížila se doba příchodu Mesiášova. Byl také všeobecně očekáván. Židé i pohané, kteří zůstali dobří, toužili po něm; neboť nevěra a nepravost byly rozšířeny po celém světě.

Židé sice poznávali pravého Boha, ale hověli hříšným žádostem srdce svého. Nad to povstaly

mezi nimi strany Fariseů, Saduceů a Esseů. Mezi pohany pak, i nejvzdělanějšími, jako byli Řekové a Římané, panovala nejohyzdnější modloslužba. Konečně se vyplnilo i proroctví Jakobovo. Bylať „berla odňata od Judy“, přestali panovati potomci Judovi a stal se králem v Judsku cizozemec Herodes. — Byl to muž ukrutný velmi. Proto toužili židé tím více po Vykupiteli, a mnohý vzdychal slovy Isaiáše proroka: „Rosu dejte nebesa s hůry, a oblakové deště Spravedlivého! Otevři se země a vydej Spasitele!“ —

I přišel tu na svět zaslíbený a toužebně očekávaný Vykupitel neb Mesiáš

Ježíš Kristus,

jemuž čest a slávu na věky věkův!

Dějepis nového zákona.

I. Narození a skrytý život Páně.

1. Anděl Gabriel zvěstuje narození Pána Ježíše.

V městečku Nazaretě žila svatá Panna, jménem Maria. Byla zasnoubena svatému Josefovi, který byl tesařem. Oba byli chudobní, ale z rodu královského.

Jednoho dne modlila se Maria I vešel k ní anděl Gabriel a pozdravil ji: „Zdrávas (Maria), milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami.“ Maria se ulekla. Ale anděl jí řekl: „Neboj se, Maria! Budeš mít Syna a nazveš jméno jeho Ježíš.“ Maria se tázala: „Kterak se to stane? Anděl jí odpověděl: „Duch svatý sestoupí v tě, a proto i Syn tvůj slouti bude Syn Boží.“ I řekla Maria: „Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ A hned anděl zmizel.

* Tu přijal věčný syn Boží působením Ducha svatého lidské tělo na duši a stal se člověkem.

2. Maria navštěvuje Alžbětu.

Sotva zmizel anděl, pospíchala Maria na hory k tetě své Alžbětě, aby jí řekla, že bude

míti Syna Božího. Ale Alžběta už to věděla, neb jí to Duch svatý pověděl. I vyšla Panně Marii naproti a zvolala: „Požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého! Odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně?“ Maria pak zpívala krásný chvalozpěv. Potom zůstala několik neděl u Alžběty a vrátila se zas do Nazareta.

* Chvalozpěv ten začíná slovy: „Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu Spasiteli mém, že shlédl na ponížení dívky své. Aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všichni národové.“

3. Anděl Gabriel zvěstuje narození Janovo.

O Mesiáši bylo předpověděno, že se narodí v z e m i ž i d o v s k é.

V zemi židovské bylo veliké město. Jmenovalo se Jerusaleým. Tam stál překrásný chrám. V něm byl oltář, na němž se obětovalo kadidlo, a stůl se (dvanácti) svatými chleby a vínem a svícen, na kterém sedm světél hořelo. Jednou posluhoval v chrámě kněz Zachariáš. Tu se ukázal anděl. Byl to anděl Gabriel. Zachariáš se ulekl. Ale anděl mu řekl: „Neboj se, Zachariáši! Manželka tvá (Alžběta) bude mít syna a nazveš jméno jeho Jan.“ Zachariáš nechtěl uvěřiti. I řekl mu anděl: „Že jsi neuvěřil, budeš němým, až se to stane.“ A Zachariáš byl němým, až se mu synáček narodil.

Když zaslíbený čas přišel, dostala Alžběta syna, sešli se přátelé a známi a chtěli mu dáti jméno Zachariáš. Ale matka řekla: „Nikoli, on slouti bude Jan.“ I pravili jí: „Vždyť nemáte v celé rodině Jana!“ A tážali

se Zachariáše, jak by ho chtěl jmenovati. On však byl ještě němý. Vzal tedy tabulku a napsal na ni: „Jan jest jméno jeho.“ A hned

mohl mluvit. Tedy podivili se všichni a pravili: „Kým pak to dítě bude?“ A Zachariáš velebil Boha, řka: „Požehnaný buď Pán Bůh israelský! neboť navštívil lid svůj a připravil vykoupení jemu.“ Pak se obrátil k dítěti a pravil: „Ty, dítě mé, staneš se prorokem a budeš předcházeti samého Vykupitele.

4. Pán Ježíš narozen.

Než se Pán Ježíš narodil, ukázal se Anděl svatému Josefovi ve snách a řekl: „Josefe, vezmi

Marii k sobě! Bude míti syna a nazveš jméno jeho Ježíš (čili Vykupitel), neb on vykoupí lid svůj od hříchů jejich.“ Svatý Josef uposlechl a vzal Pannu Marii k sobě.

Když se měl Pán Ježíš naroditi, musela Panna Maria jíti se svatým Josefem do Betléma.

Rozkázal tehdy římský císař Augustus, aby poddaní země židovské zapsáni byli. Šel tedy každý k zápisu do místa, odkud byla rodina jeho. Maria a Josef byli z rodiny krále Davida, a proto šli do Betléma, města Davidova.

A když tam přišli, neměli kde nocovati. Vešli tedy do skalní jeskyně, kdež mívají pastýřové někdy svá stáda.

A tam v Betlémě ve chlévě, narodil se Ježíš Kristus, Syn Boží a Vykupitel světa. Maria ho s radostí velikou obvinula plenkami a položila do jeslí.

Sotva se Pán Ježíš narodil, stalo se veliké světlo a anděl řekl pastýřům nedaleko hlídajícím: „Aj, zvěstuji vám radost velikou: narodil se vám dnes Spasitel, Kristus Pán, v Betlémě městě. A toto vám bude znamením: Naleznete nemluvnátko plénkami ovinuté a

položené v jeslích.“ A hned bylo s andělem množství jiných andělů, kteřížto chválili Boha, řkouce: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“

I mluvili pastýři vespolek: „Pojďme do Betléma a vizme, co nám oznámil Pán.“ A přišli spěšně a našli Marii i Josefa i nemluvnátko položené v jeslích. Tedy poklonili se jemu a vrátili se ke stádům svým, chválíce Boha.

5. Pán Ježíš ve chrámě uveden.

Osmého dne po narození, dostal Syn Boží jméno Ježíš, jakož nazván byl od anděla, prve než se byl narodil.

Když měl Pán Ježíš čtyřicet dní, nesli jej Maria a Josef do chrámu jerusalémského, aby za něj Bohu poděkovali a dvě holubice obětovali. Ve chrámě byl nábožný stařeček Simeon. Tomu zjevil Bůh, že neumře, leč by prve uzřel Krista Pána. Když tedy uváděli Ježíše rodiče jeho, vzal jej na ruce své, chválil Boha a pravil: „Nyní už mohu v pokoji umřítí; neboť viděly oči mé Spasitele.“

* Josef a Maria divili se řeči Simeonově I požehnal jim Simeon a řekl Marii: „Mnozí neuvěří

v Syna Tvého a zahynou; ale mnozí uvěří v něho a spasení budou. Jemu bude odpíráno, a tvou vlastní duši pronikne meč.

Ve chrámě byla též nábožná vdova **A n n a**. I ona chválila Boha a zvěštovala všem lidem v chrámě, že viděla **Messiáše**.

6. Pán Ježíš od tří králů uctěn.

Narození Pána Ježíše bylo také zvěstováno třem králům. Jmenujeme je **K a š p a r**, **M e l i - c h a r** a **B a l t a z a r**. Ukázala se jim krásná hvězda, o níž prorokoval prorok **Balaam**, a oni poznali, že se narodil Pán Ježíš. I vydali se hned na cestu, aby jej hledali. A hle, hvězda je vedla až do Jerusalema. Tam se tázali krále **Herodesa**: „Kde jest ten novorozený král židovský? Viděli jsme hvězdu jeho na východě

a přišli jsme poklonit se jemu.“ Ale Herodes o něm nevěděl.

Ptal se tedy kněží a zákonníků, kde by se měl Kristus naroditi. A oni pravili: V Betlémě.“ — I řekl Herodes třem králům: „Jděte do Betléma a hledejte to dítě, a když je najdete, řekněte mně, abych i já se jemu klaněl.“ Ale nechtěl se mu klaněti, nýbrž je zabiti.

Tři králové vydali se tedy do Betléma a hvězda je zase vedla, až se zastavila nad místem, kde byl Pán Ježíš. I vešli tam a našli Marii a Josefa i dítě a klaněli se jemu. Také mu přinesli dary: zlato, kadidlo a myrrhu, aby ukázali, že Pán Ježíš je král, Bůh a člověk. Pospíchali jinou cestou domů, protože byli napomenuti ve snách, aby se nevraceli k Herodesovi. —

7. Pán Ježíš na útěku před Herodesem.

Herodes se rozhněval, že se tři králové nevrátili k němu. I poslal vojáky do Betléma, aby zabili všechny chlapečky dvouleté i mladší. Měl za to, že mezi nimi bude i Pán Ježíš. Ale Pána Ježíše nebylo mezi nimi. Téže noci ukázal se anděl svatému Josefovi a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta,

neb Herodes chce dítě zabít“ Vstal tedy sv. Josef rychle a ještě za tmavé noci odešel s Marií a dítětem do Egypta. Ráno přišli vojáci a brali matkám pacholátka z náručí a zabíjeli je. I stal se pláč a nářek, jakého nikdy nebylo slýchatí.

Ale Bůh potrestal brzy krále Herodesa. Na celém těle vyrazily se mu škaredé vředy a červi ho sežírali, tak že bolestí křičel až skončil.

Když Herodes umřel, ukázal se anděl svatému Josefovi v Egyptě a řekl mu: „Navrať se do vlasti své, neb Herodes umřel.“ I vrátil se svatý Josef s Marií a dítětem, ale nikoli do Betléma, nýbrž do Nazareta. Tam byl Pán Ježíš vychován a proto se nazývá Ježíš Nazaretský.

8. Pán Ježíš dvanáctiletý ve chrámě.

Když měl Pán Ježíš dvanácte let, putoval se svými rodiči na slavnost do Jerusalema. Po slavnosti šli rodiče jeho domů, ale Pán Ježíš

zůstal tam. Když jej večer neviděli, vrátili se do Jerusalema a hledali jej. Po třech dnech našli jej v chrámě. Tam seděl mezi učiteli a tázal se jich a odpovídal jim, tak že se všichni

divili. I řekla Panna Maria k němu: „Synu, proč si nám tak učinil? Aj, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe.“ Pán Ježíš odpověděl: „Proč jste mne hledali? Zdali jste nevěděli, že musím býti v tom, co jest Otce mého?“¹⁾ Potom se vrátil s rodiči do Nazareta. I byl jim poddán a prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí. Zůstal pak v Nazaretě, až měl veřejně vyučovati.

II. Veřejné působení Páně.

I. Předchozí činnost Páně.

9. Jan, předchůdce Pána Ježíše.

Něž počal Pán Ježíš vyučovati, předcházel jej svatý Jan a připravoval lidi na něho. Proto se nazývá předchůdce Páně.

¹⁾ Nevíte, že musím v domě Otce nebeského býti a konati, co mi uložil?

Svatý Jan býval na poušti, nosil hrubý šat ze srsti velbloudí a pás kožený a živil se kobylykami a medem lesním. I vyšel z pouště a ukázal se v krajině jordánské. Tam volal: „Čiňte pokání! neboť se přiblížilo království nebeské“¹⁾ Mnozí uvěřili jemu, vyznávali se z hříchů svých a chtěli se polepšiti. Ty svatý Jan v řece Jordánu křtil a proto se nazývá Jan Křtitel.

10. Pán Ježíš pokřtěn a pokoušen.

Za nedlouho přišel i Pán Ježíš k Jordánu, aby se dal pokřtiti. Ale svatý Jan zdržoval jej

uctivě řka: „Já bych měl od Tebe pokřtěn býti

¹⁾ Polepšete se, aby vás přijal Messiáš do svatého a blaženého království svého, které brzo na zemi založí.

a Ty přicházíš ke mně?“ I řekl mu Pán Ježíš: „Učiň tak! Bůh tomu chce.“ Tedy pokřtil jej svatý Jan. A aj, nebe se otevřelo a Duch svatý sestoupil v podobě holubice na Pána Ježíše, a Otec nebeský volal: „Tentoť jest syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.“

Když byl Pán Ježíš pokřtěn, vedl jej Duch svatý na poušť. Tam zůstal 40 dní a nocí, a modlil se a postil se. Potom zlačněl. I přistoupil k němu ďábel a pokoušel jej třikráte.

* Řekl jemu: „Jsi-li Syn Boží, rci, ať kamení toto chlebové jsou.“ Ježíš pak odpovídaje, řekl: „Psáno jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, kteréž vychází z úst Božích.“¹⁾

¹⁾ Člověk může pouhým slovem Božím nebo vůlí jeho při životě zachován býti.

Tedy pojal jej ďábel do svatého města (Jerusalema), postavil jej na vrch chrámu a řekl jemu: „Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů! Nebo psáno jest, že andělům svým přikázal o tobě, a na ruce uchopí tebe, abys snad o kámen neurazil nohy své.“ I řekl mu Ježíš: „Zase psáno jest: „Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“¹⁾ A opět pojal jej ďábel na horu vysokou velmi a řekl jemu: „Všecko, co vidíš, tobě dám, jestliže padna budeš se mi klaněti.“ Dí jemu Ježíš: „Odejdi Satane! Neboť psáno jest: Pánu Bohu se klaněti a jemu sloužiti budeš.“ Tedy opustil jej ďábel; a aj, andělé přistoupili a sloužili jemu.

Po svém pokušení vrátil se Pán Ježíš k Jordánu. I ukázal na něho svatý Jan, řka: „Ejhle, beránek Boží, který snímá hříchy světa.“ Brzy na to odešel zase Pán Ježíš, aby vyučoval.

II. První věřící Pána Ježíše. (12.)

Pán Ježíš počal veřejně vyučovati, když měl třicet roků. Učil v chrámě, ve školách, v domech, na poli, na horách, na poušti a s lodí na moři. A učil ráno, o poledni i večer, kdykoli se lid sešel. Kdož v učení Pána Ježíše věřili, nazývali se jeho věřící.

† První věřící Pána Ježíše byli Ondřej a Jan. Ti stáli právě u Jana Křtitele, když podruhé ukázal na Pána Ježíše, řka: „Ejhle beránek Boží!“ I opustili Jana a šli za Pánem Ježíšem. Pán Ježíš se obrátil a tázal se jich: „Co hledáte?“ Řkou jemu: „Mistře, kde bydlíš?“ Odpověděl jim: „Pojďte a vizte!“ — Šli tedy s radostí s ním na místo, kde bydlel a zůstali tam den u něho.

¹⁾ Boha pokouší, kdo svévolně nebezpečí vyhledává a při tom na zázračnou pomoc Boží spoléhá.

Ondřej měl bratra, jménem Š i m o n a. Tomu řekl: „Nalezli jsme Vykupitele.“ A přivedl jej k Pánu Ježíži. Pohleděv naň Pán Ježíš, řekl: „Ty jsi Šimon, syn Jonášův, ale od této chvíle slouiti budeš P e t r, to jest skála.“

† Druhého dne šel Pán Ježíš do Galilee. I potkal na cestě muže, jménem Filipa, jenž také po Spasiteli toužil a řekl jemu: „Pojď za

mnou!“ A Filip ihned následoval ho. Měl pak přítele, jménem Nathanaela čili Bartoloměje. Toho vyhledal, on právě byl pod fíkovým stromem a řekl jemu; „Nalezli jsme toho, o kterém psali Mojžíš a proroci. Jest to Ježíš z Nazareta.“ Bartoloměj pochyboval, řka: „Což pak může z Nazareta býti dobrého?“ Ale Filip odpověděl: „Pojď a viz!“ A Bartoloměj šel. Vida ho Pán Ježíš, řekl: „Aj pravý Israelita, v němž není lsti!“

I podivil se Bartoloměj a tázal se ho, řka: „Pane, odkud mne znáš?“ Pán Ježíš mu odpověděl: „Prve než tě Filip zavolal, když jsi byl pod fikem, znal jsem tebe.“ Tu zvolal Bartoloměj pln uctivosti: „Mistře, tys Syn Boží a Messiáš.“

12. Apoštolé a učenníci Pána Ježíše.

(13.)

† Věřících Pána Ježíše přibývalo neustále, až zástupové následovali jej I řekl jim: „Žeň mnohá jest, ale dělníků málo Prostež tedy Pána žně, aby poslal dělníky na žeň svou“ A odešed, modlil se Pán Ježíš po celou noc. Když pak byl den, povolal opět věřících svých.

Z počtu věřících vyvolil sobě Pán Ježíš dvanácte apoštolů. Jména apoštolů jsou: Šimon Petr a bratr jeho Ondřej; Jakob starší a bratr jeho Jan; Filip a Bartoloměj; Matouš a Tomáš; Jakob menší a bratr jeho Juda Thadeáš; Šimon horlitel a Jidáš iskariotský

Ti měli zvěstovati, co Pán Ježíš učinil a učil. Proto byli pořád u něho, aby všecko viděli a slyšeli.

Později vyvolil Pán Ježíš z počtu věřících také dva a sedmdesáte učenníků.

Ti měli apoštolům pomáhati a příchod Pána Ježíše oznamovati. Proto je posílal po dvou na místa, kam přijíti chtěl. I řekl jim: „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“

† 13. Pán Ježíš ustanovuje apoštoly představenými církve. (15.)

Pán Ježíš ustanovil apoštoly představenými církve, on jim dal moc, věřícím zákony dávatí a je takto řídití.

Pravil jim: „Cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožkoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“¹⁾ A věřícím poručil Pán Ježíš, aby apoštolů poslouchali, řka: „Kdo (představených) církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a zjevný hříšník.“

Petrovi slíbil Pán Ježíš, že bude nejvyšším představeným církve, a že mu dá největší moc. Přišel do krajin Cesaree Filipovy, tázal se apoštolů: „Kým praví lidé býti syna člověka?“ A oni řekli: „Někteří Janem Křtitelem, jiní Eliášem a jiní Jeremiášem aneb jedním z proroků.“ Dí jim Ježíš: „Vy pak kým mne býti pravíte?“ Tu odpověděl Šimon Petr: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ I řekl mu Pán Ježíš: „Blahoslavený jsi, Šimone; neb to ti zjevil Otec můj, kterýž jest v nebesích. A já pravím tobě: Ty jsi Petr, (to jest skála, a na této skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.²⁾ A tobě dám klíče království nebeského. Cožkoli svážeš na zemi, bude svázáno na nebi, a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“³⁾

† 14. Pán Ježíš se proměňuje před apoštoly. (16.)

Nejdůvěrnějšími apoštoly Páně byli Petr, Jakob a Jan. Jednou je Pán Ježíš pojal s sebou na horu Tábor a proměnil se před nimi. Tvář

¹⁾ Co věřícím uložíte, bude jim také od Boha uloženo, a čeho je sprostíte, toho budou i u Boha sprostěni.

²⁾ Ty budeš základním kamenem církve, čili v církvi nejpřednějším a nejdůležitějším.

³⁾ Tobě odevzdávám vrchní správu a nejvyšší moc v církvi mé. Co ty ustanovíš, bude ustanoveno i na nebi.

jeho zářila jako slunce a šat jeho byl bílý jako sníh. Zároveň se ukázali Mojžíš a Eliáš a rozmlouvali s ním. — Vida to Petr, zvolal v radosti své: „Pane, dobře jest nám zde býti. Učiňme tu tři stánky: Tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.“ Když ještě mluvil, zastínil je oblak světlý a s oblaku zavzněl hlas Boží: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo, toho poslouvejte!“ Apoštolé padli leknutím na tváře

své a báli se velmi. I dotekl se jich Pán Ježíš, řka: „Vstaňte a nebojte se!“ Tedy pozdvihli oči svých, ale již neviděli, leč samého Pána Ježíše. Když sestupovali s hory, přikázal jim Pán Ježíš: „Nepravte nikomu o tom vidění, dokud nevstanu z mrtvých.“

2. Učení Páně.

Pán Ježíš učil, co máme věřiti, doufati a činiti, abychom se dostali do nebe.

15. Pán Ježíš učí modliti se, (16.)

Když Pán Ježíš apoštoly vyvolil, sešlo se k němu velice mnoho lidí. I vystoupil s nimi na horu a měl tam kázání překrásné. Tu naučil nás modliti se. Pravil:

„Když se modlíte, říkejte: Otče náš, jenž jsi na nebesích! Posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle

tvá jako v nebi tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. A neved' nás v pokušení. Ale zbav nás od zlého. Amen.“

A dále řekl Pán Ježíš: „Proste a bude vám dáno; hledejte a naleznete; tlucte a bude vám

otevřeno. Nebo kdo prosí, bere; kdo hledá, nalézá; kdo tluče, tomu bude otevřeno.“

16. Pán Ježíš učí, jak Boha a bližního milovati máme. (20.)

Když se blížila veliká noc židovská, přišel Pán Ježíš do Jerusalema a učil v chrámě. I tázal se ho zákona učitel, chtěje ho pokoušeti: „Mistře, které jest přikázání největší v zákoně?“ A Pán Ježíš mu odpověděl: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší síly své.“ Toť jest největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné tomu: „Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého“

† 17. Pán Ježíš učí, jak se k bližnímu chovati máme. (21.)

„Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy číňte jim.“

„Buďte milosrdní, jakož i nebeský Otec váš milosrdný jest. Nesuďte a nebudete souzeni; nepotupujte, a nebudete potupeni; odpouštějte, a bude vám odpuštěno; dávejte, a bude vám dáno. Nebo jakou měrou měříte, bude i vám odměřeno. Což pak vidíš mrvu v oku bratra svého a břevna v oku svém neznamenáš? Aneb kterak díš bratru svému: Nech, ať vyvrhnu mrvu z oka tvého, nevida sám břevna v oku svém? Pokrytče, vyvrz prve břevno z oka svého a tehdy prohlédneš, abys vyňal mrvu z oka bratra svého.“¹⁾

¹⁾ Odlož dříve velkou chybu svou a pak teprv kárej bližního svého z malé chyby jeho.

18. Pán Ježíš učí, jak dobré skutky konati máme. (22.)

„Nečiňte dobrých skutků svých před lidmi proto, abyste od nich viděni byli; nebo byste neměli odplaty u Otce nebeského.“

Tak jednali fariseové. Když se modlili, stávali na rozích ulic. Když se postili, ani se nemyli a chodili smutni. A když almužnu dávali, svolávali troubou chudobné, aby jenom byli od lidí viděni a chváleni. Pán Ježíš nazval je pokrytci a pravil:

„Ty, když se modlíš, vejdi do pokojíka svého a modli se skrytě k Otci nebeskému. Když se postíš, neukazuj se smutným, aby lidé neviděli, že se postíš. Když almužnu dáváš, ať neví levice tvá, co dává pravice. A Otec nebeský, jenž vidí do skryta, odplatí tobě.“

† 19. Pán Ježíš učí, oč především pečovati máme. (23.)

„Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde je rez a mol kazí a kde zloději vykopávají a kradou. Ale skládejte sobě (konáním dobrých skutků) poklady v nebi, kde je ani rez ani mol nezkazí a kde zloději nevykopávají ani nekradou: Nebo kde jest poklad tvůj, tuť jest i srdce tvé.“¹⁾

„Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti. Nemůžete sloužiti Bohu i mamoně. Protož pravím vám: Nepečujte příliš, co byste jedli, ani čím

¹⁾ I mysl' i žádost i radost tvá: buď na věcech časných aneb věčných.

byste se odívali. Pohleďte na ptactvo nebeské! Ono neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec nebeský živí je. Zdaliž vy nejste dražší, nežli ptactvo? A pozorujte kvítí polní! Ono nepracuje ani nepřede, a pravím vám, že ani král Šalomoun ve vši slávě své nebyl tak oděn, jako jedno z nich. Když tedy Bůh trávu polní tak odívá, čím více vás malověrní! Proto neříkejte úzkostlivě; Co budeme jísti, aneb čím se budeme odívati? Víf zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete. Hledejte nejprve spasení svého, a toto všecko bude vám přidáno.“

† 20. Pán Ježíš učí křesťanské dokonalosti. (25.)

Pán Ježíš potkal bohatého mládence, který pokloniv se, tázal se ho: „Mistře, co dobrého mám činiti, abych došel života věčného?“ Pán Ježíš mu odpověděl: „Chceš-li vejíti do života, ostříhej přikázání!“ Dí jemu mládenec: „Kterých pak?“ A Pán Ježíš pravil: „Cti otce svého i matku svou; nezabiješ; nesesmilníš; nepokradeš; nepromluvíš křivého svědectví a milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ I zvolal mládenec pln radosti: „Všeho toho ostříhal jsem od mladosti své; čeho se mi ještě nedostává?“ Tu pohleděl Pán Ježíš laskavě na něho a řekl jemu: „Ještě jednoho se ti nedostává. Chceš-li dokonalým býti, jdi a prodej co máš a dej to chudým a budeš míti poklad v nebi; pak přijď a následuj mne!“ Uslyšev to mládenec, odešel smuten, nebo měl mnoho statků. I řekl Pán Ježíš učenníkům svým: „Amen pravím vám, že bohatý nevejde snadno do království nebeského.“

† 21. Pán Ježíš učí osmeru blahoslavenství. (26.)

1. Blahoslaveni chudí duchem: neboť jejich jest království nebeské. 2. Blahoslaveni tiší: neboť zemí vládnouti budou. 3. Blahoslaveni lkající: neboť potěšeni budou. 4. Blahoslaveni, kteří lačnější a žíznější po spravedlnosti: neboť nasyceni budou. 5. Blahoslaveni milosrdní: neboť milosrdenství dojdou. 6. Blahoslaveni čistého srdce: neboť Boha viděti budou. 7. Blahoslaveni pokojní: neboť synové Boží slouti budou. 8. Blahoslaveni, kteří protivenství trpí pro spravedlnost: neboť jejich jest království nebeské.

3. Podobenství Fáně.

† Nejraději učil Pán Ježíš v podobenstvích, aby posluchači učení jeho tím lépe pochopili.

* 22. O fariseu a publikánu. (26.)

„Dva muži vstupovali do chrámu, aby se modlili. Jeden byl farisej a druhý publikán. Farisej napřed stoje, takto se modlil: Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé hříšní, jakož i tento publikán. Postím se dvakrát za týden a desátky dávám ze všech věcí, kterými vládnu. Ale publikán stoje zdaleka, nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti a bil se v prsa, řka: Bože, buď milostiv

mně hříšnému! I pravím vám: Tento (publikán) vystoupil ospravedlněn do domu svého, ne však

onen (farisej). Nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížen; ale kdo se poníží, bude povýšen.“

† 22. O nemilosrdném služebníku.

„Služebník jeden byl pánovi svému dlužen deset tisíc hřiven. Ale když neměl, čím by zaplatil, kázal pán prodati ho i rodinu jeho, aby se částečně odškodnil. Ale služebník ten padl na kolena a prosil pána svého: Poshověj mi, a já všecko zaplatím tobě. I slitoval se pán a odpustil mu veškeren dluh. — Vyšed pak služebník ten, našel spolumužníka svého, který mu byl dlužen jenom sto deseti hřiven. A uchopiv ho, naléhal: Zaplať cos dlužen! I padl tento před ním a prosil ho:

Poshověj mi a všecko oplatím tobě. Ale on nechtěl a dal ho do žaláře, dokud by dluhu nezaplatil. Uzřevše spoluslužebníci co se stalo, žalovali to pánu. I povolal pán onoho služebníka a řekl jemu: Služebníče nešlechtný! Já jsem veškeren dluh odpustil tobě, proto že jsi mne prosil. Neměl jsi tedy i ty smilovati se nad spoluslužebníkem svým? A hněvaje se pán dal ho mučitelům, dokud by nezaplatil všeho dluhu. Podobně učiní Otec nebeský také vám, jestliže neodpustíte jednokaždý bratru svému ze srdcí svých.“

✠ 24. O milosrdném samaritánu. (30.)

Zákoník jeden pokoušel Pána Ježíše, řka: „Mistře, co čině život věčný obdržím?“ Pán Ježíš se ho tázal: „V zákoně co psáno jest? Kterak

čteš?“ On odpověděl: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své a ze vši síly své; bližního pak jako sebe samého.“ Řekl mu Pán Ježíš: „Právě jsi odpověděl: to čin a živ budeš (věčně).“ Ale zákoník opět se tázal: „A kdo jest můj bližní?“¹⁾ Tedy poučil ho Pán Ježíš podobenstvím, řka:

„Člověk jeden šel z Jerusaléma do Jericha. Na cestě upadl mezi lotry. Ti jej oloupili, zranili a polomrtvého ležeti nechali. Po chvíli šel vedle kněz a vida ho, pominul. Na to šel touž cestou levita a vida ho, také pominul.²⁾ Naposledy šel cestou Samaritán.³⁾ A ten měl útrpnost s raněným člověkem. I přistoupil rychle k němu, nalil oleje a vína do ran jeho a zavázal je, aby se zahojily. Pak položil raněného na hovoďo své a dopravil jej do hospody. Tam dal hospodáři dva peníze a řekl: Starej se o něho! A vynaložíš-li ještě více peněz, nahradím ti, až se vrátím.“ Na to se tázal Pán Ježíš zákoníka: „Kdo z těchto tří zdá se ti, že byl bližním raněnému?“ On odpověděl: „Ten, který mu milosrdenství prokázal.“ I řekl mu Pán Ježíš: „Jdi i ty, čin podobně!“

25. 0 marnotratném synu. (33.)

„Otec jeden měl dva syny. Mladší řekl otci: Dej mi podíl, který mi náleží! A otec mu dal podíl. I odešel syn do země daleké a promarnil tam celý svůj podíl špatným životem. Na to povstal v zemi té hlad veliký a on neměl co jísti. Šel tedy do služby k pánovi a pásł mu vepře. Však

¹⁾ Domníval se, že bližním jeho jest přítel aneb žid, nikoli nepřítel a jinověrec.

²⁾ Oba byli židé a krajané raněného žida.

³⁾ Jinověrec a cizinec, jakéhož nenáviděli židé.

ani tam se nemohl dosyta najísti a rád by se byl i mlátem nasytil, kterým krmil vepře, ale nikdo mu ho nedával. Tu přemýšlel o stavu svém a poznal že, zle učinil. I bylo mu toho tak líto, že zvolal: Jak mnoho nádeníků v domě otce mého má hojně chleba, a já tu hynu hladem! Potom si umínil, že se polepší a řekl: Vstanu a půjdu k otci svému. A vstal hned a šel.“

„Když přicházel domů, vyšel mu otec naproti a políbil jej pln radosti a útrpnosti. Ale syn padl před ním na kolena a vyznal se: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou! Aby se pak i potrestal a tím dosti učinil, řekl ještě: Již nejsem hoden býti synem tvým; učiň mne jenom nádeníkem! Otec se radoval, že syn jeho se polepšil. I poručil, aby mu přinesli nejpěknější šaty a obuv na nohy a prsten na ruku jeho. Potom vystrojil

hostinu a pravil: Radujte se se mnou, neb tento syn můj byl mrtev a zase ožil, byl ztracen a nalezen jest.“

† „Starší bratr byl zatím na poli. Když se vracel, uslyšel veselé zpívání. I tázal se jednoho ze služebníků, co by to bylo. A on řekl: Bratr tvůj přišel, a otec poručil zabít tučné tele, že ho zase zdravého uviděl. I rozhněval se starší bratr a nechtěl vejíti. Slyše to otec, šel sám pro něho a prosil ho. Ale on nechtěl a řekl otcí: Aj, tolik let sloužím tobě a poslouchám tebe, a nikdy jsi mně nedal ani kozlátka, abych mohl hodovati s přáteli svými. Když pak přišel tento syn tvůj, jenž promarnil celý statek svůj, poručil si zabít tučné tele. I odpověděl mu otec: Synu, ty vždycky se mnou jsi, a všecky věci mé jsou tvé. (Proto vzítí sobě můžeš, co chceš.) Bylo však slušno hodovati; neb tento bratr tvůj byl mrtev a zase ožil, byl ztracen a nalezen jest.“

26. O boháči a Lazaru. (35).

„Byl bohatý člověk, který se oblékal v drahý šat a hodoval každý den skvostně. Byl pak i žebrák, jménem Lazar, kterýžto ležel u vrat boháčových pln vředů. Lazar by se rád byl nasýtil i drobty, které padaly se stolu boháčova a nikdo mu jich nedával. Ale psi přicházeli a lízali vředy jeho. I stalo se, že Lazar umřel a nesen jest od andělů do lůna Abrahamova. Umřel pak i boháč a zavržen jest do pekla.“

† „A tu pohlédna bohatec, uzřel Abrahama vysoko nad sebou a Lazara v lůně jeho. I prosil, řka: Otče Abrahame, pošli Lazara dolů, ať omočí aspoň konec prstu svého ve vodě a ochladí jazyk můj, neb se mučím v tomto plameni. Ale Abraham odpověděl: Synu, rozpomeň se, žes přijal

dobré věci v životě svém a Lazar zlé: nyní tento se těší a ty se trápíš. A nad to jest mezi námi a vámi propast veliká, tak že nikdo nemůže odtud k vám přijíti. I řekl boháč: Prosím tedy otče, abys Lazara poslal aspoň do domu otce mého, kdež mám pět bratrů, ať jim svědčí o pekle, aby

také do tohoto místa muk se nedostali. Odpověděl mu Abraham: Majíť Mojžíše a proroky; těch ať poslouchají. I řekl opět boháč: Ach, otče Abrahame, toho oni nečiní; ale kdyby někdo z mrtvých k nim přišel, budou pokání činiti. Abraham však odpověděl: Jestliže Mojžíše a proroků neposlouchají, neuvěří ani, byť i kdo z mrtvých vstal.“

4. Láska Páně ke všem lidem.

Pán Ježíš hleděl obzvláště hříšníky poučiti, aby je polepšil. Proto s nimi také rád a láskavě zacházel.

† 27. Pán Ježíš a celník Matouš. (44.)

Pán Ježíš šel cestou a spatřil celníka jménem Matouše, na cle sedícího. I řekl jemu: „Následuj mne!“ A Matouš vstal a všechno opustiv, následoval ho. Učinil pak hody veliké Pánu Ježíšovi v domě svém.

A aj, mnozí celníci a hříšníci přišedše, seděli s Pánem Ježíšem a s učedníky jeho. Tedy reptali zákoníci a fariseové, řkouce učedníkům jeho: „Proč s publikány a hříšníky jí mistr váš?“ Uslyšev to Pán Ježíš, pravil: „Zdraví nepotřebují lékaře, ale nemocní. Nepřišel jsem (ku pokání) volat spravedlivých, ale hříšných.“

* 28. Pán Ježíš a kající Magdalena.

(45.)

Pán Ježíš byl v městečku Naim. I pozval ho farisej Šimon k jídlu. Pán Ježíš přišel k němu a posadil se za stůl. V městě tom byla žena hříšnice, jménem Maria Magdalena. Když zvéděla, že Pán Ježíš sedí v domě farisea, přichvátala tam. I poklesla před Pánem Ježíšem, mazala nohy jeho drahou mastí, smáčela je slzami, utírala je vlasy svými a líbala je neustale.

Lítost ženy té líbila se Pánu Ježíšovi a proto jí řekl: „Odejdi v pokoji! Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.“ —

29. Pán Ježíš v domě Lazarově. (46.)

Tím raději obcoval Pán Ježíš s přáteli svými. Jednou navštívil v Bethanii přítele svého Lazara a jeho sestry Marii a Martu. Maria hned usedla

u nohou jeho a pilně naslouchala slovům jeho. Marta zatím obsluhovala ho. Po chvíli přistoupila Marta k Pánu Ježíšovi a pravila: „Pane, sestra má nechala mne samu sloužiti; řekni jí, ať mi pomůže.“ Ale Pán Ježíš odpověděl jí: „Marto, Marto! Pečlivá jsi a staráš se o mnohé věci; ale Maria nejlepší stránku vyvolila.“

30. Pán Ježíš žehná dítky. (47.)

Nejraději zacházel Pán Ježíš s nevinnými dětmi. Jednou mu přinesly nábožné matky své děti, aby je požehnal. Ale on už byl unaven a učedníci nechtěli jich k němu pustit. I řekl

jim Pán Ježíš: „Nechte maličkých ke mně přijíti a nebraňte jim; nebo takových jest království nebeské.“ Pak bral děti do náručí, objímal a žehnal je.

5. Důkaz o pravdivosti učení Páně.

Lidé mohli věřit, co Pán Ježíš učil, proto že přesvatě žil, budoucí věci předpovídal a zázraky činil.

a) Přesvatý život Páně.

† 31. Pána Ježíše čistota mravů a příklad ctnosti. (48.)

Pán Ježíš byl prost i nejmenší chyby. Fariseové a zákoníci bedlivě a neustále sledovali každé hnutí jeho; ale nemohli ho postihnouti ani ve slovu zlém a tím méně ve skutku zlém. Proto mohl jim do očí vytýkati: „Kdo z vás může mne vinit ze hříchu? Když pak pravdu vám mluvím, proč mi nevěříte? Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší. Proto vy neslyšíte, že z Boha nejste.“

Pán Ježíš byl také nedostižitelným příkladem ctnosti, obzvláště tichosti a pokory, které jsou základem všech ctností.

Proto mohl právem o sobě říci: „Pojďtež ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na sebe a uče se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem: a naleznete odpočinutí duším svým. Jho mé sladké jest a břímě mé lehké.“

† 32. Pána Ježíše horlivost o čest Boží. (49.)

Pán Ježíš přišel o velikonoci do chrámu jerusalémského. I byli v nádvoří lidé, kteří k obětem prodávali voly, ovce a holuby, a jiní zase, kteří měnili peníze. — Uviděv to Pán Ježíš, udělal ve

svatém rozhorlení z provázků bič, převrátil stoly penězoměnců a vyhnal prodavače i voly a ovce jejich. Těm pak, kteří holuby prodávali, řekl: „Odneste to odtud a nečiňte domu mého domem kupeckým.“

I rozpomenuli se učedníci na proroctví písma, kde Messiáš k Bohu takto mluví: „Horlivost o dům tvůj ztrávila mne.“

b) Proroctví Páně.

† 33. Pán Ježíš prorokuje o apoštolech a o sobě, (50.)

Pán Ježíš předpovídal častěji budoucí věci a mnohé se již vyplnily, zejména, které předpověděl o apoštolech a o sobě.

O apoštolech předpověděl Pán Ježíš, že Jan smrtí přirozenou zemře, že Petr jej třikráte zapře a na kříži umře, že Jidáš jej zradí a že všichni apoštolé jej opustí. O sobě předpověděl Pán Ježíš, že bude mučen a usmrcen, že třetího dne vstane z mrtvých, že vstoupí na nebesa a sešle Ducha svatého

Utrpení a vzkříšení své předpověděl těmito slovy: „Aj, vstupujeme do Jerusáléma a dokoná se tam všecko, co psáno jest skrze proroky o Synu člověka. Nebo vydán bude pohanům a bude posmíván a bičován i uplván; a když jej ubíjejí, zabijí jej a třetího dne vstane z mrtvých.“ „Zrušte chrám tento (těla mého) a ve třech dnech opět vzdělám jej“ — „Jako byl Jonáš v břiše velryby tři dni a tři noci, tak bude syn člověka v lůně země tři dny a tři noci.“

c) Zázraky Páně.

† Pán Ježíš činil zázraky z vlastní moci, a to: na přírodě, na nemocných, na posedlých a na mrtvých.

Zázraky na přírodě.

34. Pán Ježíš proměňuje vodu ve víno. (52.)

Byla svatba v Káně galilejské. Pán Ježíš a Panna Maria byli také pozváni. Při jídle nestačilo vína. I řekla Maria k Pánu Ježíšovi „Nemají vína!“ Ale on odpověděl: „Ještě nepřišla hodina má“ (abych pomohl).

Bylo pak tu šest kamenných džbánů na umývání. Pán Ježíš řekl po chvíli služebníkům „Naplňte džbány vodou!“ I naplnili je až po vrch. Pán Ježíš učinil z vody té víno a poručil slu-

žebníkům: „Zaneste to vrchnímu správci svatby!“ A oni nesli. Když správce okusil vína, řekl ženichovi: „Každý dává dobré víno napřed, ale tys zachoval dobré víno až naposled.“ Tu teprv se poznalo, že Pán Ježíš proměnil vodu ve víno.

I uvěřili všichni, kteří tam byli, že Pán Ježíš jest Syn Boží

† Pán Ježíš žehná rybolovu apoštolů. (54.)

Jednou v noci lovili apoštolé ryby na moři. Ráno stáli na břehu a vypírali sítě. I přišel k nim Pán Ježíš, sedl na lodičku Petrovu a řekl jemu: „Zajeď na hlubinu a rozestře' sítě své k lovení.“ Odpověděl mu Petr: „Pane, celou noc jsme lovili

a nic neulovili, ale na tvé slovo rozestru síť.“ — Když pak rozestřeli síť, zahrnuli tak mnoho ryb, že se síť trhaly. Tedy pokynuli Janovi a Jakubovi, kteří byli na druhé lodičce. Tito přijeli a pomohli jim. I naplnili obě lodičky, až se téměř potopovaly. Vida to Petr, padl k nohám Ježíšovým řka: „Pane, odejdi ode mne, neboť jsem člověk hříšný.“¹⁾ Ale Pán Ježíš řekl jemu: „Neboj se, od této chvíle budeš loviti lidí.“²⁾

† 36. Pán Ježíš chodí po moři. (54.)

Apoštolé lovili zase v noci ryby. A ráno o třech hodinách šel k nim Pán Ježíš po moři. Když

¹⁾ Pane, bojím se blízko tebe býti, proto že jsi tak mocný a já hříšný.

²⁾ Budeš lidi přivolávat, aby ve mne věřili a bohabojně žili.

ho viděli, trnuli strachem a křičeli: „Strašidlo je to!“ Pán Ježíš volal: „Nebojte se, jáť jsem!“ I řekl Petr: „Pane, jsi-li ty to, poruč, abych k tobě přišel po vodě.“ A pán Ježíš řekl: „Pojď!“ Vystoupil tedy Petr z lodičky a šel po vodě. Ale když zavál tuhý vítr, bál se, že už nedojde a hned tonul. I vzkřikl: „Pane, zachovej mne!“ Pán Ježíš ho chopil za ruku a řekl mu: „To se ti stalo proto, že jsi pochyboval.“ Když pak vstoupili na lodičku, přestal vítr. I klaněli se mu všichni řkouce: „Jistě Syn Boží jsi ty.“

37. Pán Ježíš utiňuje bouři. (55.)

Pán Ježíš kázal z lodičky na moři a potom unaven usnul. I stala se bouře tak veliká, že

se lodička přikrývala vlnami. Učedníci báli se velmi a zbudili jej, řkouce: „Pane, zachovej nás,

hyneme!“ I řekl jim Pán Ježíš: „Co se bojíte, malověrní?“ A povstav, přikázal větru a moři, a hned bylo ticho. Lidé na břehu pak divili se, řkouce: „Kdo jest tento, že ho poslouchají větrové i moře?“

* 38. Pán Ježíš nasycuje lid pěti chleby (56.)

Pán Ježíš odešel na poušť. Ale i tam přišel za ním veliký zástup lidu. I smiloval se nad nimi a učil je.

Když byl večer, řekl Pán Ježíš Filipovi: „Odkud nakoupíme chlebů, aby pojedli tito?“ To pak řekl, aby ho zkusil, nebo sám věděl, co chtěl učiniti. Odpověděl mu Filip: „Za dvě stě peněz chlebů nestačí jim, aby jedenkaždý něco málo

dostal.“ — A Ondřej pravil: „Jest tu chlapec jeden, který má pět chlebův a dvě ryby, ale což je to pro tak mnohé?“

I řekl Pán Ježíš: „Rozkažte lidu, ať se posadí.“ Potom vzal pět chlebů a dvě ryby, požehnal je a dal učedníkům, aby rozdávali. I jedli všichni. A když byli nasyceni, řekl Pán Ježíš učedníkům: „Seberte drobty, ať se nezkazí.“ Tedy sbírali a nasbírali dvanácte košů drobtů. A těch, kteří pojedli, bylo na pět tisíc mužů, kromě žen a dětí. Vidouce to lidé pravili: „Tento jest jistě prorok, který má přijíti na svět“, a chtěli ho učiniti králem. Ale Pán Ježíš odešel na horu, aby se modlil.

Druhého dne hledali zástupcové Pána Ježíše a našli ho ve škole v Kafarnaum. I řekl jim: „Hledáte mne, že jste jedli z chlebů a nasyceni jste.“ A slíbil jim, že je nasytí vlastním tělem a krví svou ve svátosti oltářní. Pravil jim: „Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest. Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“

Zázraky na nemocných.

† 39. Pán Ježíš očišťuje malomocné.

(59.)

Když Pán Ježíš po kázání svém sestupoval s hory, přišel malomocný, klaněl se jemu, řka: „Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti.“ Pán Ježíš vztáhl ruku a dotkl se ho, řka: „Chci, buď čist!“ A hned byl očistěn. I řekl mu Pán Ježíš: „Neprav

to nikomu, ale ukaž se knězi, aby tě vyhlásil za čista.“¹⁾

Později zase potkal Pán Ježíš deset malomocných, kteří z daleka volali: „Pane Ježíši, smiluj se nad námi!“ I řekl jim: „Jděte a ukažte se kněžím!“ Šli tedy a všichni očištěni jsou. Jeden pak z nich vrativ se, padl k nohám Ježíšovým a děkoval. Byl to Samaritán. Vida jej Pán Ježíš, řekl: „Zda-li jich není deset očištěno? Kdež jest ostatních devět? Není nalezen, jenž by se navrátil a vzdal chválu Bohu, leč cizozemec tento?“ I řekl jemu: „Vstaň a jdi, víra tvá tě uzdravila.“

40. Pán Ježíš uzdravuje rozličné nemocné. (60.)

Pán Ježíš přišel do města Kafarnaum, a učil ve škole. Když přestal učit, vešel do domu Šimona Petra a bratra jeho Ondřeje. Tchyně Petrova byla trápena těžkou zimnicí a prosili Pána Ježíše za ni. I přistoupil k ní Pán Ježíš a dotekl se ruky její. A hned vstala nemocná a posluhovala jim. Když slunce zapadlo, vodili k Pánu Ježíšovi nemocné, kteří byli trápeni rozličnými neduhy. A on vzkládaje na každého ruce, uzdravoval je.

Tak činil Pán Ježíš i jinde. Všude uzdravoval všelikou nemoc a všeliký neduh v lidu. A sice již pouhým slovem, ba aniž by nemocného byl jen spatřil.

¹⁾ Malomocní mívali na sobě ohyzdných vředů a museli o samotě přebývat, aby jiných nenakazili. Který pak ozdravěl, ukázal se kněžím v chrámě, aby ho za čista prohlásili a do společnosti lidské připustili.

41. Pán Ježíš uzdravuje šlakem poraženého. (61.)

Pán Ježíš byl zase v Kafarnaüm a učil v domě. I nesli k němu čtyři muži šlakem poraženého na loži. Ale nemohli pro zástup do domu. Vystoupili tedy na střechu, udělali tam otvor a spustili nemocného s ložem k nohám Ježíšovým. Pán Ježíš řekl nemocnému:

* „Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji “ Byli tam i fariseové a zákoníci. Ti mysli u sebe: „On se rouhá Bohu, nebo kdo může odpouštěti hřích, leč Bůh?“ I řekl jim Pán Ježíš: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých? Co je snáze říci: Odpouštějí se hříchové tvoji aneb říci: Vstaň a chod?“ Aby jim tedy ukázal, že má moc i uzdraviti i hřích odpustiti, řekl dále nemocnému:

„Vstaň, vezmi lože své a jdi domů!“ I vstal hned nemocný a s ložem odešel. Tedy pojala všecky bázeň a velebili Boha, řkouce: „Nikdy jsme nic takového neviděli.“

42. Pán Ježíš uzdravuje služebníka setníkova. (62.)

V Kafarnaum byl tehda pohanský setník, který měl služebníka na smrt nemocného. Ten přistoupil k Pánu Ježíšovi a prosil ho uctivě, řka: „Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí.“ Dí jemu Pán Ježíš: „Přijdu a uzdravím jej.“ Ale setník odpověděl: „P a n e nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou; ale toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj.“ I podivil se Pán Ježíš a pravil: „Nenalezl jsem tak veliké víry ani v Israeli.“ Setníkovi pak řekl: „Jdi, a jak si uvěřil, staň se tobě.“ A v tu hodinu uzdraven jest služebník.

† 43. Pán Ježíš uzdravuje muže 38 let nemocného. (64.)

V Jerusalémě byl rybník, který se jmenoval bravný čili ovčí, proto že se tam čistily ovce k obětem. Okolo rybníka bylo stavení s paterým podloubím. Tam bylo mnoho nemocných, kteří čekali, až se bude hýbati voda. Časem totiž sestupoval anděl do vody té, kterážto hned se hýbala. A kdo první tam vešel, uzdraven byl od kterékoli nemoci. Byl pak tam člověk třicet osm let nemocný. Pán Ježíš se ho tázal: „Chceš-li zdráv býti?“ Nemocný odpověděl: „Pane, nemám kdo by mne do vody vpustil; nebo když já chci

jíti, už jiný přede mnou vstupuje tam.“ I řekl mu Pán Ježíš: „Vstaň, vezmi lože své a chod'! A hned byl nemocný zdrav a odešel, díky mu vzdáváje.

*** 44. Pán Ježíš uzdravuje hluchoněmého. (67.)**

Pán Ježíš přišel k moři galilejskému I přivedli mu hluchoněmého a prosili za něho. Pán Ježíš vzal ho stranou, vložil prsty své v uši jeho a dotkl se jazyka jeho slinou. Potom pohlédl k nebi a řekl: „Otevři se!“ A hned otevřeny jsou uši jeho a rozvázán jest jazyk jeho, a mluvil právě. I přikázal jim Pán Ježíš, aby to nikomu nepravili. Ale čím více jim přikazoval, tím více ohlašovali to a divili se, řkouce: Dobře všecky věci učinil; hluchým rozkázal slyšeti a němým mluvití.“

Zázraky na posedlých.

† 45. Pán Ježíš vymítá ďably v Galilei. (69.)

Pán Ježíš učil v Kafarnaum ve škole. Byl tam člověk mající zlého ducha A duch ten náhle vzkřikl: „Co jest tobě do nás, Ježíši Nazaretský? Znáám tě, kdo jsi: „Svatý Boží!“ Pán Ježíš mu rozkázal: „Mlč a vyjdi ze člověka toho!“ I zatřásl ještě zlý duch člověkem tím a vyšel z něho. Tedy se podivili všichni, řkouce: „On rozkazuje i duchům nečistým a poslouchají ho.“

Pán Ježíš chodě v Galilei všude učil a nemocné uzdravoval. I přiveden byl k němu jednoho dne posedlý, který byl slepý a němý, jelikož mu ďábel nedal ani hleděti ani mluvití. Pán Ježíš

vymítl ďábla ze člověka toho, a hned viděl a mluvil. — Tedy žasli zástupcové a pravili: „Není-liž tento Messiáš?”

Zázraky na mrtvých.

46. Pán Ježíš křísí mládence Naimského. (71.)

Pán Ježíš křísil i mrtvé. Jednou vcházel do městečka Naim. I vynášeli právě mrtvého mládence. Matka jeho šla za marami a plakala. Pán Ježíš řekl jí laskavě: „Neplač!” A poručil zastaviti máry.

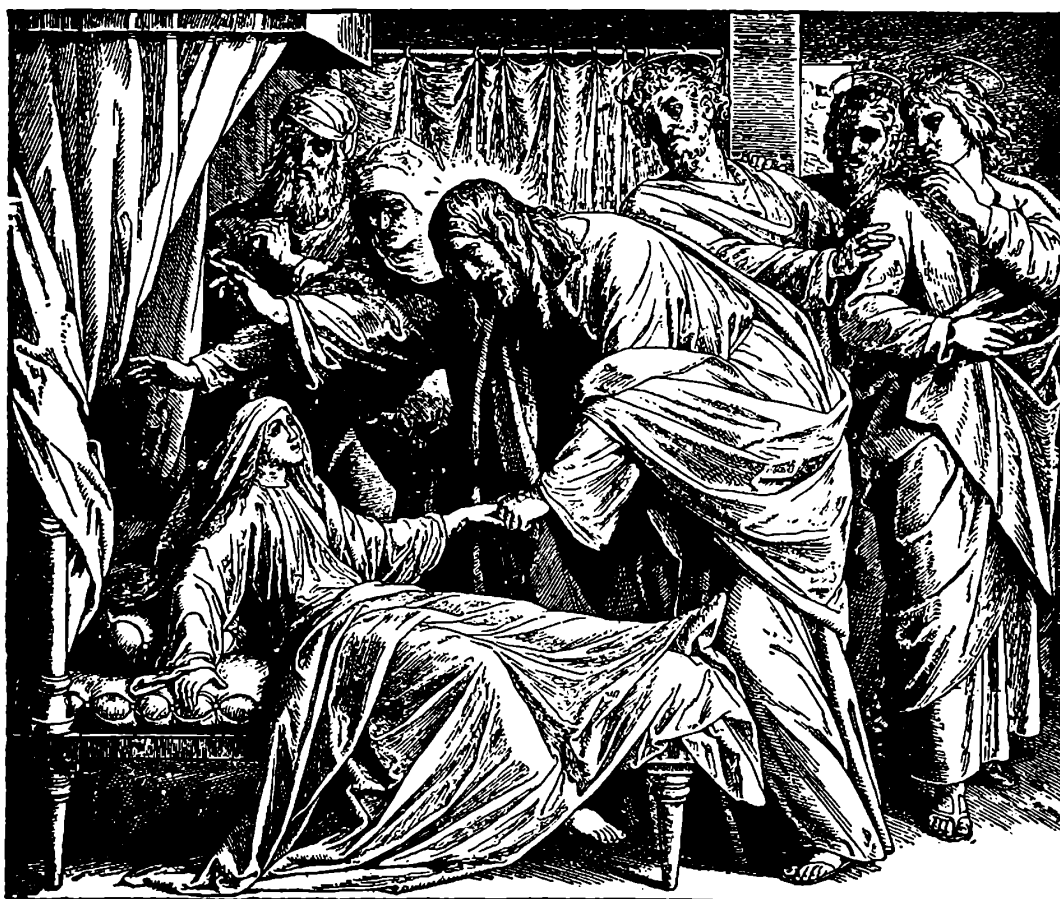
Potom řekl mrtvému: „Mládenče, tobě pravím, vstaň!” I posadil se hned mrtvý a počal mluvit.

Tedy pojala všechny bázeň a velebili Boha, řkouce: „Prorok veliký povstal mezi námi a Bůh navštívil lid svůj.“

47. Pán Ježíš křísí dceru Jairovu.

(72.)

Jednoho dne přišel k Pánu Ježíšovi představený školy židovské, jménem Jairos. A padna k nohám Ježíšovým, prosil jej snažně, řka: „Pane,

dcera má už umírá. Pojď a vlož na ni ruku svou, a zůstane živa “ I šel s ním Pán Ježíš: učedníci jeho a zástupové mnozí doprovázeli jej.

* A aj, žena, která nemocí trpěla dvanácte let, přistoupila pozadu a dotknula se okraje roucha jeho. Nebo řekla sama u sebe: „Dotknu-li se jen

roucha jeho, uzdravena budu.“ Pán Ježíš obrátil se a řekl jí: „Doufej, dcero, víra tvá tě uzdravila.“ I ozdravěla žena v tu hodinu.

Zatím přišel jeden z domácích Jairových a zvěstoval jemu: „Dcera tvá již umřela; netrmácej déle mistra!“ Otec se zhrozil. Ale Pán Ježíš těšil ho, řka: „Neboj se; jenom věř a bude živa.“

Vešel do domu, uviděl Pán Ježíš mnoho pláčících a hlučících. I řekl jim: „Proč pláčete a hlučíte? Neumřela dívka, ale spí.“ Tedy posmívali se jemu, neboť věděli, že umřela.

On však rozkázal, aby zástup vyšel, a ujav ruku mrtvé dívky, řekl: „Dívko vstaň!“

A hned vstala tato a chodila. I roznesla se o tom pověst po celé krajině.

48. Pán Ježíš křísí přítele svého Lazara. (73.)

V Bethanii onemocněl přítel Pána Ježíše, Lazar. I poslaly sestry jeho k Pánu Ježíšovi, aby přišel uzdravit ho. Ale Pán Ježíš zůstal ještě dva dny na místě, a Lazar zatím umřel. Třetího dne řekl Pán Ježíš apoštolům: „Pojďmež! Lazar umřel a jdu, abych ho vzkřísil.“

Když přišli do Bethanie, byl už Lazar čtyry dny v hrobě. Sestra jeho Marta vyšla Pánu Ježíšovi naproti a pravila: „Pane, kdybys byl zde býval, bratr můj nebyl by umřel. Pán Ježíš ji těšil: „Vstane zase bratr tvůj.“ Marta řekla: „Vím, že vstane při vzkříšení v den nejposlednější.“ Řekl jí Pán Ježíš: „Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, byť také umřel, živ bude. A kdo živ jest a věří ve mne, neumře na věky.“

Věříš-li tomu? Řekla jemu: „Ovšem Pane, já jsem uvěřila, že jsi ty Kristus, Syn Boha živého, kterýž jsi na tento svět přišel.“

Když to pověděla, odešla k sestře své Marii a řekla jí tiše: „Mistr je zde a volá tebe.“ I pospíšila Maria k Pánu Ježíšovi a také řekla jemu:

„Pane, kdybys byl zde býval, bratr můj nebyl by umřel.“ A počala plakati a všichni známí a příbuzní plakali s ní. Pán Ježíš měl s nimi útrpnost a sám zaplakav, řekl: „Kam jste ho položili?“ Tedy mu ukázali hrob. Pán Ježíš poručil: „Zdvihněte kámen!“ Marta řekla: „Pane, bratr už zapáchá, neb čtyry dny už leží v hrobě.“ Ale přece zdvihli kámen. A Pán Ježíš pomodliv se k Otci nebeskému, volal hlasem velikým: „Lazare, pojď ven!“ I vstal hned Lazar. Byl však obvázan

bílým šatem na tváři a na rukou i nohou. Proto poručil Pán Ježíš: „Rozvažte ho, ať odejde!“

6. Nepřátelé Páně.

49. Pán Ježíš od nepřátel nenáviděn. (74.)

Pán Ježíš učil lidi po tři léta. Mnozí věřili slovům a skutkům jeho. Ale jiní přece nevěřili jemu, ba horšili se nad ním.

Největšími nepřátely Pána Ježíše byli fariseové a zákoníci. Ti nenáviděli ho, že bludů jejich netrpěl a nepravosti jejich káral; a záviděli jemu, že mu lid věřil a ho následoval.

50. Pán Ježíš od fariseů k smrti ustanoven. (78.)

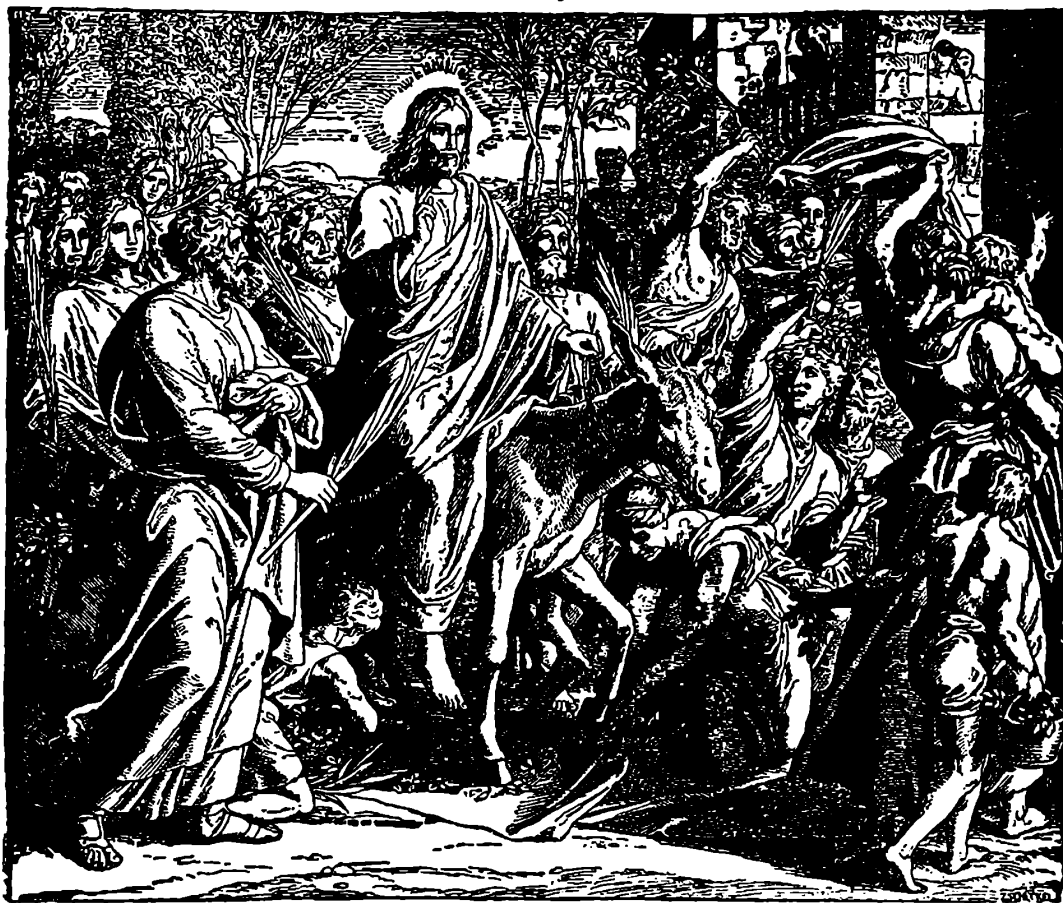
† Když fariseové uslyšeli, že Pán Ježíš i Lazara vzkřísil, který už byl čtyři dni v hrobě ležel, tu sešli se v radu a pravili: „Co učiníme, neb člověk tento činí mnohé divy. Necháme-li ho tak, všichni uvěří v něho; i přijdou Římané a odejmou naše město a lid.“ Tedy řekl jim nejvyšší kněz Kaifáš: „Vy nevíte, že užitečno jest vám, aby jeden člověk umřel za lid, a ne aby všechna národ zahynul.“ Protož od toho dne pomýšleli, aby Pána Ježíše usmrtili. I dali rozkaz, aby jim oznámil, kdo by věděl, kde by ho jali.

Pán Ježíš věděl, že ho fariseové a zákoníci hledí usmrtiti, a mohl tomu zabrániti. Ale nečinil toho, proto že chtěl za lidi trpěti a umříti, aby je vykoupil.

7. Poslední dnové činnosti Páně

51. Pán Ježíš jede slavně do Jerusalema. (80.)

V neděli před svátkem velikonočním ubíral se Pán Ježíš z Bethanie do Jerusalema. Když přišel k městečku (Betfage) u hory Olivetské, poslal tam dva učedníky své a řekl jim: „Jděte do městečka

tohoto a naleznete oslici přivázanou a oslátka s ní. Odvažte je a přiveďte ke mně.“ Učedníci šli, jak jim poručil Pán Ježíš. I přivedli oslici a oslátka, vložili na oslátka roucha svá a Pána Ježíše posadili na ně. Když dále jel, všude ho lidé radostně vítali. Jedni prostírali roucha svá před ním a jiní sekali ratolesti se stromů palmových a kladli je

na cestu. Všichni pak volali: „Hosanna synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně.“

† Když se přibližovali k Jerusalému, vida Pán Ježíš město, plakal nad ním a řekl: O kdybys bylo i ty poznalo a to aspoň v tento den svůj, co jest tobě k pokoji; ale nyní je to skryto před očima tvýma. Nebo přijdou na tebe dnové a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem a oblehnou tě a zouží tě ze všech stran; a porazí tě na zem i syny tvé, kteří v tobě jsou, a neostaví v tobě kamene na kameni, proto že jsi nepoznalo času navštívení svého “

Když přijeli do Jerusaléma, vešel Pán Ježíš do chrámu a učil tam. Tu počala i nemluvnátka na něho volati a jej vítati. Bůh pak s nebe volal: „Oslavil jsem (sebe i tebe) a ještě oslavím.“

*** 52. Pán Ježíš od Jidáše zrazen.** (81.)

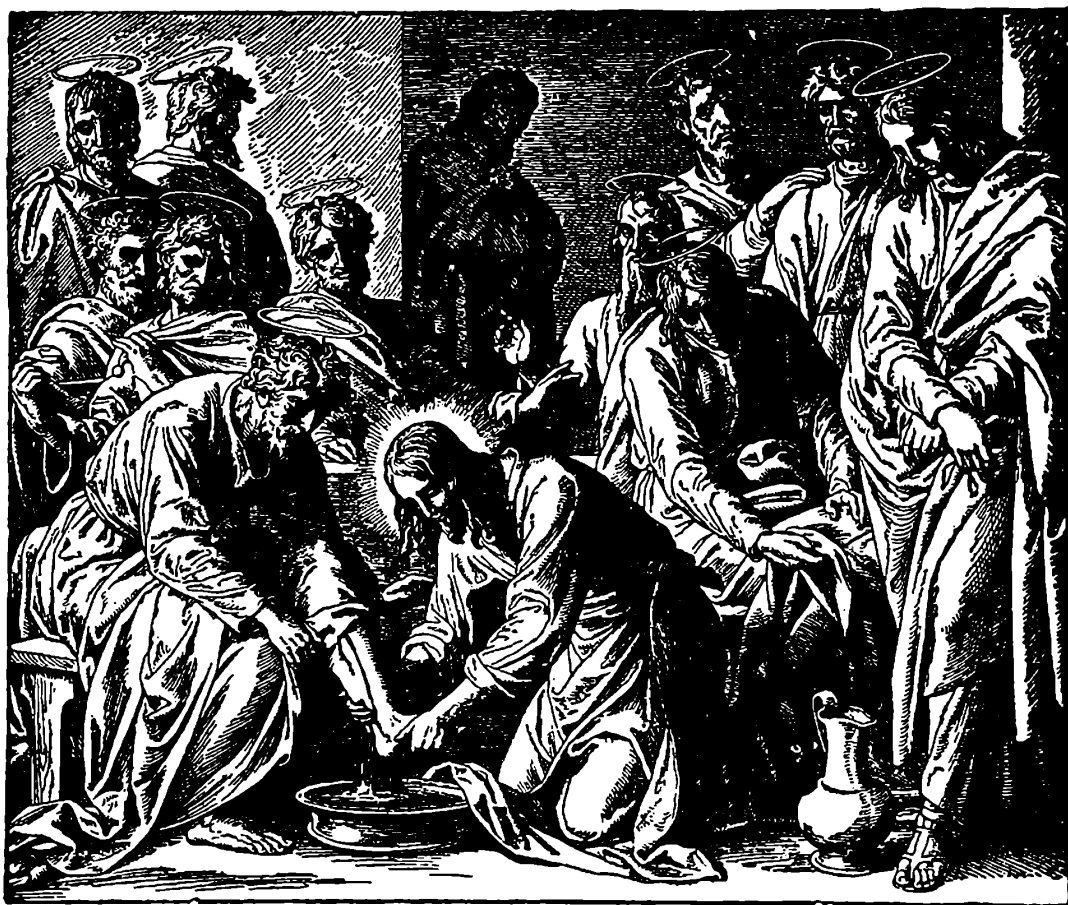
Ve středu před svátkem velikonočním řekl Pán Ježíš učedníkům svým: „Víte, že po dvou dnech veliká noc bude, a Syn člověka vydán bude, aby byl ukřižován.“ Toho času sešli se opět fariseové a zákoníci a radili se, jak by Pána Ježíše potichu jali a usmrtili. Ale pravili: „Ne v den sváteční, aby snad nestal se rozbroj v lidu.“ I přišel k nim Jidáš, apoštol, a pravil: „Co mi dáte, a já vám ho zradím?“ A oni slíbili mu třicet stříbrných, které mu také vyplatili.

53. Pán Ježíš slaví poslední večeři. (82.)

Ve čtvrtek velikonoční řekl Pán Ježíš Petrovi a Janovi: „Jděte do města; tam potká

vás člověk, nesa džbán vody. Pospěšte za ním do domu a tam připravte mi beránka!

I šli Petr a Jan a učinili, jak jim poručil Pán Ježíš. Když byl večer, přišel Pán Ježíš, posadil se s apoštolý za stůl a jedl s nimi beránka.¹⁾

Jakmile pojedli, složil Pán Ježíš vrchní roucho své, přep sal se bílým šatem, nalil vody do měděnice a umýval apoštolům nohy. Potom vzal zase roucho své a posadil se za stůl, řka: „Když já umyl jsem vám nohy, i vy máte jeden druhého nohy umývati po příkladu mém.“

¹⁾ Večeře tato se nazývá **poslední večeře** a čtvrtek na památku toho slove **zelený čtvrtek**.

* 51. Pán Ježíš ustanovuje svátost oltářní. (83.)

Po umývání nohou chtěl Pán Ježíš apoštolům nejdražší památku zanechat i také splnit, co byl po zázračném nasycení lidu slibil. Proto vzal chléb do svatých rukou, svých, požehnal jej, lámal a dával apoštolům, řka: „Vezměte a jezte: totoť jest tělo mé.“

Podobně vzal i kalich s vínem, požehnal jej a dával jim řka: „Vezměte a píte: tatoť jest krev má.“ A doložil: „To čiňte na mou památku!“

Takto proměnil Pán Ježíš chléb a víno ve své tělo a ve svou krev a ustanovil nejsvětější svátost oltářní i obět mše svaté.

55. Pán Ježíš předpovídá, že bude zrazen a zapřen. (84.)

* Když Pán Ježíš svátost oltářní ustanovil, počal truchliv býti a předpověděl, že bude Jidášem zrazen, Petrem třikrát zapřen a ode všech apoštolů opuštěn.

† Pravil: „Jeden z vás mne zradí. Ale běda člověku tomu; lépe by mu bylo, aby se byl nenarodil.“ Tedy zarmoutili se apoštolové a pravili jeden po druhém: „Zdali jsem já to, Pane?“ A Petr pokynul Janovi, jenž vedle Pána Ježíše seděl, aby se ho otázel. I řekl Jan tiše: „Pane, kdož jest to?“ Odpověděl mu Pán Ježíš: „Tenť jest, komuž podám chleba omočeného.“ A omočiv kousek chleba, podal ho Jidášovi. Jidáš přistoupil k němu, řka: „Zdali já jsem to, mistře?“ A Pán Ježíš odpověděl jemu: „Ty's to řekl. Co učiniti chceš, učiň spěšně.“ I vstoupil ďábel v srdce Jidášovo, a hned vyšel, aby zradu vykonal.

† Na to řekl Pán Ježíš: „Synáčkové moji, ještě maličko jsem s vámi. Příkázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás. Potom poznají lidé, že jste učedníci moji.“ Dí jemu Petr: „Pane, kam jdeš?“ Odpověděl Pán Ježíš: „Kam já jdu, nemůžeš nyní se mnou jíti, ale půjdeš potom.“ Dí jemu zase Petr: „Proč nemohu nyní za tebou jíti? Život svůj položím za tebe.“ I řekl mu Pán Ježíš: „Šimone, Šimone! Aj, satan žádal o vás, aby vás třibiti mohl jako pšenici; ale já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá; a ty, někdy obrátě se, potvrzuj bratří svých.“ Petr zase tvrdil: „Pane, hotov jsem s tebou i do žaláře i na smrt jíti.“ Pán Ježíš však pravil: „Této noci všichni

se pohoršíte nade mnou (a opustíte mne). Nebo psáno jest: „Bíti budou pastýře a rozprchnou se ovce stáda.“ Ale Petr sliboval: „Byť se všichni pohoršili nad tebou, já se nepohorším.“ I řekl mu Pán Ježíš: „Amen, pravím tobě, že ty dnes této noci, prve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ A Petr znovu sliboval: „Bychť měl s tebou umřít, nezapru tebe.“ Podobně mluvili všichni.

† 56. Pán Ježíš těší apoštoly a slibuje Ducha svatého. (85.)

Slova Pána Ježíše zarmoutila apoštoly. I těšil je řka: „Nermoutiž se srdce vaše! V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí, a já jdu, abych vám připravil místo; kam pak jdu, víte, i cestu víte.“ Dí jemu Tomáš: „Pane, nevíme, kam jdeš, a kterak můžeme cestu věděti?“ Pán Ježíš odpověděl: „Já jsem cesta, pravda i život. Žádný nepřichází k Otci, než skrze mne. A já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky “

„Utěšitel Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám. Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám, ne jako svět dává, já dávám vám. Kdybyste mne milovali, radovali byste se, že jdu k Otci, neb Otec větší mne jest. A nyní pověděl jsem vám, prve než se stane, abyste, když se stane, uvěřili.“

Potom se Pán Ježíš pomodlil a bral se s apoštoly přes potok Cedron na horu Olivetskou.

III. Utrpení a smrt Páně.

57. Pán Ježíš na hoře Olivetské.

(87.)

Na hoře Olivetské byla zahrada, zvaná Getsemane. Když přišli k zahradě, řekl Pán Ježíš apoštolům: „Posedítež tu, a já odejdu tamto a pomodlím se.“ — Jenom Petra, Jakuba a Jana

1

pojal s sebou do zahrady. Tu se zarmoutil a řekl jim: „Smutná jest duše má až k smrti. Zůstaňte tu a modlete se se mnou!“ A odešel maličko, co by kamenem dohodil, padl na tvář svou a modlil se: „Otče, je-li možná, vezmi kalich tento ode mne, ale ne má, nýbrž tvá vůle se staň!“

* A povstav, přišel k učedníkům, ale oni spali. I zbudil je, řka: „Zdali jste nemohli jedné hodiny bdíti se mnou? Bdětež a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Duch zajisté hotov jest, a e tělo slabé.“ Na to odešel a modlil se po druhé: „Otče můj, nemůže-li kalich tento minouti mne, leč bych jej pil, staň se vůle tvá!“ A přišed, našel apoštoly zase spící. Tedy nechal jich a modlil se po třetí, tutéž modlitbu říkáje.

— I pojala jej úzkost tak veliká, že se až krvavým potem potil. Bůh však poslal mu anděla, aby jej posilnil. Tu se Pán Ježíš vrátil k apoštolům a řekl jim: „Vstaňtež a pojďme, neb se již blíží, který mne zradil.“ A bylo tak.

58. Pán Ježíš jat. (48.)

Jidáš právě vcházel do zahrady a s ním celý zástup lidu. Měli lucerny, meče a kyje. Jidáš jim pravil: „Kterého políbím, toho se chopte!“ A přistoupiv, políbil Pána Ježíše, řka: „Zdráv buď, mistře!“ I řekl mu Pán Ježíš: „Příteli, nač jsi přišel? Jidáši, políbením zrazuješ mne?“ Pak se tázal roty židovské: „Koho hledáte?“ Řkou jemu: „Ježíše Nazaretského.“ Odpověděl jim: „Jáť jsem.“

† Slyšíce to, padli všichni jako bleskem omráčení na zem. A opět tázal se jich Pán Ježíš: „Koho hledáte?“ Řkou jemu: „Ježíše Nazaretského.“ Odpověděl jim: „Pravil jsem vám, že já jsem. Když tedy mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou.“ — Tedy vztáhli na něj ruce, aby jej jali. Vidouce to apoštolé, řekli jemu: „Pane, máme-liž bítí mečem?“ A Petr vytasiv meč, uťal služebníkovu nejvyššího kněze pravé ucho. Bylo pak jméno služebníka toho Malchus.

I řekl Pán Ježíš Petřovi: „Schovej meč svůj do pochvy; nebo kdož (bezprávně) berou meč, mečem zahynou. Či myslíš, že bych nemohl prositi Otce svého a dal by mně více než dvanácte pluků andělů? Ale kterak by se naplnila Písma?“ Potom se dotekl ucha Malchova a uzdravil jej.

A dobrovolně podal jim rukou svých. I svázali jej a odvedli. Apoštolé utekli na to strachem od něho. Jenom Petr a Jan šli z daleka za ním.

59. Pán Ježíš na smrt odsouzen. (89.)

Zástup vedl Pána Ježíše k Annášovi, jenž býval dříve nejvyšším knězem.

* Annáš se ho tázal po učení a učednících jeho. Pán Ježíš odpověděl: „Já jsem zjevně učil; ptej se těch, kteří mne slýchali.“

Tu povstal jeden ze služebníkův a udeřil Pána Ježíše ve tvář pěstí, řka: „Tak-li odpovídáš, nejvyššímu knězi?“

I řekl mu Pán Ježíš: „Mluvil-li jsem zle dokaž to; pak-li dobře, proč mne biješ?“

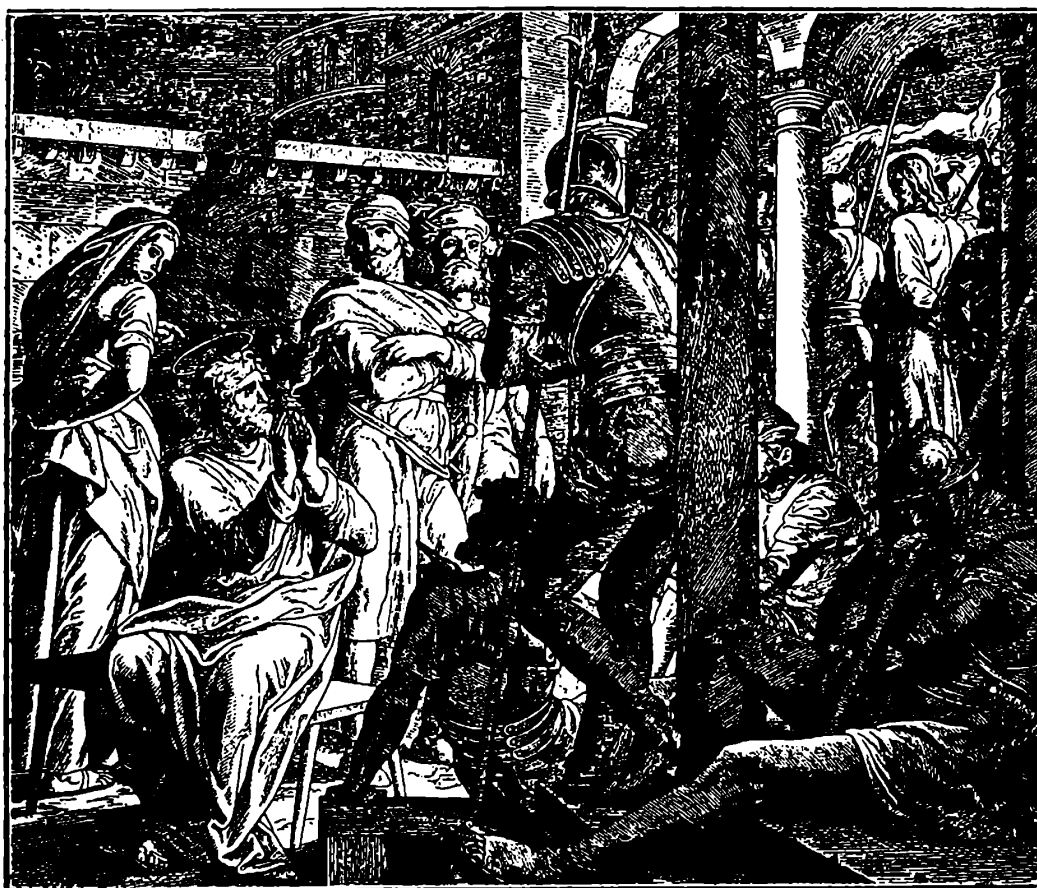

Annáš poslal zas Pána Ježíše ke Kaifášovi, jenž byl tehda nejvyšším knězem. Tam sešla se vysoká rada židovská. I povstal Kaifáš a řekl jemu: „Zaklínám tě Bohem živým, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boží?“ A Pán Ježíš odpověděl: „Já jsem!“ Tu roztrhl Kaifáš roucho své, řka: „Nyní jste sami slyšeli rouhání jeho, co se vám zdá?“ Oni vzkřikli: „Hoden jest smrti!“

A odsoudili jej na smrt.

60. Pán Ježíš zapřen a rouhán. (90.)

* Petr chtěl zvědět, co se stalo s Pánem Ježíšem. Proto přišel až do síně nejvyššího kněze. Tam byl rozdělán oheň a u něho se zhřívali služebníci Kaifášovi. Petr přisedl k nim. I poznal ho a vytýkali mu, že jest učedníkem Ježíšovým. Ale on jej zapřel třikrát.

† Napřed přišla vrátná i řekla jemu: „I tys byl s Ježíšem Nazaretským.“ Petr se ulekl a zapřel, řka: „Neznám ho.“

A kohout zazpíval. Na to pravila jiná děvečka: „I tento byl s Ježíšem Nazaretským.“ Ale on po druhé zapřel: „Neznám člověka toho.“ Po chvíli zase řekli služebníci Kaifášovi: „Jistě i ty z učedníků jeho jsi; neboť i řeč tvá prozrazuje, že jsi Galilejský, jakoon.“ Jedenpak, příbuzný to Malchův

dotíral na něho, řka: „Zdali jsem tě neviděl s ním v zahradě?“ Tu zapřel Petr po třetí a počal přísahati, že jej nezná. A kohout opět zazpíval. I obrátil se Pán Ježíš a pohlédl na Petra. A Petr upamatovav se na slova Pána Ježíše, že jej zapře, vyšel ven a hořce plakal.

V noci hlídali soudní sluhové Pána Ježíše v síni Kaifášově a trápili jej neustále. Jedni plivali ve tvář jeho a bili je pěstmi. Jiní zakrývali zas tvář jeho a poličkovali jej, říkajíce: „Hádej nám Kriste, kdož jest, jenž tebe udeřil?“ A mnoho jiného rouhavého mluvili proti němu.

V p á t e k ráno sešli se fariseové a zákoníci a znovu odsoudili Pána Ježíše na smrt. Když to uslyšel Jidáš, želel toho, že Pána Ježíše zradil. Přišel tedy k fariseům a zákonníkům a řekl jim: „Zhřešil jsem, že jsem zradil Ježíše nevinného.“ Oni však odpověděli: „Co nám do toho? Ty sám viz!“ I vzal Jidáš peníze, které mu za zradu dali a vrhl je do chrámu. Na to odešel a provazem se oběsil

61. Pán Ježíš trýzněn a na smrt vydán. (91.)

Fariseové a zákoníci nesměli Pána Ježíše sami usmrtiti. To směl učiniti jenom vladař císařův. A vladařem tím byl Pontský Pilát. Přivedli tedy Pána Ježíše k Pilátovi, aby ten jej dal usmrtiti.

† Pilát se tázal: „Jakou žalobu vedete proti člověku tomuto?“ Řkou jemu: „On bouří lid, brání daň dávatí císaři a činí se králem.“ Pilát se tázal: „Ty-li jsi král židovský?“ Pán Ježíš odpověděl: „Já jsem král, ale království mé není z tohoto

světa.“¹⁾ I řekl Pilát Židům: „Já žádné viny nenalézám na člověku tomto.“ Ale že na něho naléhali, dal Pána Ježíše odvésti k vladaři galilejskému Herodesovi, jenž právě byl v Jerusalemě.

† Uviděv Herodes Pána Ježíše, zaradoval se velmi. Nebo slýchal o něm a doufal, že div nějaký uzří od něho. I tázal se jej mnohým řečmi, ale Pán Ježíš nic mu neodpovídal. Tedy pohrdl jím Herodes, dal jej na posměch odítí rouchem bílým a poslal jej nazpět k Pilátovi.

† Pilát byl by Pána Ježíše rád propustil. Dal tedy přivést lotra Barabáše a postavil ho vedle Pána Ježíše, řka: „Kterého chcete, ať pro-

¹⁾ Království mé, totiž církev, není královstvím pozemským a proto není nebezpečno jakékoliv vrchnosti pozemské.

pustím vám?“ Domníval se, že budou raději za Pána Ježíše prositi. Ale nejvyšší kněží poštvali celý zástup Židů, a ti vzkřikli: „Ne toho, ale propuť nám Barabáš!“ Pilát se tázal: „A což učiním s Ježíšem, králem židovským?“ A oni volali: „Ukřižuj, ukřižuj jej!“

Pilát věděl, že Pán Ježíš jest nevinen. Proto jim řekl: „Což pak zlého učinil? Já na něm žádné viny smrti nenalézám. Dám jej tedy jenom potrestati a pak jej propustím.“ A poručil, aby Pán Ježíš byl bičován. I přivázali Pána Ježíše ke sloupu, obnažili jej a hrozně mrskali svaté tělo jeho řeménky a pruty. A na tom ještě nebylo dosti. Oděli jej pláštěm šarlatovým, dali mu trnovou korunu na hlavu a třtinu do ruky. Potom klekali před ním a posmívali se jemu, řkouce:

„Zdráv buď králi židovský!“ A jiní zase plili na něj a bili jej ve tvář a na hlavu. Tu se Pilát znovu pokusil, aby Pána Ježíše vysvobodil a dal jej předvésti. Vyšel tedy Pán Ježíš, nesa trnovou korunu a plášť šarlatový. Pilát ukázal jej Židům, řka: „Ejhle člověk!“ Ale nejvyšší kněží a jich sluhové křičeli: „Ukřižuj jej, ukřižuj jej!“

Pilát nechtěl svoliti a řekl jim: „Já na něm žádné viny nenačím.“ Ale židé odpověděli: „My máme zákon a podle zákona toho musí umřít, neb se činil Synem Božím.“ Pilát ještě nechtěl svoliti. Oni však dotírali na něho, řkouce: „Propustíš-li toho, nejsi přítel císařův.“ I ulekl se Pilát a vydal jim Pána Ježíše, aby byl ukřižován.

* Ale myl své ruce, řka: „Nevinen jsem já krví spravedlivého tohoto.“ Oni pak všichni volali: „Krev jeho na nás a na naše děti!“

62. Pán Ježíš ukřižován. (92).

Jakmile povolil Pilát, oblékli žoldnéři Pána Ježíše zase v roucho jeho a vložili mu kříž na ramena. Tak se ubíral Pán Ježíš zároveň se dvěma lotry na horu *Kalvarii*. Cestou několikrát padl pod břemenem kříže k zemi.

* Žoldnéři viděli, že nemůže kříže unést. Proto přinutili člověka cyrenského, jménem Šimona, aby jej nesl za ním. Mnohý zástup následoval Pána Ježíše a ženy hořekovaly hlasitě nad ním. I řekl jim: „Dcery jerusalémské, neplačte nade mnou, ale nad sebou a nad svými dětmi. Nebo přijdou dnové, v nichžto řikati budou horám: Padněte na nás! a pahrbkům: Přikryjte nás!“

O polednách přivedli Pána Ježíše na horu Kalvarii. Tu podali mu vojáci vína smíšeného se zlučí, ale Pán Ježíš nechtěl pít. — Potom svlékli šaty s těla jeho a přibili jej na kříž.

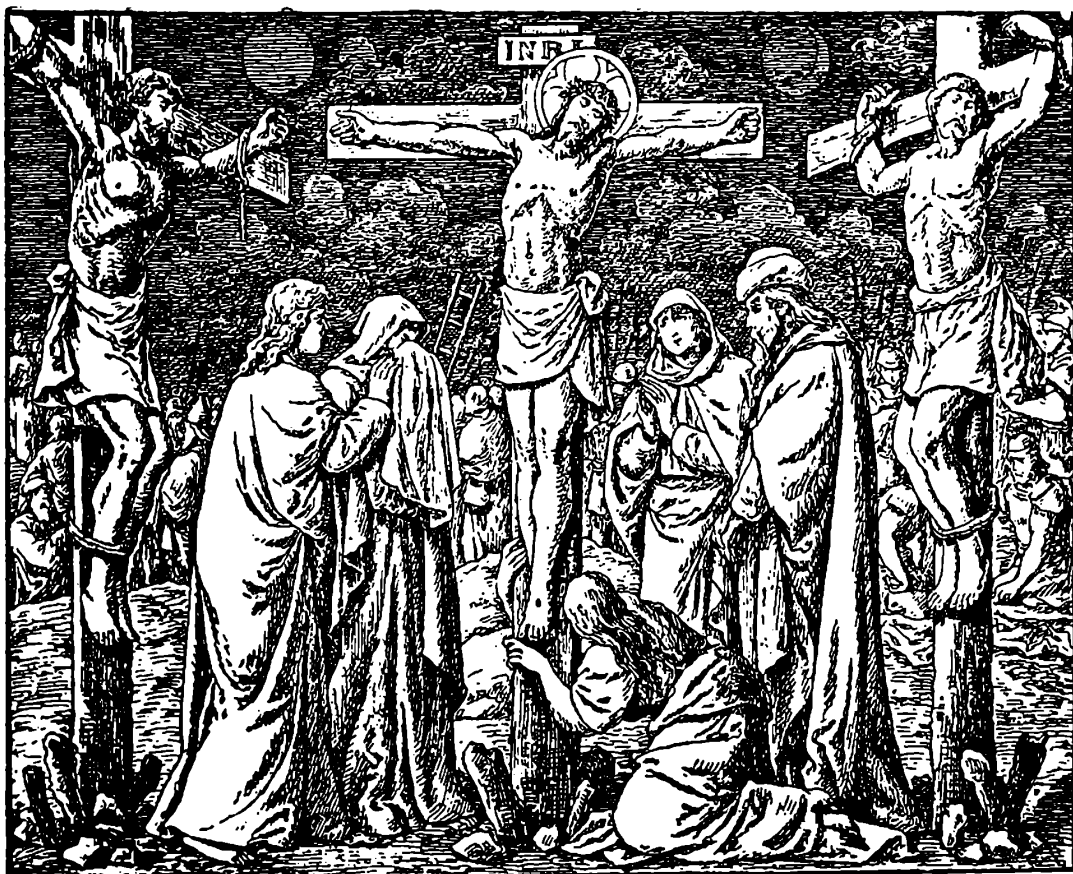
Ta ké ukřižovali dva lotry po pravé a levé straně Pána Ježíše. Na to se rozdělili o roucho jeho a o tkaný šat metalí los. Nad blavou Pána Ježíše dal Pilát upevniti tabulku s nápisem: „Ježíš Nazaretský, král židovský.“

63. Pán Ježíš mluví s kříže a umírá.

(93.)

* Syn Boží visel na kříži mezi dvěma lotry! A mnozí z těch, kteří chodili okolo kříže, rouhali se jemu, řkouce: „Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!“

Podobně posmívali se jemu i nejvyšší kněží a pravili: „Jiným pomáhal a sám sobě pomoci nemůže. Nechť nyní sestoupí s kříže a uvěříme jemu.“ Ale Pán Ježíš modlil se za ně, řka: „Otče odpusť jim, neb nevědí, co činí.“ I lotr na levici rouhal se jemu a pravil: „Jsi-li Kristus, pomoz sobě i nám!“ Ale druhý lotr káral ho, řka: „Ani ty se nebojíš Boha? My zajisté spravedlivě

trpíme, tento však nic zlého neučinil.“ A obrátiv oči k Pánu Ježíšovi, prosil ho, řka: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého.“ I řekl mu Pán Ježíš: „Dnes ještě budeš se mnou v ráji.“ Vida pak matku svou a miláčka svého Jana, řekl jim Pán Ježíš: „Hle, (matko), syn tvůj! Hle, (synu), matka tvá!“ A svatý Jan přijal matku Boží k sobě. V poledne stala

se tma veliká a trvala tři hodiny. O hodině třetí zvolal Pán Ježíš hlasem velikým: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!“ Po chvíli zas volal: „Žízním!“ Ale podali jemu houbu, namočenou ve vodě s octem. Pán Ježíš přijal ji a řekl: „Dokonáno jest!“ A zvolal opět hlasem velikým: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého“ — naklonil hlavu a vypustil duši.

Sotva skonala Pán Ježíš, roztrhla se opona chrámová od vrchu až dolů, země se třásla, skály se pukaly, hrobové se otvíraly, a mnozí mrtví povstali z hrobu. Setník a vojáci, kteří tu hlídali, zděšeně zvolali: „Jistě tento člověk Synem Božím byl!“ A zástupové bili se kajicně v prsa a navracovali se mlčky do Jerusalema.

64. Pán Ježíš pochován. (94.)

Večer přišli vojáci, aby tělo Pána Ježíše .
dvou lotrů pochovali. Ti však byli ještě živí
a proto jim zlámali kosti, aby je usmrtili. Ale
Pána Ježíše našli už mrtvého a proto mu ne-
zlámali kosti. Aby pak se ujistili o smrti jeho,
probodl jeden z vojáků bok jeho kopím, a hned
vyšla krev a voda. I chtěli jej pochovati. Ale
tu přišli Josef z Arimathie a Nikodem,
tajní učedníci Pána Ježíše. Ti položili tělo jeho
do hrobu nového, ve skále vytesaného a ke
dveřím hrobovým přivalili kámen veliký. V so-
botu ráno poslali fariseové ku hrobu ještě
stráž a zapečetili kámen.

Po smrti Pána Ježíše sestoupila duše jeho
do předpekli, aby zvěstovala spravedlivým
duším, které tam čekaly, že jsou vykoupeny.

Ale nezůstala v předpekli, nýbrž spojila se třetího dne zase s tělem, a Pán Ježíš vstal slavně z mrtvých.

Bylo to v neděli ráno.

IV. Oslavení Páně.

65. Pán Ježíš vstává z mrtvých. (95.)

V neděli ráno trásla se země a Pán Ježíš vyšel živý ze zavřeného hrobu. — Zároveň sestoupil anděl s nebe, odvalil kámen hrobový a posadil se na něm. I zděsili se strážcové

hrobu a padli na zemi jako mrtví. Když pak se vzpamatovali, utíkali do města.

* K večeru před tím nakoupily některé nábožné ženy vonných mastí, aby pomazaly tělo Pána Ježíše, a časně ráno přišly ke hrobu. I pra-

vily vespolek: „Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?“ Pohledše pak, viděly kámen odvalený. Vešly tedy do hrobu, ale nenalezly tam těla Pána Ježíše. I zarmoutily se velmi. Tu však uzřely anděla v rouše bílém, jehož se nemálo ulekly. Ale anděl jim řekl: „Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného? Vstalť jest, není ho tuto. Jděte a povězte učedníkům jeho a Petrovi, že vás předejde do Galilee.“ I šly ženy rychle s radostí velikou, aby to učedníkům zvěstovaly.

Když přišli strážní do Jerusáléma, vyprávěli nejvyšším kněžím, co se stalo. I dali jim tyto mnoho peněz a pravili: „Řekněte, že jste spali a že přišli učedníci a vzali tělo jeho.“ A strážní přijali peníze, které jim byli dány.

66. Pán Ježíš zjevuje se Marii Magdaleně.

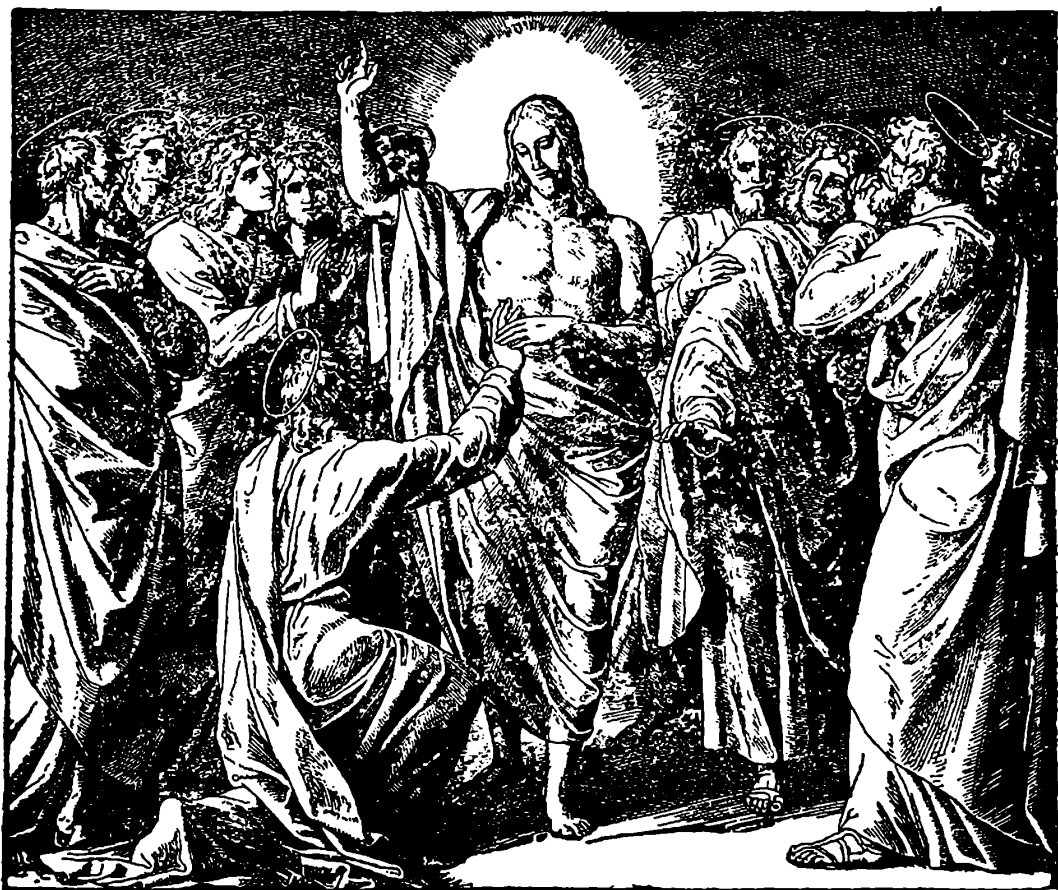
Se ženami, které přišly ke hrobu, byla také Maria Magdalena. Ona však nevešla do hrobu; ale když uzřela kámen odvalený, běžela do města, aby to učedníkům zvěstovala. Potom teprv se vrátila ke hrobu a plačíc nahlédla tam. I spatřila dva anděly, kteřížto jí řekli: „Ženo, co pláčeš?“ Odpověděla jim: „Vzali Pána mého a nevím, kam ho položili.“ Tu se obrátila a uviděla Pána Ježíše. Ale nepoznala jej, a domnívala se, že by to byl zahradník. Proto i řekla jemu: „Pane, vzal-lis ty jej, pověz mi, kam jsi jej položil?“ I promluvil k ní Pán Ježíš, známým jí hlasem: „Maria!“ Tedy poznala jej a padnouc k nohám jeho, zvolala: „Mistře!“ On pak řekl jí: „Jdi k učedníkům mým a pověz jim, že brzy vstoupím k Otcí svému.“ — A to pověděv, zmizel.

67. Pán Ježíš ustanovuje svátost pokání. (98.)

Večer téhož dne byli apoštolé shromážděni a zavřeli dveře za sebou strachem před Židy. I přišel k nim Pán Ježíš zavřenými dveřmi a řekl jim: „Pokoj vám.“ A ukázal jim ruce své i bok svůj. Tedy radovali se apoštolé, vidouce Pána Ježíše. I řekl jim opět: „Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám vás.“ A dechnuv na ně, řekl: „Přijměte Ducha svatého: kterýmž odpustíte hříchy, odpouštíjí se jim, a kterýmž je zadržíte, zadržány jsou.“ —

* Tomáš nebyl s nimi. I řekli mu ostatní apoštolé: „Viděli jsme Pána.“ On však nechtěl uvěřiti a pravil: „Leč uzřím v ruku jeho bodení hřebů a vpustím prst svůj v místo hřebů, a ruku

svou vložím v bok jeho, neuvěřím.“ Po osmi dnech byli apoštolé zase shromážděni a Tomáš s nimi. I přišel Pán Ježíš opět zavřenými dveřmi, stál uprostřed nich, řekl: „Pokoj vám!“ Potom dí Tomášovi: „Viz ruce mé a vlož prst svůj sem:

Vztáhni ruku svou a vpust' ji v bok můj a nebuď nevěřící, ale věřící!“ I padl Tomáš před ním na kolena a zvolal: „Pán můj a Bůh můj!“ A Pán Ježíš řekl jemu: „Že jsi mne viděl Tomáši, uvěřil jsi; blahoslaveni, kteří neviděli a přece uvěřili.“

68. Pán Ježíš ustanovuje Petra nejvyšším pastýřem. (99.)

* Jednoho dne lovili apoštolé na moři, Galilejském, ale za celou noc neulovili ničeho. I zjevil

se jim ráno Pán Ježíš a pravil: „Vrzte síť na pravou stranu lodi a naleznete.“ Vrhli tedy a už ji nemohli utáhnouti pro množství ryb. Bylo jich velikých přes sto padesáte. I řekl dále Pán Ježíš: „Pojďte a obědvejte!“ Pak vzal chléb i rybu a dával jim. Když poobědvali, tázal se Pán Ježíš Simona Petra: „Miluješ mne více než tito?“ A Petr odpověděl: „Pane, ty víš!“ I řekl mu Pán

Ježíš: „Pas beránky mé!“ Potom se tázal po druhé: „Šimone, miluješ mne?“ A zase odpověděl Petr: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Tedy opět řekl mu Pán Ježíš: „Pas beránky mé!“ A za chvíli tázal se ho po třetí: „Šimone, miluješ mne?“ Tu se Petr zarmoutil a pravil: „Pane, ty všechno víš, ty víš také, že tě miluji.“ Tedy řekl mu Pán Ježíš: „Pas beránky mé i ovce mé!“

Beránky těmito rozumějí se věřící, ovce pak jich představení. Pán Ježíš řekl tudíž Petrovi: „Buď pastýřem věřících i apoštolů.“

† Potom předpověděl Petrovi Pán Ježíš, že na kříži umře, řka: „V mladosti své opasoval's se sám a chodíval jsi, kam jsi chtěl. Ale až sestárneš, vztáhneš ruce své (na kříži) a jiný tě opáše a povede, kam ty nechceš.“

Později odešlo jedenácte apoštolů do Galilee na horu, jak jim byl uložil Pán Ježíš. Bylo s nimi více než pět set učedníků. I zjevil se Pán Ježíš viditelně před očima všech. Uzřevše jej, padli na tváře své a klaněli se jemu. A povstavše, vrátili se do Jerusalema s radostí velikou.

Podobně zjevoval se Pán Ježíš učedníkům svým po čtyřicet dní a pověděl jim všecko, co jim ještě bylo třeba věděti.

69. Pán Ježíš vstupuje na nebesa.

(100.)

Čtyřicátého dne po vzkříšení ukázal se Pán Ježíš apoštolům naposledy v Jerusalemě.

* I přikázal jim, aby odtud neodcházeli, nýbrž očekávali seslání Ducha svatého. Pravit: „Po málo dnech sestoupí Duch svatý na vás a od něho přijmete moc, abyste mohli o mně svědectví vydávati v Jerusalemě a po všech krajinách země. Jdouce po všem světě, kaďte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; ale kdo neuvěří, bude zatracen. Kdož pak uvěří, divy činiti budou. Ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvit, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim. Na nemocné budou ruce vzkládati a oni uzdraveni budou.“

Pak šel s nimi na horu Olivetskou. Tu řekl jim: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Učte je zachovávat všecko, cožkoli jsem přikázal vám. A aj já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“

Potom vztáhl Pán Ježíš ruce a žehnal apoštoly své.

A hned nesl se před očima jejich vždy výš a výše, až vstoupil na nebesa, kdež sedí na pravici Boží.

Pán Ježíš sedí na pravici Boží, znamená, že i jako člověk požívá v nebi nejvyšší moci a slávy.

70. Poslední soud. (101.)

Když Pán Ježíš na nebe vstupoval, hleděli za ním apoštolé, až ve světlém oblaku zmizel. I ukázali se dva andělé v rouše bílém, řkouce jim: „Muži galilejští! Co tu stojíte, hledíce do nebe? Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, někdy tak zas přijde.“ Tedy vrátili se apoštolé do Jerusalema a velebili Boha.]

Pán Ježíš přijde zase s nebe v poslední den, aby soudil živé i mrtvé. Živými rozumíme spravedlivé, mrtvými bezbožné. Soud ten se nazývá poslední neb obecný soud.

* Tehdy se ukáže na nebi kříž, a Pán Ježíš přijde s nebe s anděly svými ve slávě veliké a posadí se v oblacích nebeských na trůně velebnosti své. Tu vstanou mrtví a shromáždění budou před ním všichni národové země. I rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů; spravedlivé postaví na pravici a bezbožné na levici. Potom zjeví všem, co kdo učinil dobrého aneb zlého; a řekne těm, kteří budou na pravici: „Pojďte požehnání Otce mého a vládněte královstvím, které vám připraveno jest od ustanovení světa.“ Těm pak, kteří budou na levici, řekne: „Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho.“ I půjdou bezbožní do trápení věčného a spravedliví pak do života věčného.

V. Skutky apoštolů.

71. Seslání Ducha svatého. (102.)

* Když Pán Ježíš na nebe vstoupil, zůstali apoštolé v Jerusalemě a trvali s Marií, matkou

Boží na modlitbách. Toho času řekl jim Petr, aby vyvolili jiného apoštola místo zrádného Jidáše. Tedy modlili se k Bohu a vyvolili potom učedníka Matěje za apoštola.

Desátého dne po nanebevstoupení Pána Ježíše byla slavnost letnic a sešlo se mnoho židů ze všech krajin do Jerusalema. O deváté hodině ráno stal se zvuk s nebe jako prudkého větru, a Duch svatý sestoupil v podobě ohnivých ja-

zyků na apoštoly. I naplněni jsou všichni Duchem svatým a počali mluvit rozličnými jazyky.

Duch svatý sestoupil za prudkého větru, aby lidé věděli, že přichází. On sestoupil v podobě jazyků, aby ukázal, že apoštoly rozličným jazykům naučil. A sestoupil v podobě ohnivých jazyků, aby ukázal, že apoštoly jako oheň osvětlil,

posilnil a očistil. Byly to pro ně dary obzvláštní, kterým říkáme milosti.

Duch svatý dává i nám milosti, které apoštolům udělil. Když nás osvěcuje a posiluje, dává nám milost pomáhající. A když nás očisťuje, dává nám milost posvěcující.

† 72. Rozšíření církve. (103.)

Když počali apoštolé rozličnými jazyky mluvíti, podivili se Židé tu shromáždění a pravili: „Zdaliž nejsou tito všichni Galilejští? Kterak tedy slyšíme my od nich mateřský jazyk svůj?“ Tedy povstav Petr, řekl: „Muži israelští! Vy jste Ježíše Nazaretského, jehož Bůh mezi vámi oslavil mnohými zázraky, na kříž přibili a usmrtili. — Toho Ježíše vzkřísil Bůh, čehož mi všichni svědkové jsme. A nyní povýšen jsa na pravici Boží, vylił Ducha svatého na nás, jakož sami vidíte a slyšíte. Protož neomylně jisté jest, že Bůh učinil Ježíše Krista Spasitelem a Pánem všeho světa.“ Mnozí z přítomných uvěřili slovům Petrovým a zkroušeně se tázali: „Bratří, co máme činiti?“ A Petr odpověděl: »Čiňte pokání a každý z vás dej se pokřtiti ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů.“ I dalo se pokřtiti na tři tisíce lidí.

Kromě svatého Petra kázali i ostatní apoštolé v Jerusalemě a později po celém světě.

Kdož apoštolům uvěřili, byli pokřtěni a nazývali se věřící nebo křesťané. Představenými křesťanů byli apoštolé a místo nich jsou nyní biskupové a kněží. Nejvyšším představeným byl svatý Petr a nyní jest biskup římský. Říká se mu papež nebo svatý Otec.

Všichni křesťané s biskupy a kněžími tvoří pospolu velikou rodinu nebo společnost. Ta se nazývá církev Kristova. Říká se jí také církev obecná nebo katolická.

† 73. Ananiáš a Safira. (105).

První věřící byli jedno srdce a jedna duše. A nuzného nebylo mezi nimi. Nebo bohatí z nich prodávali pole neb domy a přinášeli peníze utržené apoštolům, aby je rozdávali chudým. Činili to dobrovolně, neboť apoštolové nežádali, aby někdo k vůli chudým statek svůj prodal, nýbrž toliko, aby chudé podporoval.

Téhož času jistý muž, jménem Ananiáš prodal pole a ukryl něco peněz s vědomím manželky své Safiry. Ostatní pak Ananiáš přinesl a položil k nohám apoštolů a dělal, jakoby všechny peníze byl přinesl. Ale Petr osvěcen Duchem svatým, řekl jemu: „Ananiáši, proč pokoušel ďábel srdce tvé, abys lhal Duchu svatému a lstivě ujal z peněz za pole? Zdališ jsi je nemohl nechat pro sebe? Aneb když bylo prodáno, zdaliž nebyly peníze v moci tvé? Proč jsi tedy umyslíl tuto věc v srdci svém? Neselhal jsi lidem, ale Bohu.“ Uslyšev to Ananiáš, padl a umřel. A mládenci přistoupivše, vzali a pochovali jej.

Asi po třech hodinách vešla manželka jeho nevědouc, co se bylo stalo. — I tázal se jí Petr: „Pověz mi, ženo, za tolik-li jste prodali pole?“ A ona odpověděla: „Ano, za tolik.“ Tedy řekl jí Petr: „Což jste se umluvili, abyste pokoušeli Ducha Páně? Aj, kteří pochovali muže tvého, jsou u dveří, a vynesou i tebe.“ A hned padla i ona před nohy jeho a zemřela. I vzali ji mládenci a pochovali vedle muže jejího. Stala pak se bázeň veliká mezi všemi, kteří to viděli nebo slyšeli.

74. Štěpán první mučedník. (106.)

Když se byl počet věřících rozmnožil, svolali apoštolové množství jich a řekli: „Není slušno, abychom my opouštěli hlásání slova Božího a přisluhovali chudým Protož, bratří, vyberte ze sebe sedm mužů dobré pověsti a plných Ducha svatého i moudrosti, které bychom ustanovili nad tou prací.“ I líbila se řeč ta shromážděným a vyvolili Štěpána a Filipa a ještě jiných pět. Ty postavili před apoštoly, kteřížto modlitbou a vzkládáním rukou posvětili je na jáhny.

Štěpán, jsa pln milosti a síly, činil veliké zázraky v lidu. I povstali proti němu učenci židovští a hádali se s ním. Ale nemohli odolati moudrosti jeho a Duchu svatému, který mluvil

z něho. Tedy se rozhněvali na něho a přivedli jej před vysokou radu. Tam svědčili křivě svědkové proti němu: „Člověk tento nepřestává mluvit slov rouhavých proti svatému městu a proti zákonu.“ Kterí seděli v radě, upřeli hněvivě oči své na Štěpána, ale viděli tvář jeho nevinnou a jasnou jako tvář anděla. I tázal se ho nejvyšší kněz, zda-li je pravda, co svědkové mluví.

Štěpán ukázav, jak otcovsky pečoval Bůh o lid israelský a jak za to nevděkem odměňován byl, řekl jim: „Vy se vždycky protivíte Duchu svatému, jakož činili otcové vaši. Oni pronásledovali a zabíjeli proroky, kteří jim zvěštovali příchod Messiášův; vy pak jste jej samého zradili a zavraždili.“ On však pohleděv k nebi, zvolal: „Aj, vidím nebesa otevřena a Syna člověka, stojícího na pravici Boží.“ Tedy zacpali uši své, aby ho neslyšeli. I vyvrhli jej z města ven a kamenovali jej. Štěpán modlil se, umíraje, řka: „Pane Ježíši, přijmi Ducha mého!“ A zvolav ještě hlasem velikým: „Pane, nepokládej jim toho za hřích!“ usnul v Pánu. ■

† 75. Jáhen Filip. Svaté biřmování.

107.)

Po smrti svatého Štěpána povstalo veliké pronásledování věřících v Jerusalemě. Proto se rozprchli všichni po krajinách judských a samarských, a chodíce, hlásali učení Páně.

Tehdy přišel jáhen Filip do města Samaří, kázal tam a činil mnoho zázraků. I uvěřili mu obyvatelé města toho a dali se pokřtiti.

Také Šimon, jenž byl prve kouzelníkem a sváděl lid, uvěřil a přijal křest svatý.

Uslyševše apoštolé, že Samaří přijala slovo Boží, poslali k nim Petra a Jana, kteřížto přišedše, modli i se za ně, aby přijali Ducha svatého; nebo ještě byl na žádného z nich nepřišel, ale byli toliko pokřtěni ve jménu Pána Ježíše — Potom vkládali na ně ruce a oni přijali Ducha svatého.

Uviděv Šimon, že vzkládáním rukou apoštolů dává se Duch svatý, podal jim peníze, řka: „Dejte i mně tu moc, ať každý přijme Ducha svatého, na něhož vložím ruce své.“ I řekl mu Petr: „Peníze tvoje buďtež s tebou na zatracení, proto že jsi domníval se, že by dar Boží mohl za peníze koupen býti. Čiň pokání a pros Boha, aby ti odpouštěno bylo to myšlení srdce tvého“. Na to učili Petr a Jan ještě ve mnohých krajinách samařských a vrátili se zase do Jerusalema.

† 76. Šavel na víru obrácen. (109.)

Zuřivým nepřítelem věřících byl mládenec, jménem Šavel. Proto se zúčastnil též kmenování sv. Štěpána, hlídaje šaty katanův jeho. Vida církev neustále se rozmáhati, soptil pomstou a vcházel do domů věřících, jímaje muže a ženy, vodil je do žaláře. Mimo to vyžádal si od nejvyššího kněze písemné dovolení, aby směl i v Damašku všecky věřící zjímati a svázané do Jerusalema odvésti.

Když tam jel, obklíčilo ho náhle světlo s nebe, a hned jako bleskem omráčen, padl na zem. I slyšel hlas samého Pána Ježíše: „Šavle, Šavle, proč se mi protiviš?“ Žasna, tázal se Pavel: „Kdo jsi ty, Pane?“ A opět uslyšel hlas: „Já jsem Ježíš, jemuž ty se protiviš. Jdi do města a tam bude tobě pověděno, co činiti máš.“ Vstal tedy Šavel, ale byl slepý. Proto jej odvedli prů-

vodčí jeho do Damašku. Tu ztrávil tři dni a nejedl ani nepil, ale modlil se ustavičně. Po třech dnech přišel k němu z rozkazu Božího učedník Páně jménem Ananiáš, který jej pokřtil. I povstal Šavel čili P a v e l, jak později se nazýval a přišed do školy, učil, že Pán Ježíš jest Syn Boží, čemuž se náramně všichni podivili.

Brzy na to odešel Pavel do Arabie, aby připravoval se ku povolání svému. Po třech letech vrátil se zase do Damašku a hlásal učení Kristovo. Tedy se rozhněvali židé a uradili se, že ho zabijí. Hlídali také bran města, ve dne v noci, aby jim neušel. Ale učedníci přišedše v noci, spustili jej oknem ve zdi městské v koši. I vrátil se do Jerusaléma a uveden byv učedníkem Barnabášem

k apoštolům, obcoval s nimi. Později stal se sám apoštolem.

Svatý Pavel prochodil daleké krajiny a obrátil množství pohanů na víru Kristovu. Konečně byl v Římě uvězněn a dne 29. června roku 67 sťat. S ním chodil také svatý Petr, aby utvrdil všude církev křesťanské u víře, až se trvale v Římě usadil. Tam také umřel téhož dne jako svatý Pavel, ukřižován byv hlavou dolů. Ostatní apoštolé zemřeli podobně smrtí mučednickou kromě svatého Jana.

77. Nástupcové apoštolů. (112.)

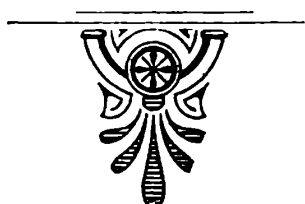
† Smrtí apoštolů, nezůstala církev Kristova opuštěna. Díla jejich ujali se biskupové, kteří byli

od apoštolů posvěcení a mocí jejich obdaření, hlásali učení Páně dále, přisluhovali věřícím svátostmi, řídili je zákony svými a také jiné muže světili na biskupy a kněze, aby v díle jejich pokračovali. A tak se děje posud. Biskupové konají úřad apoštolský, a hlavou jejich jest biskup římský, čili papež, poněvadž nastupují biskupové zvolením sídlo Petrovo a tím i jeho přednost a nejvyšší moc. Proto také řídí celou církev katolickou.

Blaze tomu, kdo k církvi přináleží, její učení věrně zachovává a jejich svátostí hodně užívá. Ten zajisté dostane se z tohoto království Kristova na zemi do království nebeského v nebi, aby s ním se radoval na věky. —

Svatá církev katolická trvá už přes devatenáct set let a trvati bude až do skonání světa. Já my patříme k církvi katolické a nazýváme se proto katolíky. Máme za to Pánu Bohu děkovati, představených církve sobě vážiti a rozkazů jejich ochotně poslouchati.

OBSAH.

	Strana
Úvod	2
Dějeprava starého zákona.	
1. Stvoření světa	3
2. Stvoření a pád andělů	3
3. Stvoření prvních lidí . . .	5
4. Blaženost prvních lidí v ráji	5
5. Hřích prvních lidí	6
6. Pán Bůh trestá hřích prvních lidí	7
7. Bůh slibuje Vykupitele	9
8. Kain a Abel	9
9. Potopa světa	11
10. Stavění věže babylonské. Modloslužebnost.	13
II. Doba patriarchů.	
11. Abraham od Boha povolán	14
12. Abrahamova mírumilovnost a nezištnost	15
13. Abrahamova pohostinnost	15
14. Zkáza Sodomy a Gomorrhý	16
15. Abraham obětuje syna svého Izáka	17
16. Izákovi synové Esau a Jakob	19
17. Josef od bratří svých prodán	21
18. Josef v domě Putifara	23
19. Josef v žaláři	24
20. Josef povýšen	24
21. Bratři Josefovi cestují do Egypta	27
22. Benjamin cestuje s bratřími do Egypta	28
23. Josef oznamuje se bratřím	29
24. Jakob v Egyptě	30
III. Doba Mojžíšova.	
25. Mojžíš od smrti zachráněn	32
26. Hořící keř	33
27. Mojžíš a Aron v Egyptě	34
28. Soužení Egyptských. Odchod z Egypta .	35
29. Přechod rudým mořem	37
30. Zázraky Boží na poušti	38
31. Bůh dává přikázání na hoře Sinai	40
32. Zlaté tele	42
33. Vyzvědači	42
34. Měděný had	44
35. Mojžíšova smrt	45

IV. Doba soudců.

36. Vzbuzení soudců	47
37. Ruth a Booz .	47
38. Heli a Samuel	48

V. Doba králů.

39. Král Saul	50
40. Davidův boj s Goliášem	51
41. Davidova zbožnost	52
42. Absolonova vzpoura	54
43. Davidova smrt	55
44. Král Šalomoun	56
45. Stavění chrámu jerusalémského	57
46. Vzbuzení proroků	59
47. Prorok Eliáš .	60
48. Prorok Eliseus	61
49. Prorok Jonáš	62
50. Zkáza království israelského	64
51. Tobíáš	64
52. Zkáza království judského	66

VI. Doba zajetí babylonského.

53. Daniel a jeho tři přátelé . .	67
54. Tři mládenci v peci ohnivé .	68

VII. Návrat po zajetí babylonském.

55. Návrat ze zajetí	69
56. Židé ve vlasti	71
57. Poslední čas před Kristem Pánem	72

Dějprava nového zákona.

I. Narození a skrytý život Páně.

1. Anděl Gabriel zvěstuje narození Pána Ježíše .	74
2. Maria navštěvuje Alžbětu . . .	75
3. Anděl Gabriel zvěstuje narození Janovo	76
4. Pán Ježíš narozen	77
5. Pán Ježíš ve chrámě uveden	80
6. Pán Ježíš od tří králů uctěn .	81
7. Pán Ježíš na útěku před Herodesem .	83
8. Pán Ježíš dvanáctiletý ve chrámě .	84

II. Veřejné působení Páně.

1. Předchozí činnost Páně.

9. Jan, předchůdce Pána Ježíše	85
10. Pán Ježíš pokřtěn a pokoušen	86

	Strana
11. První věřící Pána Ježíše	88
12. Apoštolé a učedníci Pána Ježíše	90
13. Pán Ježíš ustanovuje apoštolů představenými církve	90
14. Pán Ježíš se proměňuje před apoštolů	91
2. Učení Páně.	
15. Pán Ježíš učí modliti se	93
16. Pán Ježíš učí, jak Boha a bližního milovati máme	94
17. Pán Ježíš učí, jak se k bližnímu chovati máme	94
18. Pán Ježíš učí, jak dobré skutky konati máme	95
19. Pán Ježíš učí, oč především pečovati máme	95
20. Pán Ježíš učí křesťanské dokonalosti	96
21. Pán Ježíš učí osmeru blahoslavenství .	97
3. Podobenství Páně.	
22. O fariseu a publikánu .	97
23. O nemilosrdném služebníkovi .	98
24. O milosrdném samaritánu	99
25. O marnotratném synu	100
26. O boháči a Lazarovi .	102
4. Láska Páně ke všem lidem.	
27. Pán Ježíš a celník Matouš .	104
28. Pán Ježíš a kající Magdalena	104
29. Pán Ježíš v domě Lazarově	105
30. Pán Ježíš žehná dítky	106
5 Důkaz o pravdivosti Páně	
a) Přesvatý život Páně.	
31. Pána Ježíše čistota mravů a příklad ctnosti	107
32. Pána Ježíše horlivost o čest Boží	107
b) Proroctví Páně.	
33. Pán Ježíš prorokuje o apoštolech a o sobě	108
c) Zázraky Páně.	
34. Pán Ježíš proměňuje vodu ve víno	109
35. Pán Ježíš žehná rybolovu apoštolů	110
36. Pán Ježíš chodí po moři	111
37. Pán Ježíš utišuje bouři	112
38. Pán Ježíš nasycuje lid pěti chleby	113
39. Pán Ježíš očišťuje malomocné	114
40. Pán Ježíš uzdravuje rozličné nemocné .	115
41. Pán Ježíš uzdravuje šlakem poraženého	116
42. Pán Ježíš uzdravuje služebníka setníkova .	117
43. Pán Ježíš uzdravuje muže 38 let nemocného .	117

44. Pán Ježíš uzdravuje hluchoněmého	118
45. Pán Ježíš vymítá ďábly v Galilei .	118
46. Pán Ježíš křísí mládence Naimského	119
47. Pán Ježíš křísí dceru Jairovu	120
48. Pán Ježíš křísí přítele svého Lazara	. 121

6. Nepřátelé Páně.

49. Pán Ježíš od nepřátel nenáviděn .	123
50. Pán Ježíš od fariseů k smrti ustanoven	123

Poslední dnové činnosti Páně

51. Pán Ježíš jede slavně do Jerusalema	. 124
52. Pán Ježíš od Jidáše zaprodán .	125
53. Pán Ježíš s aví poslední večeří . .	125
54. Pán Ježíš ustanovuje svátost oltářní .	. 127
55. Pán Ježíš předpověděl, že bude zrazen a zapřen	128
56. Pán Ježíš těší apoštoly a slibuje Ducha svatého	129

III. Utrpení a smrt Páně.

57. Pán Ježíš na hoře Olivetské	. 130
58. Pán Ježíš jat	131
59. Pán Ježíš na smrt odsouzen	132
60. Pán Ježíš zapřen a rouhán . .	134
61. Pán Ježíš trýzněn a na smrt vydán	135
62. Pán Ježíš ukřižován .	138
63. Pán Ježíš mluví s kříže a umírá	139
64. Pán Ježíš pochován	141

IV. Oslavení Páně.

65. Pán Ježíš vstává z mrtvých	143
66. Pán Ježíš se zjevuje Marii Magdaleně	144
67. Pán Ježíš ustanovuje svátost pokání	145
68. Pán Ježíš ustanovuje Petra nejvyšším pastýřem	146
69. Pán Ježíš vstupuje na nebesa .	148
70. Poslední soud	150

V. Skutky apoštolů.

71. Seslání Ducha svatého	150
72. Rozšíření církve	152
73. Ananáš a Safira . . .	153
74. Štěpán první mučedník . . .	154
75. Jáchon Filip. Svaté biřmování	155
76. Šavel na víru obrácen	156
77. Nástupcové apoštolů	158